

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Γραφείο Γενικού Διευθυντή

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΡ.1538

Αρ. Φακ.: Υ.Ο. 13.23.003

16 Μαΐου 2016

ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ

Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας,
Πρόεδρο Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας,
Πρόεδρο Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας,
Γενικό Ελεγκτή,
Επίτροπο Διοικήσεως,
Επίτροπο Νομοθεσίας,
Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα,
Πρόεδρο Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού,
Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού,
Γενικούς Διευθυντές Βουλής των Αντιπροσώπων,
Υπουργείων, Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων,
Συντονισμού και Ανάπτυξης και Γενική Λογίστρια,
Αρχιπρωτοκολλητή,
Έφορο Εσωτερικού Ελέγχου,
Έφορο Υπηρεσίας Συνεργατικών Εταιρειών,
Πρόεδρο Δημοσιονομικού Συμβουλίου,
Πρόεδρο Εφοριακού Συμβουλίου,
Πρόεδρο Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών,
Έφορο Αποκρατικοποιήσεων
Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων,
Πρόεδρο Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων,
Προϊστάμενο Διοίκησης Προεδρίας,
Γραμματέα Υπουργικού Συμβουλίου,

**Ετοιμασία Προϋπολογισμού 2017 και του
Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου 2017-2019**

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του ημερομηνίας 13/5/2016 ενέκρινε το Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΣΠΔΠ) 2017 – 2019 που αποτελεί τη βάση για την ετοιμασία των κατευθυντήριων γραμμών της παρούσας εγκύκλιου όπως

καθορίζεται στον περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμο (Νόμος Αρ.20(Ι)/2014).

2. Το Μάρτιο του 2016, η Κύπρος ολοκλήρωσε επιτυχώς το Μακροοικονομικό Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής το οποίο ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2013. Προσπάθεια της κυβέρνησης ήταν η ομαλοποίηση της οικονομίας και η επίτευξη θετικών ρυθμών ανάπτυξης. Το 2015 για πρώτη φορά από το 2011 επιτεύχθηκαν θετικοί ρυθμοί ανάπτυξης. Βασικός άξονας στρατηγικής της κυβέρνησης για τα επόμενα χρόνια είναι η περαιτέρω επιτάχυνση της πραγματικής οικονομίας, η μείωση της ανεργίας, η περαιτέρω βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και η δημιουργία προϋποθέσεων για βιώσιμη ανάπτυξη. Ακόμη, η περαιτέρω ενίσχυση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η εδραίωση της εμπιστοσύνης από ξένους και ντόπιους επενδυτές και καταθέτες, η αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας του κράτους, η προσέλκυση ξένων επενδύσεων και η περαιτέρω τόνωση της ρευστότητας στην αγορά αποτελούν κλειδί για την επίτευξη των βασικών αξόνων στρατηγικής της Κυβέρνησης. Σημειώνεται ότι, έχει ήδη επιτευχθεί σημαντική πρόοδος προς την κατεύθυνση αυτή, αλλά παραμένουν αρκετές προκλήσεις που καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε για την πλήρη ανάκαμψη της κυπριακής οικονομίας.

3. Λαμβάνοντας υπόψη τα δημοσιονομικά περιθώρια τα οποία εστιάζονται στην επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων και στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, είναι εξαιρετικά σημαντικό ο ετήσιος Προϋπολογισμός του 2017 και το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2017-2019 να αντικατοπτρίζει τις στρατηγικές κατευθύνσεις της κυβέρνησης και να διασφαλίζει ότι τα μέτρα και οι δράσεις που περιλαμβάνονται σε αυτό, βελτιώνουν την ποιότητα των δημοσίων οικονομικών μέσω της ανακατανομής των δημοσίων δαπανών προς κατηγορίες με ψηλή προστιθέμενη αξία και ότι οι περιορισμένοι δημόσιοι πόροι χρησιμοποιούνται αποδοτικά, αποτελεσματικά και με διαφάνεια.

II. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟ 2016

Ρυθμός Ανάπτυξης

4. Με βάση το μακροοικονομικό σενάριο που ετοιμάστηκε από το Υπουργείο Οικονομικών ο ρυθμός ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας το 2016 αναμένεται να επιταχυνθεί και να ανέλθει στο 2.2%. Η συνεχιζόμενη βελτίωση του διαθέσιμου εισοδήματος, εν μέρει λόγω της συνεχιζόμενης μείωσης των τιμών των ενεργειακών προϊόντων και της αύξησης στην απασχόληση, αναμένεται να επηρεάσουν θετικά την ιδιωτική κατανάλωση. Από την άλλη πλευρά, η αναμενόμενη βελτίωση στην εξυπηρέτηση

των δανειακών υποχρεώσεων, δύναται να έχει, σε κάποιο βαθμό, αρνητικό αντίκτυπο στο διαθέσιμο εισόδημα. Οι προοπτικές στον τομέα των επαγγελματικών και ναυτιλιακών υπηρεσιών αναμένονται να συνεχίσουν να είναι θετικές. Επίσης, όσον αφορά τον τομέα του τουρισμού, οι προοπτικές για το 2016 είναι πολύ θετικές τόσο από τη Ρωσία όσο και από άλλες χώρες, εν μέρει λόγω των γεωπολιτικών εξελίξεων στη γύρω περιοχή. Επιπρόσθετα, καθοριστικές για την πορεία της κυπριακής οικονομίας το 2016 θα συνεχίσουν να είναι οι εξελίξεις στο χρηματοπιστωτικό τομέα και ειδικά το πολύ ψηλό ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Πληθωρισμός

5. Για το 2016, ο **πληθωρισμός** αναμένεται να παραμείνει αρνητικός και να περιορισθεί στο -0.7%, κυρίως λόγω των χαμηλών τιμών ενέργειας.

Αγορά Εργασίας

6. Το ποσοστό **ανεργίας** το 2016 αναμένεται να σημειώσει περαιτέρω μείωση και να κυμανθεί γύρω στο 13.5% του εργατικού δυναμικού.

III. ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ 2017 – 2018

7. Σύμφωνα με το βασικό μακροοικονομικό σενάριο, οι προοπτικές της κυπριακής οικονομίας μεσοπρόθεσμα αναμένεται να συνεχίσουν να βελτιώνονται. Με την αναδιάρθρωση του τραπεζικού συστήματος και την αναμενόμενη σταδιακή απάμβλυνση του προβλήματος των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η ανάπτυξη αναμένεται να επιταχυνθεί. Το βελτιωμένο μακροοικονομικό περιβάλλον αναμένεται να έχει ως αποτέλεσμα την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, οι οποίες θεωρούνται κλειδί για την κυπριακή οικονομία. Επιπρόσθετα, η απαραίτητη δημοσιονομική προσαρμογή έχει ήδη προωθηθεί ικανοποιητικά και αναμένεται να συνεισφέρει θετικά στην πορεία ανάκαμψης.

8. Η εγχώρια ζήτηση και ειδικότερα η ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται να ανακάμψει περαιτέρω, ενώ η ανεργία προβλέπεται να συνεχίσει να μειώνεται. Όλα τα πιο πάνω, σε συνδυασμό με τη βελτίωση των προσδοκιών όσον αφορά τις επενδυτικές προοπτικές που διανοίγονται στον τομέα των μεταφορών, της ενέργειας και του τουρισμού, δημιουργούν θετικές προοπτικές για την κυπριακή οικονομία.

9. Επίσης, μεσοπρόθεσμα αναμένονται σημαντικές ξένες επενδύσεις, κυρίως για εμπλουτιστικές εργασίες στον τομέα του τουρισμού (μαρίνες Αγίας Νάπας και Πάφου και καζίνο), της εκπαίδευσης (υποδομές Πανεπιστημίου Κύπρου), των μεταφορών (διαχείριση

λιμανιού Λεμεσού από στρατηγικούς επενδυτές) και της ενέργειας (καινοτόμες υποδομές παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας).

10. Ταυτόχρονα όμως, επισημαίνονται κίνδυνοι αποσταθεροποίησης της οικονομίας, όπως η πορεία του τραπεζικού τομέα και οι εξελίξεις σε σχέση με το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η κυπριακή οικονομία δύναται να επηρεαστεί από τυχόν νέα επιδείνωση των σχέσεων Ε.Ε. και Ρωσίας, όπως και από την πορεία της ελληνικής οικονομίας. Επίσης, το ευρύτερο γεωπολιτικό περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της εμπόλεμης κατάστασης στη Συρία και η γενικότερη κλιμάκωση της τρομοκρατίας, επαυξάνουν το κλίμα αβεβαιότητας για την παγκόσμια οικονομία. Επιπρόσθετα, καταλύτης για τις μεσοπρόθεσμες προοπτικές της κυπριακής οικονομίας θα καταστεί ενδεχόμενη επίλυση του πολιτικού προβλήματος.

Ρυθμός Ανάπτυξης

11. Από πλευράς πραγματικής οικονομίας, σύμφωνα με το βασικό μακροοικονομικό σενάριο, για τα επόμενα τρία χρόνια (2017-2019), ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται να ανέλθει γύρω στο 2.5%.

Πληθωρισμός

12. Στα πλαίσια της ανάπτυξης της οικονομίας, ο ρυθμός πληθωρισμού για το 2017 προβλέπεται να ανέλθει στο 0.5%, ενώ για τα έτη 2018 και 2019 προβλέπεται να επιταχυνθεί στο 1.6% και 2.0% αντίστοιχα.

Αγορά Εργασίας

13. Για το 2017, το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να κυμανθεί γύρω στο 12.5%, ακολούθως το 2018 να περιορισθεί στο 11.5% και το 2019 να μειωθεί στο 10.0%. Η απορρόφηση των νέων στην αγορά εργασίας και η μακροπρόθεσμη ανεργία παραμένουν ακόμη οι μεγάλες προκλήσεις.

IV. ΠΥΛΩΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ –ΣΠΔΠ 2017-2019

14. Το ΣΠΔΠ 2017-2019, αποτελείται από τρεις Δηλώσεις –Κεφάλαια ως ακολούθως:

- Στο Κεφάλαιο 1, "Δήλωση Κυβερνητικής Στρατηγικής" (ΔΚΣ), αναλύει το ευρύτερο πλαίσιο της κυβερνητικής αναπτυξιακής πολιτικής για την περίοδο 2017-2019. Μέσω του προσδιορισμού των πολιτικών προτεραιοτήτων της Κυβέρνησης για

καθορισμό του αναπτυξιακού μοντέλου της οικονομίας, λαμβάνοντας υπόψη τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και τις εξελίξεις και προοπτικές σε διεθνές επίπεδο, η ΔΚΣ περιγράφει σε ποιους τομείς θα πρέπει να δοθεί έμφαση για να πετύχουμε μια βιώσιμη και με στέρεες βάσεις ανάπτυξη που θα οδηγήσει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η ΔΚΣ αποτελεί τη βάση για την ετοιμασία των Στρατηγικών Σχεδίων των Υπουργείων που θα προσδιορίζουν τις πολιτικές τους σε επίπεδο τομέων και υποτομέων για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων. Η ΔΚΣ λαμβάνει επίσης υπόψη το Πρόγραμμα Διακυβέρνησης του Προέδρου της Δημοκρατίας, τη Στρατηγική για την Ευρώπη 2020, τους πολιτικούς προσανατολισμούς του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, καθώς και τις Ειδικές ανά χώρα Συστάσεις του Συμβουλίου.

- Στο Κεφάλαιο 2, "**Δήλωση Δημοσιονομικής Πολιτικής**" (ΔΔΠ) παρουσιάζονται οι πρόσφατες μακροοικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις, καθώς και οι μεσοπρόθεσμες προβλέψεις για την περίοδο 2017-2019 και το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο, με τελικό στόχο τον καθορισμό των ανώτατων οροφών δαπανών για κάθε Υπουργείο και ανεξάρτητη υπηρεσία. Στόχος της δημοσιονομικής στρατηγικής είναι η διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών, η επίτευξη των προτεραιοτήτων πολιτικής σύμφωνα με τη ΔΚΣ, η βελτίωση της ποιότητας των δημοσίων οικονομικών μέσω της ανακατανομής των δημοσίων δαπανών προς κατηγορίες με ψηλή προστιθέμενη αξία καθώς και η χρήση των περιορισμένων δημόσιων πόρων αποδοτικά, αποτελεσματικά και με διαφάνεια.
- Στο Κεφάλαιο 3, "**Δήλωση Πολιτικής Απασχόλησης**" (ΔΠΑ), προσδιορίζεται η πολιτική για την αποτελεσματική διαχείριση των ανθρώπινων πόρων στη Γενική Κυβέρνηση και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα στο πλαίσιο των στόχων της δημοσιονομικής πολιτικής, ενώ περιλαμβάνονται και οι πολιτικές που αφορούν στη βελτίωση της διαφάνειας, αποδοτικότητας και παραγωγικότητας, καθώς και της περαιτέρω ανάπτυξης και αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού..

15. Το ΣΠΔΠ 2017-2019 έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών www.mof.gov.cy και μπορείτε να ενημερωθείτε σε μεγαλύτερη έκταση για τις πολιτικές της κυβέρνησης για την επόμενη τριετία στους τρεις πυλώνες της κυβερνητικής πολιτικής.

V. ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2017 ΚΑΙ ΜΔΠ 2017 – 2019 – ΕΣΟΔΑ / ΔΑΠΑΝΕΣ / ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΟΡΙΩΝ

16. Σύμφωνα με το μακροοικονομικό σενάριο που ετοιμάστηκε από το Υπουργείο Οικονομικών, τα δημόσια έσοδα της Κεντρικής Κυβέρνησης αναμένεται την επόμενη τριετία να διαμορφωθούν ως ακολούθως:

Συνολικά Έσοδα Κεντρικής Κυβέρνησης 2015 - 2019

	2015 Πραγμ. € 000	2016 Προϋπολογ. € 000	2016 Αναθεωρημ. € 000	2017 ΜΔΠ € 000	2018 ΜΔΠ € 000	2019 ΜΔΠ € 000
Άμεσοι Φόροι	2.153.000	2.196.000	2.142.000	2.152.000	2.247.000	2.361.000
Έμμεσοι Φόροι	2.693.000	2.776.000	2.719.000	2.759.000	2.869.000	3.005.000
Μη Φορολογικά Έσοδα	995.000	968.000	940.000	969.000	995.000	1.027.000
ΣΥΝΟΛΟ	5.841.000	5.940.000	5.802.000	5.880.000	6.111.000	6.392.000

17. Με βάση το μακροοικονομικό μοντέλο που παρουσιάζεται στο **Παράρτημα 1** καθώς και τα πραγματικά έσοδα του πρώτου 4μήνου του 2016 θα πρέπει να υποβληθούν αναθεωρημένες εκτιμήσεις για τα έσοδα για το 2017 οι οποίες θα αποτελέσουν τη βάση για τις εκτιμήσεις για τα έτη 2017-2019.

18. Για τις εκτιμήσεις των εσόδων σας θα πρέπει να δίνονται λεπτομέρειες των κυριότερων παραμέτρων με βάση τις οποίες έγιναν οι υπολογισμοί στη στήλη των επεξηγήσεων πχ η αυξομείωση των εσόδων οφείλεται σε αλλαγή της νομοθεσίας-αλλαγή μακρο σενάριου κλπ.

19. Λαμβάνοντας υπόψη τις εκτιμήσεις των εσόδων, καθώς και τους δημοσιονομικούς στόχους, τα συνολικά ανώτατα όρια δαπανών για την κεντρική κυβέρνηση για την τριετία 2017-2019 διαμορφώνονται στα **€6.150 εκ, €6.250 εκ και €6.350 εκ** αντίστοιχα.

20. Ως εκ τούτου, τα ανώτατα όρια δαπανών ανά Υπουργείο χωρίς τις αποπληρωμές δανείων και των τόκων επικαιροποιούνται όπως στον πίνακα που ακολουθεί. Για την επικαιροποίηση τους λήφθηκαν υπόψη οι γενικότεροι στόχοι και οι προτεραιότητες πολιτικής, όπως περιγράφονται στη Δήλωση Κυβερνητικής Πολιτικής καθώς και οι ανάγκες που δημιουργούνται από την οικονομική κρίση, την ανομβρία, την προστασία των

ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και των ανέργων, αλλά και τις επιμέρους πολιτικές των Υπουργείων που υποβλήθηκαν μέσω του Πλαισίου Συμφιλίωσης.

Συνολικές δαπάνες κατά Υπουργείο¹

	Τελικά 2015 € 000.	Οροφές Προϋπολ. 2016 € 000.	Οροφές Προϋπολ. 2017 € 000.	Οροφές ΜΔΠ 2018 € 000.	Οροφές ΜΔΠ 2019 € 000.
	1	2	3	5	6
Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο	5.368	5.374	5.400	5.400	5.400
Υπουργικό Συμβούλιο	1.658	1.665	1.665	1.665	1.665
Βουλή των Αντιπροσώπων	20.000	25.356	22.000	22.000	20.000
Δικαστική Υπηρεσία	24.500	30.059	32.000	32.000	32.500
Νομική Υπηρεσία	21.000	16.834	18.000	18.000	19.000
Ελεγκτική Υπηρεσία	4.878	5.277	5.300	5.200	5.200
Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας	1.061	909	910	910	910
Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας	640	644	644	644	644
Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως	1.971	1.823	1.800	1.800	1.800
Επιτροπή Προστ. του Ανταγωνισμού	1.386	1.591	1.600	1.600	1.600
Γραφείο Επιτρ. Δεδ. Προσ. Χαρακτ.	211	231	231	231	231
Γραφείο Εφόρου Κρατικών Ενισχ.	133	165	165	165	165
Γραφείο Εσωτερικού Ελέγχου	1.804	1.956	1.950	1.950	1.950
Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών	437	442	430	430	430
Υπηρεσία Συνεργατικών Εταιρειών	2.025	2.149	2.140	2.140	2.140
Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων	344	361	360	360	360
Άμυνας	296.000	319.000	352.000	352.000	352.000
Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτ. και Περιβ.	223.000	209.000	236.000	210.000	210.000
Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης	242.000	278.000	281.000	281.000	281.000
Ενέργειας, Εμπορ., Βιομηχ. και Τουρ.	32.000	42.000	37.000	37.000	37.000
Εργασίας, Πρόν. και Κοιν. Ασφαλίσεων	913.000	914.000	914.000	914.000	914.000
Εσωτερικών	460.000	502.000	504.000	504.000	504.000
Εξωτερικών	66.000	75.000	78.000	76.000	76.000
Οικονομικών	1.463.584	1.582.164	1.600.000	1.742.000	1.842.005
ΓΔ ΕΠΣΑ	29.000	214.000	210.000	210.000	210.000
Γενικό Λογιστήριο	48.000	29.000	30.000	30.000	30.000
Παιδείας και Πολιτισμού	941.000	994.000	994.000	980.000	980.000
Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων	225.000	258.000	268.000	268.000	268.000
Υγείας	489.000	543.000	552.000	552.000	552.000
Σύνολο	5.515.000	6.054.000	6.150.000	6.250.000	6.350.000

21. Σημειώνεται ότι, τα ανώτατα συνολικά όρια δαπανών του ΣΠΔΠ 2017-2019 επικαιροποιούνται για το έτος 2017 σε σχέση με τον Προϋπολογισμό του 2016 και του ΜΔΠ 2016-2018 λόγω ουσιαστικής διαφοροποίησης του μακροοικονομικού πλαισίου, καθώς του

¹ Συνολικές δαπάνες κατά Υπουργείο εξαιρουμένων των αποπληρωμών των δανείων και των δαπανών για τόκους.

δημοσιονομικού αποτελέσματος του 2015. Με την τροποποίηση αυτή των ανώτατων ορίων, οι δημοσιονομικοί στόχοι εξακολουθούν να επιτυγχάνονται.

22. Ως εκ τούτου, η επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων στηρίζεται στην τήρηση των ανωτάτων ορίων δαπανών. Οποιαδήποτε απόκλιση θα θέσει σε αμφιβολία την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων και κατ' επέκταση την αξιοπιστία της κυπριακής οικονομίας. Γι' αυτό το λόγο κατά τη διάρκεια του έτους θα πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια από τα Υπουργεία /Υπηρεσίες να μην υποβάλλονται νέες προτάσεις πολιτικής προς το Υπουργικό Συμβούλιο που εξυπακούουν δημοσιονομικό κόστος. Με βάση τη διεθνή πρακτική, όλες οι νέες προτάσεις που επηρεάζουν τον προϋπολογισμό και το ΜΔΠ πρέπει να υποβάλλονται πάντοτε μέσω της διαδικασίας κατάρτισης του προϋπολογισμού. Επομένως, νέα αιτήματα θα εξετάζονται μόνο στις περιπτώσεις που αφορούν εξαιρετικά και απρόβλεπτα γεγονότα και οι αναγκαίες πιστώσεις θα καλύπτονται από εξοικονομήσεις, έτσι ώστε να μην διαφοροποιείται η συνολική οροφή του προϋπολογισμού. Όσον αφορά προτάσεις που τροποποιούν υφιστάμενες πολιτικές θα εξετάζονται νοουμένου ότι το δημοσιονομικό κόστος θα καλύπτεται από εξοικονομήσεις.

23. Τέλος, αναφέρεται ότι για αύξηση της απορρόφησης όσο το δυνατό μεγαλύτερων κοινοτικών πόρων, οι πιστώσεις που θα απαιτηθούν για κάλυψη δαπανών υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενων έργων/σχεδίων που Διαχειριστική Αρχή είναι η Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Συντονισμού και Ανάπτυξης (ΓΔ-ΕΠΣΑ) θα συνεχίσουν και φέτος να περιλαμβάνονται στο συγκεντρωτικό της κονδύλι. Για τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα έργα/προγράμματα όπως πχ τα Ταμεία Αλληλεγγύης, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικά Προγράμματα κλπ οι πιστώσεις θα περιληφθούν στις προτάσεις σας για την ετοιμασία του προϋπολογισμού του 2017 και του ΜΔΠ 2017-2019 εντός των οροφών σας.

VI. ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ - ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

24. Ο Προϋπολογισμός του 2017 και το ΜΔΠ 2017-2019 θα ετοιμαστεί και υποβληθεί και φέτος με δύο τρόπους :

- α. τον υφιστάμενο τρόπο και
- β. στη βάση δραστηριοτήτων.

- α. Προϋπολογισμός 2017 και ΜΔΠ 2017 - 2019 με τον υφιστάμενο τρόπο:**
- i. Ο προϋπολογισμός 2017 και ΜΔΠ 2017-2019 θα ετοιμαστεί όπως κάθε χρόνο **κατά άρθρο, με ενοποιημένες τις Τακτικές και τις Αναπτυξιακές Δαπάνες.**
  - ii. Το κόστος της μισθοδοσίας των κρατικών αξιωματούχων /υπαλλήλων θα παρουσιάζεται και φέτος στο Παράρτημα "Μισθολογικές Θέσεις" που περιλαμβάνει τις ακαθάριστες απολαβές δηλαδή τους βασικούς μισθούς, την τιμαριθμική αναπροσαρμογή, τις γενικές αυξήσεις, το 13^ο μισθό καθώς και τα σταθερά επιδόματα (παραστάσεως, γραμματειακών υπηρεσιών και φιλοξενίας). Εξαιρέση αποτελούν οι συνεισφορές στα διάφορα Ταμεία οι οποίες παρουσιάζονται σε ξεχωριστή υποομάδα στα Κεφαλαία του προϋπολογισμού του κάθε Υπουργείου/Τμήματος/Ανεξάρτητης Υπηρεσίας/Γραφείου. Σχετικό αρχείο για ηλεκτρονική επεξεργασία και υπολογισμό των ακαθάριστων απολαβών για ίδια χρήση θα σταλεί σύντομα στα λογιστήρια των Υπουργείων.
  - iii. Για τις κενές θέσεις προαγωγής και πρώτου διορισμού και προαγωγής περιλαμβανομένων και των κενών διευθυντικών θέσεων θα περιληφθεί πρόνοια **για τρεις μήνες μόνο.** Αντίθετα, για τις θέσεις πρώτου διορισμού δεν θα περιληφθεί πρόνοια. **Εξαιρέση** αποτελούν οι θέσεις που έχουν ήδη αποπαγοποιηθεί από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και θα προωθηθούν για συμπλήρωση εντός του 2017 όποτε θα περιληφθεί πρόνοια **για έξι μήνες μόνο.**
  - iv. Οι απολαβές του προσωπικού για την ετοιμασία του προϋπολογισμού για το **2017**, θα περιλαμβάνουν μόνον τις ετήσιες προσαυξήσεις αφού δεν θα γίνει οποιαδήποτε αναπροσαρμογή ως απόρροια του δείκτη της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής η οποία παραμένει στα επίπεδα του 2016.(σχετικός πίνακας για τους υπολογισμούς έχει αναρτηθεί στο FIMAS INFORMATION). Για τα **έτη 2018 και 2019** στις απολαβές του προσωπικού **θα λογίζονται τόσο οι ετήσιες προσαυξήσεις** με βάση την υφιστάμενη προσαύξηση που αναλογεί σε κάθε μισθολογική κλίμακα που είναι τοποθετημένο το προσωπικό όσο και η **αναπροσαρμογή του δείκτη της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής**, όπως καθορίζεται στη Σημείωση 14 του Πρώτου Πίνακα- Δελτία Δαπανών 2016 – Σημειώσεις , του περί προϋπολογισμού Νόμου του 2016, Νόμος του 2015 (Νόμος Αρ. 49(II) /2015). Τονίζεται ότι, για τον υπολογισμό των ετήσιων προσαυξήσεων για το 2017 **σημείο εκκίνησης θα είναι το ύψος των μισθολογικών κλιμάκων που ίσχυε πριν από την παγοποίηση.**

- v. Η υποβολή προτάσεων για δημιουργία νέων άρθρων (εσόδων και δαπανών) θα πρέπει να περιλαμβάνονται στο προϋπολογισμό με ανάλογη πρόνοια και γραμμένα με έντονα γράμματα για να ξεχωρίζουν. Επιπλέον να δίνεται και η μετάφραση στα αγγλικά. Επίσης θα πρέπει να παρουσιάζονται και σε ξεχωριστή κατάσταση και όπου απαιτείται θα δίνονται πλήρεις επεξηγήσεις.

β. Προϋπολογισμός στη βάση Δραστηριοτήτων 2017 και ΜΔΠ 2017 - 2019

25. Τα Στρατηγικά Σχέδια των Υπουργείων (με εξαίρεση το Υπουργείο Άμυνας και τις Ανεξάρτητες Υπηρεσίες που δεν έχουν ετοιμάσει ακόμη Στρατηγικά Σχέδια) θα κατατεθούν μαζί με τον υφιστάμενο προϋπολογισμό, στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Τα Στρατηγικά Σχέδια των Υπουργείων έχουν ήδη επικαιροποιηθεί και έχουν κατατεθεί στο Υπουργείο Οικονομικών. Τα Στρατηγικά Σχέδια θα αποτελέσουν τη βάση για συζήτηση των προτάσεων σας για την ετοιμασία του προϋπολογισμού του 2017 και του ΜΔΠ 2017-2019.

26. Μετά την ολοκλήρωση των συζητήσεων για την ετοιμασία του υφιστάμενου προϋπολογισμού 2017 και του ΜΔΠ 2017-2019 τα Στρατηγικά Σχέδια θα πρέπει να κοστολογηθούν για να παρουσιάζουν το πραγματικό κόστος του κάθε στόχου και της κάθε δραστηριότητας. Σε περίπτωση που κατά τη συζήτηση προκύψουν διαφοροποιήσεις τότε θα πρέπει να επικαιροποιηθούν πριν κοστολογηθούν. **Το Υπουργείο Οικονομικών με νέα εγκύκλιο του θα καθορίζει και θα επεξηγεί τον τρόπο κοστολόγησης.** Νοείται ότι, οι συνολικές δαπάνες όλων των στόχων κατά Υπουργείο δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα ανώτατα όρια δαπανών του προϋπολογισμού 2017 και του ΜΔΠ 2017-2019 όπως αυτά καθορίστηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο μέσω του ΣΠΔΠ 2017-2019 και αναφέρονται στην παράγραφο 20 πιο πάνω.

27. Η κοστολόγηση των στόχων /δραστηριοτήτων θα πρέπει να είναι έτοιμη το **αργότερο στα μέσα Αυγούστου**, για να καταστεί δυνατή η υποβολή τους στο Υπουργικό Συμβούλιο αρχές Σεπτεμβρίου και στη συνέχεια στη Βουλή των Αντιπροσώπων όπως ορίζεται από το Σύνταγμα δηλαδή πριν τις 30 Σεπτεμβρίου για μελέτη και ψήφιση.

28. Υπενθυμίζεται ότι, όταν το νέο μηχανογραφημένο σύστημα θα είναι έτοιμο, τα Στρατηγικά Σχέδια θα αντικαταστήσουν το Επεξηγηματικό Υπόμνημα του προϋπολογισμού ενώ παράλληλα θα καταρτίζεται νέος προϋπολογισμός στη βάση δραστηριοτήτων ο οποίος θα αντικαταστήσει τον υφιστάμενο προϋπολογισμό.

VII. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ - ΝΕΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

29. Το πρώτο τρίμηνο του 2016 εφαρμόστηκε πιλοτικά σε συγκεκριμένο αριθμό έργων ανά Υπουργείο η νέα διαδικασία προ-επιλογής έργων για ένταξη στον κρατικό προϋπολογισμό. Η πιλοτική εφαρμογή της νέας διαδικασίας χρησιμοποιήθηκε ως εμπειρία μάθησης με στόχο τον εντοπισμό τυχόν προβλημάτων/ελλείψεων στην εφαρμογή της όλης διαδικασίας και κατ' επέκταση στη έγκαιρη λήψη των κατάλληλων μέτρων για βελτίωση της, ενόψει της πλήρους εφαρμογής της.

30. Σηματοδοτώντας την έναρξη της εφαρμογής της νέας διαδικασίας, στο πλαίσιο της ετοιμασίας του Προϋπολογισμού 2018-2021, τα Υπουργεία θα πρέπει να συμπληρώσουν και να υποβάλουν στη ΓΔ ΕΠΣΑ και στη Διεύθυνση Προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών, ταυτόχρονα, και το αργότερο μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου 2016:

(α) Σημείωμα Έργου για τα νέα δημόσια επενδυτικά έργα με κεφαλαιουχικό κόστος άνω των €500.000 και χαμηλότερο των €5 εκ. (**Παράρτημα 2**)

και

(β) Σημείωμα Έργου για τα νέα δημόσια επενδυτικά έργα με κεφαλαιουχικό κόστος άνω των €5 εκ. (**Παράρτημα 3**).

31. Για έργα κάτω από €500.000 ευρώ δεν θα χρειάζεται συμπλήρωση Σημειωμάτων Έργου, εκτός αν αυτό κριθεί σκόπιμο από τον Υπουργό Οικονομικών. Στη συνέχεια, και κατά το πρώτο τρίμηνο του 2017, η ΓΔ ΕΠΣΑ και η Διεύθυνση Προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών θα προβούν στην προκαταρκτική αξιολόγηση της οικονομικής βιωσιμότητας και οικονομικής προσιτότητας των έργων, αντίστοιχα, στη βάση των πληροφοριών που θα παρέχονται στα Σημειώματα Έργου και θα γνωμοδοτήσουν ως προς την προεπιλογή των έργων. Η τελική απόφαση για την προεπιλογή των έργων θα ληφθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο.

32. Μέτα την έγκριση του Υπουργικού Συμβούλιου για την προεπιλογή έργων θα ισχύουν τα πιο κάτω:

(α) για έργα με κεφαλαιουχικό κόστος άνω των €0,5 εκ και χαμηλότερο των €5.0 εκ., θα περιλαμβάνεται σχετική πρόνοια στον προϋπολογισμό για έναρξη της υλοποίησης τους νοούμενου ότι υπάρχει περιθώριο στην οροφή.

- (β) για έργα με κεφαλαιουχικό κόστος €5,0 εκ. και άνω:
- i. ο Υπουργός Οικονομικών θα καθορίζει ποια από αυτά θα προχωρήσουν στο επόμενο στάδιο δηλαδή στη διενέργεια μελέτης βιωσιμότητας οπότεν θα περιλαμβάνονται οι αναγκαίες πιστώσεις για τη μελέτη στον προϋπολογισμό.
  - ii. εάν λόγω της φύσης τους δεν ενδείκνυται να ετοιμαστεί μελέτη βιωσιμότητας, θα παραχωρείται έγκριση από τον Υπουργό Οικονομικών για περίληψη πιστώσεων στον προϋπολογισμό για έναρξη της υλοποίησής τους νοουμένου ότι υπάρχει δημοσιονομικό περιθώριο.
33. Νοείται ότι από την έναρξη της νέας διαδικασίας δεν θα πρέπει να προωθείται η διεξαγωγή οποιωνδήποτε νέων μελετών, τεχνικών ή βιωσιμότητας, από τα γενικά Άρθρα για μελέτες («Δικαιώματα Εμπειρογνομόνων» και «Αγορά Υπηρεσιών»). Τα έργα για τα οποία έχουν ήδη ξεκινήσει μελέτες θα τύχουν χωριστής εξέτασης εντός του 2016 και θα δοθούν νέες οδηγίες από τον Υπουργό Οικονομικών.
34. Σημειώνεται ότι τα έργα που συγχρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία εξαιρούνται επί του παρόντος από τη νέα διαδικασία.
35. Το κάθε Υπουργείο θα πρέπει να ορίσει ένα κεντρικό σημείο επαφής για όλα τα Σημειώματα Έργου που θα αφορούν στο εν λόγω Υπουργείο, με το οποίο θα συνεργάζονται τα αντίστοιχα σημεία επαφής της ΓΔ ΕΠΣΑ και του Υπουργείου Οικονομικών.
36. Για έργα με συνεισφορά της τοπικής αυτοδιοίκησης, θα πρέπει να αναφέρεται στα Σημειώματα Έργου (λεκτικά όπου απαιτείται) και να παρουσιάζεται στους πίνακες προϋπολογισμού του Σημειώματος Έργου η συνεισφορά της τοπικής αυτοδιοίκησης.
37. Οδηγίες για τη συμπλήρωση των Σημειωμάτων Έργου επισυνάπτονται ως **Παράρτημα 4**. Οι Οδηγίες αποτελούν μέρος του Εγχειριδίου για την Προεπιλογή και Αξιολόγηση Δημοσίων Επενδυτικών Έργων που θα αποσταλεί ολοκληρωμένο στα Υπουργεία κατά τους επόμενους μήνες.
38. Τα Υπουργεία που δεν διαθέτουν τεχνικές υπηρεσίες δύναται να αξιοποιούν τις υπηρεσίες του Τμήματος Δημοσίων Έργων για συμπλήρωση του Σημειώματος Έργου.

39. Παράλληλα, για την κατάλληλη και επαρκή συμπλήρωση των Σημειωμάτων Έργου από τα Υπουργεία και της ορθής αξιολόγησης τους από τη ΓΔ ΕΠΣΑ και το Υπουργείο Οικονομικών, προγραμματίζεται η υλοποίηση σχετικού εκπαιδευτικού προγράμματος το Σεπτέμβριο του 2016.

VIII. ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΡΓΑ

40. Σύμφωνα με το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο της ΕΕ για την Προγραμματική Περίοδο (ΠΠ) 2014-2020, κατανεμήθηκαν στην Κύπρο περίπου €788 εκ. για την Πολιτική Συνοχής (περιλαμβανομένων €48,4εκ. που θα διατεθούν για την διευκόλυνση «συνδέοντας την Ευρώπη», €32,7εκ. για την Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία, €4,0εκ. που προέρχονται από το Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας για Απόρους και €11,6 εκ. από την Πρωτοβουλία Απασχόλησης Νέων), €132,2 εκ. για την Αγροτική Ανάπτυξη και €39,7 εκ. για την Αλιεία. Οι πιο πάνω πόροι προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ). Η αξιοποίηση των πόρων αυτών, όπως και στην ΠΠ 2007-2013, θα γίνει στη βάση πολυετών προγραμματικών εγγράφων που καταρτίστηκαν από την αρμόδια Εθνική Αρχή (ΓΔ ΕΠΣΑ) και εγκρίθηκαν από την ΕΕ. Στα Προγραμματικά αυτά έγγραφα καταγράφονται οι αναπτυξιακές ανάγκες, το γενικότερο στρατηγικό πλαίσιο, οι θεματικοί στόχοι, οι επενδυτικές προτεραιότητες και οι επιμέρους κατηγορίες παρεμβάσεων στις οποίες επικεντρώνεται η αξιοποίηση των κονδυλίων τη νέα περίοδο. Τα Προγραμματικά έγγραφα εκπονήθηκαν στη βάση των προνοιών του νέου θεσμικού πλαισίου 2014-2020 και που μεταξύ άλλων, προνοεί για την επικέντρωση των πόρων σε συγκεκριμένους θεματικούς στόχους που συμβάλλουν στην υλοποίηση της Στρατηγικής - Ευρώπη 2020.

41. Όπως είναι γνωστό, οι πιστώσεις για όλα τα έργα που συγχρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) οι οποίες υλοποιούνται από κρατικές Υπηρεσίες/Τμήματα, περιλαμβάνονται στον κρατικό Προϋπολογισμό και ανακτώνται σε μεταγενέστερο στάδιο από την ΕΕ, όταν πραγματοποιηθούν οι κατάλληλοι έλεγχοι. Για το λόγο αυτό πρέπει, όλα τα Υπουργεία /Τμήματα/ Υπηρεσίες να υπολογίσουν με ακρίβεια τις πιστώσεις που θα απαιτηθούν για την απρόσκοπτη υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων έργων /σχεδίων /προγραμμάτων, να τις περιλάβουν στις Προτάσεις τους σε ξεχωριστή όμως κατάσταση τόσο για τον Προϋπολογισμό του 2017 όσο και για το ΜΔΠ 2017-2019 και να κοινοποιήσουν μόνο τις Προτάσεις αυτές στη ΓΔ ΕΠΣΑ.

42. Η ΓΔ ΕΠΣΑ αφού αξιολογήσει τις Προτάσεις, θα καταρτίσει ενδεικτικό κατάλογο έργων για τα οποία θα περιληφθούν πιστώσεις στη συγκεντρωτική πρόνοια. Ο κατάλογος έργων ανά Υπουργείο θα περιληφθεί στο επεξηγηματικό Υπόμνημα του Προϋπολογισμού.

ΙΧ. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

43. Μέσα στα πλαίσια της πολιτικής της κυβέρνησης για απορρόφηση όσο το δυνατό μεγαλύτερων ευρωπαϊκών κονδυλίων το Υπουργικό Συμβούλιο με την απόφαση του με αριθμό 75.141 και ημερομηνία 4/5/2013 έχει αναθέσει το συντονιστικό ρόλο στη ΓΔ - ΕΠΣΑ για τα ανταγωνιστικά προγράμματα με κύριο ρόλο την προώθηση της ενημέρωσης και την ενδυνάμωση των δεξιοτήτων για συμμετοχή και διεκδίκηση πόρων από τα ανταγωνιστικά προγράμματα.

44. Με βάση το πιο πάνω η ΓΔ - ΕΠΣΑ με Εγκύκλιο Επιστολή της με αρ φακ 04.02.003.017.001 και ημερομηνία 2 Φεβρουαρίου 2016 καθόρισε τη νέα διαδικασία που θα ακολουθείται για την υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών. Υπενθυμίζεται ότι, για μεγαλύτερη διαφάνεια αλλά και για εύκολη αναγνώριση των ανταγωνιστικών προγραμμάτων έχει δημιουργηθεί Νέο Άρθρο με κωδικό αριθμό 05.589 "Ευρωπαϊκά Ανταγωνιστικά Προγράμματα" στο οποίο θα πρέπει να περιληφθεί η ανάλογη πρόνοια που αφορά όλα τα Ανταγωνιστικά Προγράμματα που έχετε κερδίσει και υλοποιούνται. Σε περίπτωση που το άρθρο αυτό δεν έχει δημιουργηθεί στο Κεφάλαιο του Προϋπολογισμού σας τότε θα πρέπει να περιληφθεί στις προτάσεις σας με την αντίστοιχη πρόνοια και στη κατάσταση με τα νέα άρθρα.

45. Πρόσθετα, για καταγραφή και δημιουργία αρχείου των ανταγωνιστικών προγραμμάτων επισυνάπτεται στο **Παράρτημα 5** σχετικός πίνακας τον οποίο θα πρέπει να συμπληρώσετε και να τον επισυνάψετε στο εξηγηματικό υπόμνημα. Αντίγραφο του πίνακα θα πρέπει να σταλεί και στη ΓΔ ΕΠΣΑ. Για επίλυση αποριών σε σχέση με τη συμπλήρωση του Πίνακα του Παραρτήματος 5 μπορείτε να απευθύνεστε στη Γενική Διεύθυνση ΕΠΣΑ στα τηλέφωνα 22602935 Ελίζα Πετρίδου και 22602925 Άντρη Χαραλάμπους. Τον Πίνακα μπορείτε να το βρείτε ηλεκτρονικά σε excel file στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών.

46. Σημειώνεται ότι, το σημαντικό στοιχείο διαφοροποίησης των Ευρωπαϊκών Ανταγωνιστικών Προγραμμάτων από άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία της ΕΕ είναι ότι, οι προσκλήσεις προκηρύσσονται και οι προτάσεις υποβάλλονται για έγκριση απευθείας στις Βρυξέλλες, με την ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να έχει την ευθύνη παρακολούθησης της υλοποίησής τους και όχι κάποια άλλη διαχειριστική αρχή εκτός Βρυξελλών. Συνεπώς τα Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (Intereq, ENPI, Balkan-Med, Ελλάδα-Κύπρος κλπ) τα οποία δεν προκηρύσσονται απευθείας από τις Βρυξέλλες, δεν καλύπτονται από τις συγκεκριμένες διευθετήσεις και θα πρέπει να ακολουθήσουν τις διαδικασίες που

ήδη ακολουθούνταν μέχρι σήμερα εκτός από τις περιπτώσεις Αναδόχων στα υπό αναφορά Προγράμματα, που μπορούν να αποστέλλουν τα χρήματα στους Εταίρους πιστώνοντας το μέρος των εμβασμάτων που αφορά τους Εταίρους που δεν είναι Κυβερνητικές Υπηρεσίες, στο Τμηματικό Λογαριασμό Καταθέσεων και χρεώνοντας τον με τις πληρωμές που θα γίνουν σε αυτούς.

X. ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ

47. Για τον υπολογισμό της μισθοδοσίας και των επιδομάτων έχουν ήδη σταλεί κατευθυντήριες γραμμές μέσω του λογιστικού συστήματος "FIMAS INFORMATION". Υπενθυμίζεται ότι:

- i. Η πολιτική των επιδομάτων παραμένει, σε γενικές γραμμές, η ίδια με το 2016. Για τον υπολογισμό τους θα λαμβάνονται υπόψη οι πρόνοιες των σχετικών άρθρων 17 και 31 του Πρώτου Πίνακα Δελτίων Δαπανών του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου του 2015.
- ii. Η πολιτική απασχόλησης συνεχίζει να αποσκοπεί στην επίτευξη της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών και τον εξορθολογισμό του κρατικού μισθολογίου. Λεπτομέρειες παρουσιάζονται στο **Παράρτημα 6**.

XI. ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ

48. **Έργα υποδομής/κατασκευαστικά έργα:** Σύμφωνα με το Νόμο που προνοεί περί της «Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου» (Ν. 20(Ι)/2014) άρθρο 86 εδάφιο 6 τα Υπουργεία / Τμήματα / Ανεξάρτητες Υπηρεσίες ετοιμάζουν καταστάσεις/πίνακες που παρουσιάζουν τα έργα υποδομής τους που είτε βρίσκονται σε εξέλιξη είτε αναμένεται να ξεκινήσουν εντός του 2017 ή εντός του ΜΔΠ 2017-2019. Τους σχετικούς πίνακες για επεξεργασία θα τους βρείτε στο FIMAS INFORMATION και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών και θα πρέπει να συμπληρωθούν και να σταλούν στο Υπουργείο Οικονομικών μέχρι τις **15 Ιουλίου 2016** στην ηλεκτρονική διεύθυνση jchamberlain@mof.gov.cy. Στους πίνακες θα περιλαμβάνεται το συνολικό κόστος του έργου, ο χρόνος έναρξης/ αποπεράτωσης, η κατανομή του κόστους του έργου στο ΜΔΠ 2017-2019, σε ποιο στάδιο βρίσκεται σήμερα, αν είναι συγχρηματοδοτούμενο ή όχι κλπ.

49. **Έκθεση Δημοσιονομικού κινδύνου:** Βάσει του Άρθρου 58 του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου, ο Υπουργός Οικονομικών ετοιμάζει και υποβάλλει στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων Έκθεση Δημοσιονομικών Κινδύνων. Η Έκθεση αναλύει τους πιθανούς κινδύνους που προκύπτουν

από διάφορους παράγοντες και καλύπτει τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Οι κίνδυνοι προέρχονται από αλλαγές μακροοικονομικών μεγεθών, από το χρηματοοικονομικό τομέα, από τους κρατικούς οργανισμούς, τις οντότητες της γενικής κυβέρνησης, τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, τις κρατικές επιχειρήσεις και τις συμπράξεις ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Στην Έκθεση θα παρουσιάζονται οι κίνδυνοι και θα υποβάλλονται εισηγήσεις /μέτρα για μετριασμό των κινδύνων αυτών. Για την ετοιμασία του μέρους της Έκθεσης που σας αφορά έχουν ήδη σταλεί οι πίνακες με σχετικές οδηγίες με την Εγκύκλιο επιστολή του Υπουργείου Οικονομικών ημερομηνίας 13 Μαΐου 2016.

50. **Αγορά /Μίσθωση Υπηρεσιών:** Υπενθυμίζεται η εγκύκλιος του Υπουργείου Οικονομικών με αριθμό 1517 και ημερομηνία 14 Μαΐου 2015 στην οποία δίνονται πλήρεις και σαφείς οδηγίες αναφορικά με τις περιπτώσεις που συνάπτεται σύμβαση αγοράς υπηρεσιών καθώς και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για αποφυγή δημιουργίας υπαλληλικής σχέσης μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών.

51. **Συνεισφορά σε Διεθνείς ή άλλους Οργανισμούς / Συνδέσμους / Ιδρύματα:** Η συμμετοχή σας στους οργανισμούς αυτούς θα πρέπει να επανεξετάζεται κάθε χρόνο σε επίπεδο Υπουργείου και να αξιολογείται η ωφελιμότητα της συμμετοχής . Επιπλέον, σε περίπτωση που προκύψει ανάγκη για συμμετοχή σε νέους Διεθνείς Οργανισμούς / Συνδέσμους /Ιδρύματα τα αιτήματα θα πρέπει να υποβάλλονται τεκμηριωμένα για την αναγκαιότητα συμμετοχής. Επίσης θα πρέπει να αναφέρονται το κόστος συμμετοχής καθώς και τυχόν υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτή. Σε περίπτωση που προκύψουν νέες ανάγκες για συμμετοχή σε οργανισμούς εντός του χρόνου που δεν περιλαμβάνονται στο προϋπολογισμό τότε απαιτείται η υποβολή πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση, υποδεικνύοντας ταυτόχρονα ισόποσες αποδεκτές εξοικονομήσεις.

52. **Συνέδρια Σεμινάρια και Άλλα Γεγονότα στη Κύπρο και στο Εξωτερικό:** Θα πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής να παραμείνουν στα ίδια επίπεδα με το 2016. Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια του χρόνου προκύψουν ανάγκες για διεξαγωγή συνεδρίου στη Κύπρο με συμμετέχοντες είτε από την Κύπρο είτε από το εξωτερικό και δεν περιλήφθηκε πρόνοια στο προϋπολογισμό τότε απαιτείται και πάλι η υποβολή πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση του συνεδρίου, υποδεικνύοντας ταυτόχρονα ισόποσες αποδεκτές εξοικονομήσεις.

53. **Εκδόσεις Υπουργείων/ Τμημάτων / Υπηρεσιών:** Θα γίνονται μόνο σε ηλεκτρονική μορφή με εξαίρεση ειδικές περιπτώσεις όπου ο παραλήπτης δεν είναι σε θέση να παραλάβει ή να κατανοήσει την πληροφορία / μήνυμα σε ηλεκτρονική μορφή.

54. **Αγορά Οχημάτων:** Τα αιτήματα για κάλυψη αναγκών για αγορά / αντικατάσταση υπηρεσιακών οχημάτων θα στέλλονται στο Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών (ΗΜΥ) όπως προβλέπεται στο κανονισμό (ΚΔΠ 504/2014). Σχετική είναι η εγκύκλιος του Υπουργείου Μεταφορών Επικοινωνιών και Έργων με αριθμό 1/2015 και ημερομηνία 6/2/2015.

55. **Αγορά Μηχανογραφικού Εξοπλισμού:** Τα αποκεντρωμένα Υπουργεία (Εσωτερικών, Υγείας και Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων) θα περιλάβουν τις αναγκαίες πιστώσεις στις προτάσεις για την ετοιμασία του προϋπολογισμού τους. Για τα υπόλοιπα Υπουργεία, Ανεξάρτητες Υπηρεσίες, οι πιστώσεις θα συμπεριληφθούν κάτω από το σχετικό κονδύλι του Τμήματος Υπηρεσιών Πληροφορικής (ΤΥΠ) γι' αυτό θα κυκλοφορήσει ξεχωριστή εγκύκλιος επιστολή από το ΤΥΠ για να καταγραφούν οι ανάγκες.

56. **Εκπαίδευση:** Αναφορικά με τα θέματα που αφορούν τη διαχείριση της μάθησης των Υπουργείων / Τμημάτων και των Ανεξάρτητων Υπηρεσιών για την επόμενη τριετία θα γίνονται στοχευόμενα και στα πλαίσια των αναγκών που προκύπτουν από τις ευρύτερες μεταρρυθμίσεις που ήδη προωθούνται για την επίτευξη ενός αποδοτικού και αποτελεσματικού δημόσιου τομέα.

57. Τέτοιες εκπαιδεύσεις αφορούν:

- την ετοιμασία μαθησιακών πλάνων τα οποία θα είναι συνδεδεμένα με το Στρατηγικό Προγραμματισμό του κάθε Υπουργείου στα πλαίσια της Μεταρρύθμισης της Διαχείρισης των Δημόσιων Οικονομικών στο μέρος που αφορά τον εκσυγχρονισμό του προϋπολογισμού και τη σύνδεση του με τα Στρατηγικά Σχέδια του κάθε Υπουργείου. Σχετική είναι η Εγκύκλιος Επιστολή του Υπουργείου Οικονομικών με Αρ. Φακ. Υ.Ο.13.23.003 / Υ.Ο.07.01.003 και ημερομηνία 04/05/2016, με θέμα «Διαμόρφωση Μαθησιακών Πλάνων» για το έτος 2017. Σημειώνεται ότι, ήδη έχει τεθεί σε εφαρμογή, από τη Διεύθυνση Προϋπολογισμού και την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης, διαδικασία ευθυγράμμισης με τον στρατηγικό προγραμματισμό, έτσι ώστε η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Δημόσιας Υπηρεσίας να επικεντρώνεται στις μαθησιακές ανάγκες που αφορούν άμεσα την υλοποίηση των Στρατηγικών Σχεδίων.
- Εισαγωγή νέου Συστήματος Διαχείρισης της Απόδοσης στη Δημόσια Υπηρεσία
- Θέματα Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (e-government)
- Θέματα Απλοποίησης Διαδικασιών και Έξυπνης Ρύθμισης

- Παροχή μαθησιακής και συμβουλευτικής υποστήριξης για θέματα οργανωσιακής ανάπτυξης μέσω της χρήσης των εργαλείων του Κοινού Πλαισίου Αξιολόγησης (CAF) και του Δομημένου Δημοκρατικού Διαλόγου.

58. Όσον αφορά τις πιστώσεις αυτές θα πρέπει να περιληφθούν στις προτάσεις σας με ανάλογη τεκμηρίωση στο επεξηγηματικό υπόμνημα.

59. Υπερωριακή Απασχόληση: Όσον αφορά τις δαπάνες για υπερωριακή απασχόληση θα πρέπει να καταβάλετε κάθε προσπάθεια ώστε οι δαπάνες της κατηγορίας αυτής να περιοριστεί στο ελάχιστο δυνατό ν και σε καμία περίπτωση η υπερωριακή απασχόληση θα ξεπεράσει τα επίπεδα του προϋπολογισμού του 2016 ή στις πραγματικές δαπάνες του 2015, όποιο ποσό είναι μικρότερο. Προϊστάμενοι Υπουργείων/Τμημάτων θα πρέπει να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα περιλαμβανομένης και της ανακατανομής του προσωπικού ή και διαρθρωτικών αλλαγών έτσι ώστε η υπερωριακή απασχόληση να εξαιρεθεί ή να περιοριστεί στο ελάχιστο δυνατό.

XII. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

60. Είναι πολύ σημαντικό να γίνει η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων, σύμφωνα με τους στόχους της κυβερνητικής πολιτικής για την υποβολή πλήρων προτάσεων για την ετοιμασία ενός ολοκληρωμένου προϋπολογισμού και ΜΔΠ για την αποφυγή κατάθεσης συμπληρωματικού προϋπολογισμού στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

61. Για επιβεβαίωση της τήρησης των οροφών των δαπανών που τέθηκαν για τα έτη 2017-2019 θα πρέπει η υποβολή των προτάσεων του κάθε Υπουργείου /Ανεξάρτητης Υπηρεσίας να συνοδεύεται από την επιβεβαιωτική κατάσταση τήρησης των οροφών των δαπανών που επισυνάπτεται στο Παράρτημα 7 στην οποία να παρατίθεται αναλυτικά για κάθε Τμήμα ο προτεινόμενος προϋπολογισμός για τα έτη 2017-2019.

62. Τονίζεται ότι, στην περίπτωση που υποβληθούν Προϋπολογισμοί που υπερβαίνουν τις οροφές που έχουν τεθεί, είτε θα σας επιστρέφονται για να γίνει η αναγκαία αναπροσαρμογή, είτε το Υπουργείο Οικονομικών θα αναπροσαρμόζει τις δαπάνες στο όριο που τέθηκε πριν από την έναρξη της συζήτησης του Προϋπολογισμού του εν λόγω Υπουργείου (Άρθρο 54 (2) του Νόμου που προνοεί «Περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου» (Ν. 20(Ι)/2014)).

63. Είναι σημαντικό στην κάθε υποομάδα/ομάδα δαπανών των προτάσεων σας για το προϋπολογισμό του 2017 και το ΜΔΠ 2017-2019 να **παρουσιάζεται καθαρά το σύνολο της υποομάδας/ ομάδας δαπανών.**

64. Η διαδικασία υποβολής των προτάσεων για τον Προϋπολογισμό του 2017 και του ΜΔΠ 2017-2019 να είναι σε ενοποιημένη μορφή για τις Τακτικές και για τις Αναπτυξιακές Δαπάνες και να σταλούν τόσο σε ηλεκτρονική μορφή (σε συμπαγές δίσκο (CD) ή σε memory stick) όσο και σε έντυπη μορφή μαζί με τα αναγκαία υποστηρικτικά έγγραφα το αργότερο μέχρι τις **1/6/2016.**

65. Αντίγραφα των εντύπων αυτών θα πρέπει να σταλούν:

- στο Γενικό Ελεγκτή σε ηλεκτρονική μορφή μόνο.
- στο Γενικό Διευθυντή της ΓΔ – ΕΠΣΑ: έργα και σχέδια χορηγιών που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και των ανταγωνιστικών προγραμμάτων.
- στο Διευθυντή του Τμήματος Δημόσιας Διοικήσεως και Προσωπικού θα αποστέλλετε αντίγραφα των προτάσεών σας που αφορούν **θέματα προσωπικού και επιδομάτων.**

66. Οι δαπάνες του Κεφαλαίου 11.04 «Αμυντική Θωράκιση» υποβάλλονται απευθείας στον Υπουργό Οικονομικών σύμφωνα με οδηγίες του με τη διαδικασία του απορρήτου, όπως έγινε και κατά τον καταρτισμό του φετινού Προϋπολογισμού.

67. Η ετοιμασία των προτάσεων για τις απαιτούμενες πιστώσεις του ωρομίσθιου προσωπικού θα γίνει με τη μέθοδο που ακολουθήθηκε κατά την ετοιμασία του προηγούμενου Προϋπολογισμού χρησιμοποιώντας το σχετικό λογισμικό πρόγραμμα που ετοιμάζει το Υπουργείο Οικονομικών και που έχει τοποθετηθεί στο δίκτυο του Γενικού Λογιστηρίου - (λογιστικό σύστημα FIMAS information).

68. Ο προϋπολογισμός θα πρέπει να **συνοδεύεται από πλήρεις επεξηγήσεις/ αναλύσεις / στοιχεία ώστε να διευκολυνθεί η εξέταση του.** Οι επεξηγήσεις αυτές είναι ανεξάρτητες από τη δομή που θα υποβληθεί το επεξηγηματικό υπόμνημα στη Βουλή των Αντιπροσώπων και το οποίο μπορείτε να οριστικοποιήσετε μετά τις συναντήσεις του προϋπολογισμού.

69. Σύμφωνα με το Νόμο "Ο περί της καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας" Νόμος του 2002(113(I)/2002) ο προϋπολογισμός του κάθε Υπουργείου /Τμήματος/ Ανεξάρτητης Υπηρεσίας **θα πρέπει να συνοδεύεται με λεπτομερή έκθεση συμμόρφωσης και εφαρμογής των παρατηρήσεων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας που περιέχονται στην τελευταία εκδοθείσα ετήσια έκθεση του και αφορούν τις αρμοδιότητες και δραστηριότητες των υπηρεσιών που αφορά ο υπό κατάρτιση προϋπολογισμός.**

XIII. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ

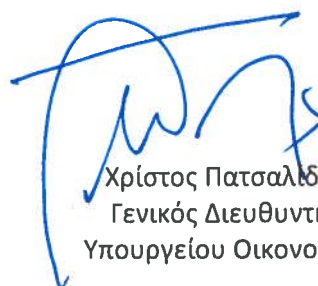
70. Όσον αφορά τις προβλέψεις για τα έσοδα αυτές αναφέρονται στις παραγράφους 17 και 18 πιο πάνω. Είναι σημαντικό να δοθούν λεπτομέρειες των κυριότερων παραγόντων με βάση τους οποίους γίνεται ο υπολογισμός, στη στήλη των επεξηγήσεων. Επιπλέον, σε περίπτωση που τέλη για αγαθά και υπηρεσίες που προσφέρονται από το Κράτος χρήζουν αναθεώρησης τότε με βάση «**Νόμο που Προνοεί περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Έλεγχου της Δημοκρατίας**» θα στέλλονται στο Γενικό Λογιστήριο για αναθεώρηση τους από Ειδική Τεχνική Επιτροπή.

71. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί και στα καθυστερημένα έσοδα όπου το κάθε Υπουργείο /Τμήμα θα πρέπει να προωθήσει διαδικασίες είσπραξης τους.

XIV. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

72. Είναι παράκληση του Υπουργού Οικονομικών όπως επιδειχθεί το δημόσιο πνεύμα που απαιτείται και οι προτάσεις σας για τον Προϋπολογισμό του 2017 και το ΜΔΠ 2017-2019 να βρίσκονται εντός των οροφών σας όπως αυτές εγκρίθηκαν από το Υπουργικό Συμβούλιο και να συνάδουν με τις κατευθυντήριες γραμμές. Επιπρόσθετα, είναι απόλυτη ανάγκη η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων σύμφωνα με τη κυβερνητική πολιτική και η υποβολή ολοκληρωμένων προτάσεων για την αποφυγή κατάθεσης Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

73. Τέλος οι προτάσεις σας θα πρέπει να υποβληθούν στο Υπουργείο Οικονομικών εντός του χρονοδιαγράμματος που καθορίστηκε, για να καταστεί δυνατή η συμπλήρωση της αναγκαίας διαδικασίας και η κατάθεση του Προϋπολογισμού στη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 30 Σεπτεμβρίου 2016, όπως ορίζει το Σύνταγμα.

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, overlapping loops and lines, positioned above the printed name and title.

Χρίστος Πατσαλίδης
Γενικός Διευθυντής
Υπουργείου Οικονομικών

Κυριότεροι Οικονομικοί Δείκτες της Κυπριακής Οικονομίας

	2011	2012	2013	2014	2015 ^ε	2016 ^π	2017 ^π	2018 ^π	2019 ^π
Ρυθμός μεταβολής									
ΑΕΠ	0,4	-2,4	-5,9	-2,5	1,6	2,2	2,5	2,5	2,5
Εγχώρια Ζήτηση	-3,4	-4,3	-8,5	-1,1	2,9	2,1	2,1	2,2	2,3
Κατανάλωση	0,7	-1,4	-5,5	-1,5	1,7	1,6	1,8	2	2,1
Ιδιωτική Κατανάλωση	0,5	-0,8	-5,9	0,6	1,9	1,9	1,9	2,4	2,6
Δημόσια Κατανάλωση	1,3	-3,7	-4,1	-9	1,1	0,6	1,3	0,5	0,1
Πάγιες Επενδύσεις	-9,3	-20,5	-15,2	-18	14	5	4,7	3,5	3,5
Αποθέματα ¹	-2,1	0,9	-1,5	2,9	-0,3	0	0	0	0
Εξωτερικό Ισοζύγιο ¹	4	1,9	2,7	-1,5	-1,3	0,2	0,3	0,3	0,2
Εξαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών	4,1	-1,1	1,8	-0,5	1,9	2,7	3,2	3,4	3,6
Εισαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών	-3,1	-4,4	-3	2	4	2,4	2,6	3	3,2
Διαφορά πραγματικού ΑΕΠ με δυνητικό ΑΕΠ (ως % του δυνητικού ΑΕΠ)	0	-2,2	-6	-6,8	-5,3	-4,3	-3,1	-1,9	-0,7
Εναρμονισμένος Ρυθμός Πληθωρισμού	3,5	3,1	0,4	-0,3	-1,5	-0,7	0,5	1,6	2
Ποσοστό Ανεργίας	7,9	11,8	15,9	16,1	15	13,5	12,5	11,5	10
Αύξηση Απασχόλησης	0,5	-3,2	-6	-2,3	0,9	1,2	1,5	1,5	1,5
Ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου	-9,3	-20,5	-15,2	-18	14	5	4,7	3,5	3,5
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (% του ΑΕΠ)[1]	-5,7	-15	-4,9	-8,9	-1	-0,4	-0,5	-0,2	0,4
Δημοσιονομικό Ισοζύγιο (% του ΑΕΠ)[2]	-5,7	-5,8	-4,9	-0,2	0	-0,4	-0,5	-0,2	0,4
Πρωτογενές Ισοζύγιο (% του ΑΕΠ) [3]	-3,5	-12,1	-1,8	-6	1,8	2,2	1,9	2,3	3
Έσοδα (% του ΑΕΠ)	36,8	36,1	36,5	39,8	39	38,4	37,9	37,7	37,8
Δαπάνες (% του ΑΕΠ)	42,5	51,1	41,4	48,7	40,1	38,7	38,4	37,9	37,4
Δημόσιο Χρέος (% του ΑΕΠ)	65,8	79,3	102,5	108,2	108,9	105,4	101,5	97,7	88,6

[1] Συμπεριλαμβάνει την ανακεφαλαιοποίηση των Τραπεζικών Ιδρυμάτων ύψους 10%, 8.7% και 1% του ΑΕΠ για τα έτη 2012, 2014 και 2015 αντίστοιχα

[2] Δεν συμπεριλαμβάνει την ανακεφαλαιοποίηση των Τραπεζικών Ιδρυμάτων.

[3] Συμπεριλαμβάνει την ανακεφαλαιοποίηση των Τραπεζικών Ιδρυμάτων.

Σημείωμα Έργου (Project Concept Note) για Έργα Μη Σημαντικού Οικονομικού Κόστους
(> ευρώ 0.5 εκ., ≤ 5.0 εκ.)

Μέρος Α : Βασικές Πληροφορίες και Ανάλυση

Πληροφορίες	Απάντηση	Πηγή Πληροφοριών/ Επιπρόσθετα Σχόλια
A. Γενικές Πληροφορίες		
1. Τίτλος Έργου		
2. Οικονομικός Φορέας που υποβάλλει το έργο		
3. Υψηλόβαθμος Λειτουργός οικονομικού φορέα αρμόδιος για το έργο		
4. Φορέας υλοποίησης έργου (εάν είναι διαφορετικός από τον Οικονομικό φορέα)		
5. Υπεύθυνος λειτουργός φορέα υλοποίησης (εάν εφαρμόζεται)		
B. Σκεπτικό Έργου και Αξιολόγηση Αναγκών		
a. Λογική Παρέμβασης		
6. Περιγραφή του συγκεκριμένου προβλήματος στην αντιμετώπιση του οποίου στοχεύει το έργο καθώς και τη σοβαρότητα του προβλήματος.		
7. Εξήγηση του τρόπου με τον οποίο το έργο θα συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος		
8. Σύνοψη του σκεπτικού κυβερνητικής παρέμβασης προσδιορίζοντας την αποτυχία της αγοράς και/ή τις ανησυχίες κατανομής τις οποίες το έργο αποσκοπεί να αντιμετωπίσει.		
9. Περιγραφή εναλλακτικών τρόπων αντιμετώπισης του προβλήματος, που έχουν εξεταστεί.		
b. Αξιολόγηση Αναγκών		
10. Προσδιορισμός συγκεκριμένης ομάδας-στόχου που θα επωφεληθεί από το έργο.		

Πληροφορίες	Απάντηση	Πηγή Πληροφοριών/ Επιπρόσθετα Σχόλια
11. Ενδεικτική εκτίμηση του αριθμού τελικών χρηστών για τις υπηρεσίες που θα παρέχει το έργο. Καθορισμός της μονάδας μέτρησης (π.χ., άτομα, νοικοκυριά, επιχειρήσεις).		
12. Εκτίμηση της φυσικής ζήτησης για τις υπηρεσίες που θα παρέχει το έργο με την ολοκλήρωση του και μια προκαταρκτική εκτίμηση αναφορικά με το πόσο γρήγορα αυτή η ζήτηση αναμένεται να αυξηθεί. Καθορισμός της μονάδας μέτρησης (π.χ. κυβικά μέτρα νερού ανά ημέρα, οχήματα ανά ημέρα, πελάτες ανά ημέρα κλπ).		
13. Προσδιορισμός της κατά προσέγγιση φυσικής δυναμικότητας των προτεινόμενων εγκαταστάσεων του έργου , αναφέροντας τη μονάδα μέτρησης (π.χ., κυβικά μέτρα νερού ανά ημέρα, οχήματα ανά ημέρα, τετραγωνικά μέτρα αξιοποιήσιμου χώρου, πελάτες ανά ημέρα κλπ).		
γ. Εύρος Έργου		
14. Περιγραφή του έργου και των διαφόρων μερών του και επεξήγηση πώς αυτά αποτελούν μια ολοκληρωμένη λύση. Όπου είναι σκόπιμα σημειώνονται τα φυσικά χαρακτηριστικά του έργου, η θέση και μέγεθος του συνόλου του έργου, ο τύπος εγκατάστασης, η παρούσα χρήση, ο χαρακτήρας και το υψόμετρο του χώρου εκτέλεσης του έργου, οι διαστάσεις και η δυναμικότητα του έργου και η αναφορά σε τυχόν παρουσία περιοχών του Natura 2000.		
Γ. Συνάφεια με Στρατηγική (Strategic Case)		
15. Ένδειξη με ποιους τρόπους το έργο συνεισφέρει στην επίτευξη στρατηγικών στόχων της Κυβέρνησης και στην επίτευξη των σκοπών και στόχων του οικονομικού φορέα.		
Δ. Προκαταρκτική Οικονομική Ανάλυση και Ανάλυση Επιλογών		

Πληροφορίες	Απάντηση	Πηγή Πληροφοριών/ Επιπρόσθετα Σχόλια	
α. Κόστος υλοποίησης Έργου			
<p>16. Ενδεικτική εκτίμηση του συνολικού κόστους του έργου και των εναλλακτικών επιλογών, περιλαμβανομένων των τεχνικών εναλλακτικών λύσεων, σε τρέχουσες τιμές. Τα κεφαλαιουχικά κόστη να περιλαμβάνουν όλα τα κόστη υλοποίησης, μέχρι την συμπλήρωση του έργου, που απαιτούνται για την παροχή των υπηρεσιών στους τελικούς χρήστες.. Όπου είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται τα μέτρα μετριασμού περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προγραμματίζονται.</p> <p>Να επεκταθεί ο πίνακας για τις εναλλακτικές επιλογές όπου είναι απαραίτητο. Για την συμπλήρωση του πίνακα εκεί όπου οι εναλλακτικές λύσεις αφορούν κεφαλαιουχικές δαπάνες παρακαλώ να χρησιμοποιείται το excel sheet στο Παράρτημα 1 και να υποβάλλεται στη ΓΔ ΕΠΣΑ. Για εναλλακτικές λύσεις που δεν αφορούν κεφαλαιουχικές δαπάνες να συμπληρώνεται η στήλη «Βάση υπολογισμού» στον παρόντα πίνακα.</p> <p>Να γίνει αναφορά στη βάση/μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε για υπολογισμό των κόστων.</p>		Σύνολο	Βάση Υπολογισμού ¹
	Προτεινόμενο Έργο (Reference project)		
	Εναλλακτική λύση 1		
	Εναλλακτική λύση 2		
	Εναλλακτική λύση 3		
	κτλ		
<p>17. Εκτίμηση κόστους οποιονδήποτε περαιτέρω μελετών που απαιτούνται για μελέτες αξιολόγησης έργων.</p>			
β. Οφέλη Έργου			
<p>18. Καθορισμός των κύριων οφελών για τους χρήστες του έργου, ως αποτέλεσμα του έργου.</p>			
<p>19. Προσδιορισμός οποιονδήποτε σημαντικών</p>			

¹ Να συμπληρώνεται μόνο για εναλλακτικές λύσεις που δεν έχουν κεφαλαιουχική δαπάνη.

Πληροφορίες	Απάντηση	Πηγή Πληροφοριών/ Επιπρόσθετα Σχόλια
εξωγενών επιδράσεων, όπως θετικές ή αρνητικές επιδράσεις σε μη χρήστες.		
20. Επεξήγηση τυχόν σημαντικών διαφορών μεταξύ των οφελών των διαφόρων εναλλακτικών επιλογών έργου. Αναφορά στα αποτελέσματα μελέτης πολλαπλών κριτηρίων βαθμολόγησης και στάθμισης (multi-criteria scoring and weighting), όπου εφαρμόζεται.		
γ. Οικονομική Βιωσιμότητα		
21. Εκτίμηση του κατά προσέγγιση κεφαλαιουχικού κόστους ανά χρήστη ή του κεφαλαιουχικού κόστους ανά μονάδα ζήτησης για την τελική υπηρεσία.		
22. Υπόδειξη πως το κόστος αυτό συγκρίνεται με το κόστος των εναλλακτικών επιλογών έργου και με άλλα παρόμοια έργα που ολοκληρώθηκαν πρόσφατα.		
23. Επεξήγηση του λόγου για τον οποίο το έργο αναμένεται να αποτελέσει αξιόλογη χρήση των δημόσιων πόρων σε σχέση με τις εναλλακτικές επιλογές έργου (συμπεριλαμβανομένης της επιλογής μηδενικής παρέμβασης)		
24. Περιγραφή των κυριότερων κινδύνων και παραδοχών που θα μπορούσαν ενδεχομένως να επηρεάσουν την οικονομική βιωσιμότητα του έργου. Προσδιορισμός τυχόν μέτρων μετριασμού που προγραμματίζονται ή επεξήγηση πως θα αντιμετωπιστούν οι κίνδυνοι σε περίπτωση που πραγματοποιηθούν.		

Πληροφορίες	Απάντηση			Πηγή Πληροφοριών/ Επιπρόσθετα Σχόλια			
Ε. Οικονομική Προσιτότητα							
<p>25. Εκτιμώμενη επίπτωση του έργου στον προϋπολογισμό τόσο κατά τη περίοδο μελέτης, σχεδιασμού, υλοποίησης όσο και κατά τη περίοδο λειτουργίας του.</p> <p>Επέκταση ή συρρίκνωση του πίνακα όπου ενδείκνυται ούτως ώστε να καλύπτει ολόκληρη την περίοδο κατασκευής του έργου και δύο έτη μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής του.</p> <p>Ενδεικτικές εκτιμήσεις στη βάση των καλύτερων διαθέσιμων πληροφοριών. Για την συμπλήρωση του πίνακα παρακαλώ όπως χρησιμοποιείτε το excel sheet στο Παράρτημα 1 και να το υποβάλλετε στη ΔΠ του ΥΟ.</p>		Έτος 1	Έτος 2	Έτος Χ	Έτος Ολοκλήρωσης +1	Έτος Ολοκλήρωσης + 2	Μέσος Όρος Δαπανών ανά Έτος (για τα επόμενα έτη)
		Περίοδος Κατασκευής			Περίοδος Λειτουργίας		
	Όροι Εντολής και Σχέδια						
	Αγορά Γης						
	Κεφαλαιουχικές δαπάνες (Capital outlays)						
	Επαναλαμβανόμενες δαπάνες (Recurrent outlays (O & M)						
	Έσοδα						
Καθαρή Επίδραση στον προϋπολογισμό							
<p>26. Αναφορά σε άλλες πιθανές πηγές χρηματοδότησης εκτός από τον προϋπολογισμό και την αναμενόμενη συνεισφορά τους. Περιγραφή οποιονδήποτε περαιτέρω ενεργειών ή αποφάσεων που θα απαιτηθούν για τη διασφάλιση αυτών των πρόσθετων πηγών χρηματοδότησης, και επεξήγηση του αναμενόμενου χρονικού πλαισίου.</p>							
<p>27. Αν αναμένεται να απαιτηθεί αντίστοιχη χρηματοδότηση από τοπική αυτοδιοίκηση ή αυτο-χρηματοδότηση από δημοσίους οργανισμούς, να περιληφθούν στοιχεία ότι</p>							

μπορεί να γίνει και θα γίνει επαρκής πρόβλεψη στον προϋπολογισμό τους.		
ΣΤ. Υλοποίηση		
α. Διαδικασία Προσφορών		
28. Εντοπισμός ειδικών θεμάτων που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη όταν αποφασίζεται η προσέγγιση προσφοροδότησης/δημοσίων συμβάσεων.		
β. Ρυθμίσεις Υλοποίησης και Πιθανών Περιορισμών		
29. Σύνοψη των προτεινόμενων ρυθμίσεων για την εποπτεία ή/και τη διαχείριση της υλοποίησης του έργου.		
30. Υπόδειξη του προτεινόμενου χρονοδιαγράμματος υλοποίησης, που να περιλαμβάνει ημερομηνίες ορόσημα. [Να επισυναφθεί το Σχέδιο Υλοποίησης]		
31. Περιγραμματική απόδειξη ότι ο αρμόδιος οργανισμός για την εποπτεία ή/και τη διαχείριση διαθέτει την ικανότητα για την υλοποίηση ενός έργου της προτεινόμενης κλίμακας και φύσης.		
32. Προσδιορισμός οποιονδήποτε πιθανών σημαντικών περιορισμών που μπορεί να χρειαστεί να ξεπεραστούν π.χ. περιβαλλοντικοί περιορισμοί, ή εξασφάλιση γης, ή πρόσθετα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων νομοθετικών τροποποιήσεων που θα πρέπει να εφαρμοστούν πριν το έργο μπορεί να υλοποιηθεί επιτυχώς. Να υποδειχθούν τα προγραμματιζόμενα μέτρα για το σκοπό αυτό.		
Ζ. Θέματα Βιωσιμότητας		
33. Καθορισμός του οργανισμού που θα έχει την κυριότητα και ο οποίος θα διαχειρίζεται το περιουσιακό στοιχείο που θα προκύψει από το		

έργο.		
34. Απόδειξη για την επαρκή τεχνική, διοικητική και οικονομική ικανότητα του οργανισμού υπεύθυνου για τη λειτουργία και συντήρηση του περιουσιακού στοιχείου, με την ολοκλήρωση του. Εάν αυτό δεν ισχύει, προσδιορισμός των αναγκαίων μέτρων για τη δημιουργία των απαραίτητων ικανοτήτων.		
35. Επεξήγηση του τρόπου που τα λειτουργικά έξοδα, τα έξοδα συντήρησης και αποσβέσεων θα καλυφθούν όταν το έργο ολοκληρωθεί, περιλαμβανομένων τυχόν αλλαγών στα τέλη χρήσης ή στη πολιτική εφαρμογής τελών χρήσης που θα είναι αναγκαία.		
36. Περιγραφή τυχόν σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και αναφορά σε πιθανά μέτρα μετριασμού τους όπου πιθανόν να απαιτηθούν.		
37. Περιγραφή τυχόν σημαντικών κοινωνικών επιπτώσεων, ιδιαίτερα εκείνες που αφορούν την κατανομή κόστων και οφελών μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών και αναφορά σε πιθανά μέτρα μετριασμού τους όπου πιθανόν να απαιτηθούν.		
Η. Προσέγγιση Περαιτέρω Μελετών		
38. Περιγραφή των επόμενων βημάτων για το σχεδιασμό και την προσφοροδότηση.		
39. Περιγραφή των τυχόν άλλων αναγκαίων μελετών επιπτώσεων που θα πρέπει να συμπληρωθούν πριν την έναρξη της υλοποίησης.		

Μέρος Β: Ποιοτική Σύγκριση Εναλλακτικών Λύσεων Έργου

Κριτήρια	Έργο αναφοράς*	Εναλλακτική Λύση1*	Εναλλακτική Λύση 2*	.. Εναλλακτική Λύση χ*
Κριτήρια βιωσιμότητας				
1. <u>Ικανοποίηση Αναγκών:</u> Βαθμός στον οποίο η εναλλακτική λύση αποτελεί μια ολοκληρωμένη λύση αντιμετώπισης των πραγματικών αναγκών				
2. <u>Οικονομική βιωσιμότητα:</u> Βαθμός στον οποίο η εναλλακτική λύση μεγιστοποιεί τα οφέλη και προσφέρει ψηλή απόδοση της απαιτούμενης δαπάνης - επενδύσεων και συνολικού κόστους του κύκλου ζωής του έργου - από τη σκοπιά του φορέα λειτουργίας καθώς και της κοινωνίας στο σύνολο της.				
3. <u>Αξιόπιστοι τρόποι υλοποίησης:</u> Βαθμός στον οποίο η εναλλακτική λύση είναι ανάλογη με τις δυνατότητες του φορέα υλοποίησης				
4. <u>Διαχείριση Κινδύνων:</u> Βαθμός στον οποίο τυχόν σημαντικοί κίνδυνοι που σχετίζονται με την εναλλακτική λύση μπορούν να μετριαστούν ή / και να τύχουν διαχείρισης				
Άλλα Κριτήρια βιωσιμότητας				
5. <u>Λειτουργική βιωσιμότητα:</u> Βαθμός στον οποίο η εναλλακτική λύση είναι ανάλογη με τις δυνατότητες του φορέα λειτουργίας/διαχείρισης				
6. <u>Μακροπρόθεσμες δημοσιονομικές επιπτώσεις:</u> Βαθμός στον οποίο η μελλοντική λειτουργία/διαχείριση και οι δαπάνες συντήρησης είναι σύμφωνες με τις ρεαλιστικές προβλέψεις για τον προϋπολογισμό ή τα οικονομικά του φορέα διαχείρισης				

7. <u>Περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα:</u> Ο βαθμός στον οποίο τυχόν σημαντικές αρνητικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις μπορούν να μετριαστούν ή / και να τύχουν διαχείρισης				
--	--	--	--	--

* Τα Κριτήρια θα πρέπει να αξιολογηθούν ως «οριακά», «μέτρια» ή «σημαντικά» για κάθε εναλλακτική λύση

Μέρος Γ: Αξιολόγηση των Ποιοτικών Κριτηρίων της Προτιμητέας Επιλογής

Διαστάσεις / Κριτήρια για λήψη απόφασης	Ναι	Όχι
A. Γενικά		
1. Οι πληροφορίες που παρέχονται στο Σημείωμα Έργου – Το τμήμα που αφορά την Αξιολόγηση είναι επαρκείς για να δοθεί άποψη για την αξιολόγηση.		
2. Είναι ξεκάθαρο ποιος φορέας είναι υπεύθυνος για υλοποίηση του έργου και ποιος τελικά θα είναι υπεύθυνος για την έγκαιρη παράδοση του έργου μέσα στα πλαίσια του προϋπολογισμού του		
B. Σκεπτικό για το Έργο και Αξιολόγηση των Αναγκών		
3. Είναι ξεκάθαρο το πρόβλημα που το έργο θα αντιμετωπίσει ή οι ευκαιρίες που το έργο θα εκμεταλλευτεί καθώς <u>και</u> η επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο το έργο θα βοηθήσει στην επίλυση του προβλήματος ή θα εκμεταλλευτεί τις νέες ευκαιρίες		
4. Η περιγραφή του πεδίου εφαρμογής του έργου είναι αρκετά λεπτομερής για το στάδιο της αξιολόγησης <u>και</u> δεν υπάρχουν προφανείς παραλείψεις των κύριων μερών που το αποτελούν που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την επίτευξη του σκοπού του έργου		
5. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη δηλαδή, μέσα στα επόμενα 3 χρόνια, για τις υπηρεσίες που προσφέρει το έργο, όπως αποδεικνύεται από ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα στοιχεία: <ul style="list-style-type: none"> • υπάρχουσα ζήτηση για ένα έργο που βρίσκεται κοντά στο τέλος της οικονομικής ζωής του ή είναι τεχνολογικά απηρχαιωμένο • έλλειψη δυναμικότητας σε υφιστάμενες εγκαταστάσεις με αποτέλεσμα τη μη εξυπηρέτηση της ζήτησης • αυξανόμενη ζήτηση, που ενδέχεται να ξεπερνά την ικανότητα των υφιστάμενων εγκαταστάσεων στο εγγύς μέλλον, ή • ζήτηση για νέες υπηρεσίες που δεν προσφέρονται 		

Διαστάσεις / Κριτήρια για λήψη απόφασης	Ναι	Όχι
Γ. Συνάφεια του Έργου με τη Στρατηγική		
6. Το έργο θα συμβάλει στην επίτευξη των σχετικών στρατηγικών στόχων και των στόχων που καθορίζονται στο εγκεκριμένο εθνικό στρατηγικό σχέδιο ή το στρατηγικό σχέδιο του Υπουργείου ή άλλων σχετικών εγγράφων.		
7. Υπάρχει αιτιολόγηση για την παρέμβαση του δημόσιου τομέα λόγω της ανεπάρκειας της αγοράς ή / και λόγω ανισοτήτων κατανομής και η παρέμβαση του δημοσίου τομέα δεν θέτει σε κίνδυνο πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα.		
Δ. Προκαταρκτική Οικονομική Ανάλυση και Ανάλυση των Εναλλακτικών Επιλογών		
8. Η προτεινόμενη τεχνική λύση είναι κατάλληλη για το πρόβλημα που εντοπίστηκε, δηλαδή, η προτεινόμενη τεχνική λύση δεν είναι ούτε πολύ υπερβολική ούτε διαλαμβάνει περιττά στοιχεία.		
9. Η ποιοτική αξιολόγηση των οφελών του έργου είναι πειστική <u>και</u> οι στοχευμένοι δικαιούχοι αποτελούν καθαρή προτεραιότητα για την Κυβέρνηση.		
10. Τα οφέλη για τους χρήστες μπορούν να επιτευχθούν σε ένα αποδεκτό κόστος, για παράδειγμα το κόστος κεφαλαίου ανά χρήστη ή ανά μονάδα προϊόντος είναι σύμφωνα με άλλα συγκρίσιμα έργα ή / και με παρόμοια διεθνή έργα.		
11. Σε γενικές γραμμές, υπάρχει σοβαρός λόγος να πιστεύουμε ότι οι προτεινόμενες δαπάνες του έργου δεν είναι πιθανό να υπερβούν τα πιθανά οφέλη του έργου.		
12. Έχουν εξεταστεί εναλλακτικές λύσεις και η προτεινόμενη λύση θεωρείται η πιο κατάλληλη		
Ε. Δημοσιονομική και Οικονομική Βιωσιμότητα		
13. Οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δημοσιονομικές επιπτώσεις του έργου συνάδουν με τις δημοσιονομικές προβλέψεις και τάσεις, και λαμβάνουν υπόψη		

Διαστάσεις / Κριτήρια για λήψη απόφασης	Ναι	Όχι
τις υφιστάμενες δεσμεύσεις του οικονομικού φορέα που προτείνει το έργο.		
14. -Εάν το έργο πρόκειται να υλοποιηθεί και λειτουργήσει από ένα ανεξάρτητο οικονομικά φορέα, η οικονομική κατάσταση του φορέα – ταμειακές ροές και φερεγγυότητα – είναι υγιής και προβλέπεται ότι θα παραμείνει έτσι.		
ΣΤ. Ρυθμίσεις Υλοποίησης		
15. Ο αρμόδιος φορέας υλοποίησης έχει την απαραίτητη ικανότητα να προωθήσει το έργο ή είναι σε θέση να επιλύσει οποιοσδήποτε μη σημαντικές αδυναμίες πριν από την έναρξη της εφαρμογής.		
Ζ. Θέματα Βιωσιμότητας		
16. Η βιωσιμότητα του έργου είναι απίθανο να τεθεί σε κίνδυνο: <ul style="list-style-type: none"> • Από την έλλειψη χρηματοδότησης για την λειτουργία ή / και τη συντήρηση, ή • Από σημαντικές αδυναμίες στην ικανότητα του φορέα διαχείρισης που είναι απίθανο να επιλυθούν έγκαιρα για την ολοκλήρωση του έργου. 		
17. Δεν υπάρχουν μη αποδεκτές περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις για τις οποίες δεν έχουν προγραμματιστεί ικανοποιητικά μέτρα μετριασμού		
Η. Προσέγγιση για Διεξαγωγή Επιπρόσθετων Μελετών		
18. Απαιτήσεις για τις μελέτες σχεδιασμού και οποιοσδήποτε άλλες νομικές δεσμεύσεις για εκτιμήσεις, π.χ., εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, είναι σαφώς αναγνωρισμένες.		

Σημείωμα Έργου (Project Concept Note)

Πληροφορίες	Απάντηση	Πηγή Πληροφοριών/ Επιπρόσθετα Σχόλια
Γενικές Πληροφορίες		
Όνομα Έργου		
Οικονομικός Φορέας που υποβάλλει το έργο		
Υψηλόβαθμος Λειτουργός οικονομικού φορέα αρμόδιος για το έργο		
Φορέας υλοποίησης έργου (εάν είναι διαφορετικός από τον οικονομικό φορέα)		
Υπεύθυνος λειτουργός φορέα υλοποίησης (εάν εφαρμόζεται)		
Σκεπτικό Έργου και Αξιολόγηση Αναγκών		
Λογική Παρέμβασης		
Περιγραφή του συγκεκριμένου προβλήματος στην αντιμετώπιση του οποίου στοχεύει το έργο καθώς και τη σοβαρότητα του προβλήματος.		
Εξήγηση του τρόπου με τον οποίο το έργο θα συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος		
Σύνοψη του σκεπτικού κυβερνητικής παρέμβασης προσδιορίζοντας την αποτυχία της αγοράς και/ή τις ανησυχίες κατανομής τις οποίες το έργο αποσκοπεί να αντιμετωπίσει.		
Περιγραφή εναλλακτικών τρόπων αντιμετώπισης του προβλήματος, συμπεριλαμβανομένων πολιτικών μέτρων που δεν αφορούν σε κεφαλαιουχικές δαπάνες (μία απαραίτητη εναλλακτική είναι η μηδενική παρέμβαση.		
Αξιολόγηση Αναγκών		
Προσδιορισμός συγκεκριμένης ομάδας-στόχου που θα επωφεληθεί από το έργο.		
Ενδεικτική εκτίμηση του αριθμού τελικών χρηστών		

Πληροφορίες	Απάντηση	Πηγή Πληροφοριών/ Επιπρόσθετα Σχόλια
για τις υπηρεσίες που θα παρέχει το έργο. Καθορισμός της μονάδας μέτρησης (π.χ., άτομα, νοικοκυριά, επιχειρήσεις).		
Εκτίμηση της φυσικής ζήτησης για τις υπηρεσίες που θα παρέχει το έργο με την ολοκλήρωση του και μια πρόχειρη εκτίμηση αναφορικά με το πόσο γρήγορα αυτή η ζήτηση αναμένεται να αυξηθεί. Καθορισμός της μονάδα μέτρησης (π.χ. κυβικά μέτρα νερού ανά ημέρα, οχήματα ανά ημέρα, πελάτες ανά ημέρα κλπ).		
Προσδιορισμός της κατά προσέγγιση φυσικής δυναμικότητας των προτεινόμενων εγκαταστάσεων του έργου , αναφέροντας τη μονάδα μέτρησης (π.χ., κυβικά μέτρα νερού ανά ημέρα, οχήματα ανά ημέρα, τετραγωνικά μέτρα αξιοποιήσιμου χώρου κλπ).		
Εύρος Έργου		
Περιγραφή του έργου και των διαφόρων μερών του και επεξήγηση πώς αυτά αποτελούν μια ολοκληρωμένη λύση. Όπου αφορά να σημειώνονται τα φυσικά χαρακτηριστικά του έργου, η θέση και μέγεθος του συνόλου του έργου, ο τύπος εγκατάστασης, η παρούσα χρήση γης, ο χαρακτήρας και το υψόμετρο του χώρου εκτέλεσης του έργου, οι διαστάσεις και δυναμικότητα του έργου και η αναφορά σε τυχόν παρουσία περιοχών του Natura 2000.		
Συνάφεια με Στρατηγική (Strategic Case)		
Ένδειξη συμβολής του έργου στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων της Κυβέρνησης και των επιδιώξεων και στόχων του οικονομικού φορέα.		
Προκαταρκτική Οικονομική Ανάλυση και Ανάλυση Επιλογών		
Κόστος υλοποίησης Έργου		
Ενδεικτική εκτίμηση του κόστους επιπρόσθετων προπαρασκευαστικών μελετών που απαιτούνται για αξιολόγηση του έργου πχ έρευνες, προκαταρκτικά σχέδια, μελέτη βιωσιμότητας, μελέτη		

Πληροφορίες	Απάντηση		Πηγή Πληροφοριών/ Επιπρόσθετα Σχόλια	
περιβαλλοντικών επιπτώσεων και μελέτη κοινωνικών επιπτώσεων, κτλ				
<p>Ενδεικτική εκτίμηση του συνολικού κόστους του έργου και των εναλλακτικών επιλογών, περιλαμβανομένων των τεχνικών εναλλακτικών λύσεων, σε τρέχουσες τιμές. Τα κεφαλαιουχικά κόστη να περιλαμβάνουν όλα τα κόστη υλοποίησης, μέχρι την συμπλήρωση του έργου, που απαιτούνται για την παροχή των υπηρεσιών στους τελικούς χρήστες.. Όπου είναι δυνατόν να περιλαμβάνονται τα μέτρα μετριασμού περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προγραμματίζονται.</p> <p>Να επεκταθεί ο πίνακας για τις εναλλακτικές επιλογές όπου είναι απαραίτητο. Για την συμπλήρωση του πίνακα εκεί όπου οι εναλλακτικές λύσεις αφορούν κεφαλαιουχικές δαπάνες παρακαλώ να χρησιμοποιείται το excel sheet στο Παράρτημα 1 και να υποβάλλεται στη ΓΔ ΕΠΣΑ. Για εναλλακτικές λύσεις που δεν αφορούν κεφαλαιουχικές δαπάνες να συμπληρώνεται η στήλη «Βάση υπολογισμού» στο παρόντα πίνακα.</p> <p>Αναφορά στη βάση που χρησιμοποιήθηκε για υπολογισμό των κόστων.</p>		Σύνολο	Βάση υπολογισμού ¹	
	Προτεινόμενο Έργο (Reference project)			
	Εναλλακτική λύση 1			
	Εναλλακτική λύση 2			
	Εναλλακτική λύση 3			
	κτλ			
Οφέλη Έργου				
Καθορισμός των κύριων οφελών για τους χρήστες του έργου, ως αποτέλεσμα του έργου.				
Προσδιορισμός οποιονδήποτε σημαντικών εξωγενών επιδράσεων, όπως θετικές ή αρνητικές επιδράσεις σε				

¹ Να συμπληρώνεται μόνο για εναλλακτικές λύσεις που δεν έχουν κεφαλαιουχική δαπάνη

Πληροφορίες	Απάντηση	Πηγή Πληροφοριών/ Επιπρόσθετα Σχόλια
μη χρήστες.		
Επεξήγηση τυχόν σημαντικών διαφορών μεταξύ των οφελών των διαφόρων εναλλακτικών επιλογών έργου.		
Προσδιορισμός των κύριων οφελών και κοστών που θα είναι δυνατόν να αποτιμηθούν συμπεριλαμβανομένων των άυλων οφελών καθώς και θετικών ή αρνητικών εξωγενών επιδράσεων. Καταγραφή σημαντικών θετικών και αρνητικών επιπτώσεων του έργου που θα είναι δύσκολο να αποτιμηθούν.		
Οικονομική Βιωσιμότητα		
Εκτίμηση του κατά προσέγγιση κεφαλαιουχικού κόστους ανά χρήστη ή του κεφαλαιουχικού κόστους ανά μονάδα ζήτησης για την τελική υπηρεσία.		
Υπόδειξη πως το κόστος αυτό συγκρίνεται με το κόστος των εναλλακτικών επιλογών έργου και με άλλα παρόμοια έργα που ολοκληρώθηκαν πρόσφατα.		
Επεξήγηση του λόγου για τον οποίο το έργο αναμένεται να αποτελέσει αξιόλογη χρήση των δημόσιων πόρων σε σχέση με τις εναλλακτικές επιλογές έργου (συμπεριλαμβανομένης της επιλογής μηδενικής παρέμβασης), στη βάση των διαθέσιμων πληροφοριών για τα ενδεχόμενα κόστη και οφέλη και περιγραφή δυνατών εναλλακτικών επιλογών.		
Περιγραφή των κυριότερων κινδύνων και παραδοχών που θα μπορούσαν ενδεχομένως να επηρεάσουν την οικονομική βιωσιμότητα του έργου σε περίπτωση που θα πραγματοποιούνταν ή σε περίπτωση που δεν θα πραγματοποιούνταν. Προσδιορισμός τυχόν εμφανών μέτρων μετριασμού που θα είναι λογικό να εξεταστούν κατά τη διάρκεια σχεδιασμού του έργου.		

Πληροφορίες	Απάντηση			Πηγή Πληροφοριών/ Επιπρόσθετα Σχόλια			
<p>Οικονομική Προσιτότητα</p> <p>Εκτιμώμενη επίπτωση του έργου στον προϋπολογισμό τόσο κατά τη περίοδο μελέτης, σχεδιασμού, υλοποίησης όσο και κατά τη περίοδο λειτουργίας του. Επέκταση ή συρρίκνωση του πίνακα όπου ενδείκνυται ούτως ώστε να καλύπτει ολόκληρη την περίοδο κατασκευής του έργου και δύο έτη μετά την ολοκλήρωση της κατασκευής του. Ενδεικτικές εκτιμήσεις στη βάση των καλύτερων διαθέσιμων πληροφοριών. Για την συμπλήρωση του πίνακα παρακαλώ όπως χρησιμοποιείται το excel sheet στο Παράρτημα 1 και να υποβάλλεται στη ΔΠ του ΥΟ.</p>		Έτος 1	Έτος 2	Έτος Χ	Έτος Ολοκλήρωσης +1	Έτος Ολοκλήρωσης + 2	Μέσος Όρος Δαπανών ανά Έτος (για τα επόμενα έτη)
		Περίοδος Κατασκευής			Περίοδος Λειτουργίας		
	Μελέτη Βιωσιμότητας						
	Όροι Εντολής και Σχέδια						
	Αγορά Γης						
	Κεφαλαιουχικές δαπάνες (Capital outlays)						
	Επαναλαμβανόμενες δαπάνες (Recurrent outlays (O & M))						
	Έσοδα						
Καθαρή Επίδραση στον προϋπολογισμό							
Αναφορά σε άλλες πιθανές πηγές χρηματοδότησης εκτός από τον προϋπολογισμό και την αναμενόμενη συνεισφορά τους. Περιγραφή οποιονδήποτε							

περαιτέρω ενεργειών ή αποφάσεων που θα απαιτηθούν για τη διασφάλιση αυτών των πρόσθετων πηγών χρηματοδότησης, και επεξήγηση του αναμενόμενου χρονικού πλαισίου.		
Αν αναμένεται να απαιτηθεί από τοπική αυτοδιοίκηση ή αυτο-χρηματοδότηση των δημοσίων οργανισμών αντίστοιχη χρηματοδότηση, να περιληφθούν στοιχεία ότι μπορεί να γίνει και θα γίνει επαρκής πρόβλεψη στον προϋπολογισμό τους.		
Υλοποίηση		
Διαδικασία Προσφορών		
Εντοπισμός ειδικών θεμάτων που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη όταν αποφασίζεται η προσέγγιση προσφοροδότησης/δημοσίων συμβάσεων.		
Ορισμός χαρακτηριστικών του έργου που θα ευνοούσαν τις Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) ως επιλογή. ²		
Ρυθμίσεις Υλοποίησης και Πιθανών Περιορισμών		
Σύνοψη των προτεινόμενων ρυθμίσεων για την εποπτεία ή/και τη διαχείριση της υλοποίησης του έργου.		
Επιγραμματική απόδειξη ότι ο αρμόδιος οργανισμός για την εποπτεία ή/και τη διαχείριση διαθέτει την ικανότητα για την υλοποίηση ενός έργου της προτεινόμενης κλίμακας και φύσης, ή αναφορά στα οποιαδήποτε πρόσθετα μέτρα είναι απαραίτητα για να καταστεί ικανός.		
Προσδιορισμός οποιονδήποτε πιθανών περιορισμών που μπορεί να χρειαστεί να ξεπεραστούν π.χ. περιβαλλοντικοί περιορισμοί, ή εξασφάλιση γης, ή πρόσθετα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων		

² Η απόφαση για τη μέθοδο προσφοροδότησης (ΣΔΙΤ vs Παραδοσιακό Δημόσιο Έργο) θα ληφθεί σε μεταγενέστερο στάδιο στη βάση των αποτελεσμάτων ανάλυσης οικονομικής ανταποδοτικότητας και αφού προηγηθεί η ολοκλήρωση της πλήρους αξιολόγησης του έργου και εφόσον το έργο κριθεί οικονομικά βιώσιμο και προσιτό. Στο στάδιο της προ-επιλογής, ο στόχος είναι μόνο η επισήμανση τυχόν χαρακτηριστικών του έργου που να καθιστούν ως υποψήφια επιλογή υλοποίησης του τη μέθοδο ΣΔΙΤ.

νομοθετικών τροποποιήσεων που θα πρέπει να εφαρμοστούν πριν το έργο μπορεί να υλοποιηθεί επιτυχώς.		
Βιωσιμότητα		
Καθορισμός του οργανισμού που θα έχει την κυριότητα και ο οποίος θα διαχειρίζεται το περιουσιακό στοιχείο που θα προκύψει από το έργο		
Απόδειξη επιγραμματικά για την επαρκή τεχνική, διοικητική και οικονομική ικανότητα του οργανισμού υπεύθυνου για τη λειτουργία και συντήρηση του περιουσιακού στοιχείου, με την ολοκλήρωση του. Εάν αυτό δεν ισχύει, προσδιορισμός των αναγκαίων μέτρων για τη δημιουργία των απαραίτητων ικανοτήτων.		
Επεξήγηση του τρόπου που τα λειτουργικά έξοδα, τα έξοδα συντήρησης και αποσβέσεων θα καλυφθούν όταν το έργο ολοκληρωθεί, αναφέροντας εάν πρέπει να εφαρμοστούν τέλη χρήσης ή να αυξηθούν.		
Συνοπτική περιγραφή τυχόν σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τις οποίες πιθανόν να απαιτηθεί περαιτέρω μελέτη και αναφορά σε πιθανά μέτρα μετριασμού τους όπου πιθανόν να απαιτηθούν.		
Συνοπτική περιγραφή τυχόν σημαντικών κοινωνικών επιπτώσεων για τις οποίες πιθανόν να απαιτηθεί περαιτέρω μελέτη, ιδιαίτερα εκείνες που αφορούν την κατανομή κόστων και οφελών μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών και αναφορά σε πιθανά μέτρα μετριασμού τους όπου πιθανόν να απαιτηθούν.		
Προσέγγιση Περαιτέρω Μελετών		
Επεξήγηση των εναλλακτικών επιλογών έργου που θα προωθηθούν στο στάδιο της αξιολόγησης του έργου και αναφορά αυτών που θα πρέπει να απορριφθούν ως αποτέλεσμα της ανάλυσης προ-επιλογής		

συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής βιωσιμότητας και της οικονομικής προσιτότητας.		
Αναφέρετε τις περαιτέρω μελέτες που θα απαιτηθούν πριν ληφθεί η απόφαση αξιολόγησης. Αν είναι αναγκαία μια προκαταρκτική μελέτη σκοπιμότητας ³ , για να περιοριστούν οι επιλογές έργων για περαιτέρω αξιολόγηση, να δοθεί εξήγηση.		
Εντοπισμός τυχόν ειδικών θεμάτων που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής, στο πλαίσιο περαιτέρω μελετών, συμπεριλαμβανομένων ευρημάτων από την εκ των υστέρων αξιολόγηση παρόμοιων έργων.		
Επιβεβαίωση κατά πόσον απαιτείται εκτίμηση κοινωνικών επιπτώσεων και προσδιορισμός των βασικών τομέων στους οποίους θα πρέπει να εστιάσει η εκτίμηση.		
Προσδιορισμός κατά πόσο υπάρχει νομική υποχρέωση για διενέργεια εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Αν όχι, να εντοπιστούν τυχόν σημαντικές αρνητικές ή θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που παρ'όλα αυτά θα δικαιολογούσε μια εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Συνοπτική αναφορά στις κύριες περιβαλλοντικές επιπτώσεις που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και στους τομείς επικέντρωσης της εκτίμησης επιπτώσεων.		
Περιγραφή τυχόν επίσημων ή ανεπίσημων διαβουλεύσεων που θα πρέπει να διενεργηθούν πριν τη λήψη απόφασης αξιολόγησης.		

³ Προκαταρκτική μελέτη σκοπιμότητας δεν απαιτείται αλλά μπορεί να είναι χρήσιμη στην λήψη απόφασης ιδιαίτερα για μεγάλα πολύπλοκα έργα.

Οδηγίες για Συμπλήρωση του Σημειώματος Έργου

1. Βασικά στοιχεία για τη λήψη απόφασης προ- επιλογής έργου: Συμπλήρωση του Σημειώματος Έργου (Project Concept Note)

1.1 Εισαγωγή

Η περιγραφή έργου (project identification) τυποποιείται στο Σημείωμα Έργου (Project Concept Note, PCN) το οποίο πρέπει να ετοιμάζεται για όλα τα δημόσια επενδυτικά έργα άνω των €500.000. Αναλόγως της διαδικασίας ωρίμανσης του έργου, η ετοιμασία του Σημειώματος Έργου αναμένεται να απαιτεί διαφορετικά επίπεδα προσπάθειας. Για παράδειγμα, ένα έργο το οποίο προκύπτει από ένα ολοκληρωμένο επενδυτικό σχέδιο (master plan) αναμένεται να είναι ήδη σε μεγάλο βαθμό διαμορφωμένο, ενώ ένα έργο που προκύπτει από τα αποτελέσματα μίας διαβούλευσης φορέων είναι πιθανό να απαιτεί μεγαλύτερη προσπάθεια για να διαμορφωθεί. Το πρότυπο συμπλήρωσης Σημειώματος Έργου για έργα άνω των €500.000 αποτελεί το Συνημμένο 1 της εγκυκλίου. Συνοπτικά, το Σημείωμα Έργου πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες που να αφορούν στις ακόλουθες πτυχές του προτεινόμενου έργου:

- Γενικές Πληροφορίες
- Σκεπτικό του Έργου και Αξιολόγηση Αναγκών
  - Λογική Παρέμβασης
  - Αξιολόγηση Αναγκών
  - Πεδίο Εφαρμογής/ Εύρος Έργου
- Συνάφεια με Στρατηγική
- Προκαταρκτική Οικονομική Ανάλυση του Προτεινόμενου Έργου και των Εναλλακτικών Επιλογών Έργου
  - Κόστος Έργου
  - Οφέλη Έργου
  - Οικονομική Βιωσιμότητα
- Επίπτωση στον Προϋπολογισμό και Προσιτότητα
- Ρυθμίσεις Υλοποίησης Έργου
  - Πιθανές διευθετήσεις προσφοροδότησης έργου, συμπεριλαμβανομένης της πιθανότητας υλοποίησης του έργου ως ΣΔΙΤ

- Ρυθμίσεις Υλοποίησης του έργου και πιθανοί περιορισμοί
- Θέματα Βιωσιμότητας
  - Χρηματοοικονομική και θεσμική βιωσιμότητα
  - Περιβαλλοντική και Κοινωνική Βιωσιμότητα
- Προσέγγιση για περαιτέρω μελέτες και διαβουλεύσεις

Οι πληροφορίες που θα περιέχονται στο Σημείωμα Έργου θα πρέπει να είναι προϊόν εσωτερικής ανάλυσης και προβληματισμού. Θα πρέπει να δημιουργείται συναίνεση γύρω από το έργο ενώ στη διαμόρφωση του θα πρέπει να συμμετέχουν τόσο τεχνικοί εμπειρογνώμονες του τομέα καθώς και αναλυτές έργου (από τους αρμόδιους για τον προγραμματισμό δημοσίων επενδυτικών έργων του οικονομικού φορέα που θα είναι είτε στο επίπεδο του Κεντρικού Υπουργείου είτε στο Τμήμα, ανάλογα με απόφαση του κάθε Υπουργείου¹). Η δημιουργία συναίνεσης γύρω από το έργο απαιτεί επίσης τη διαβούλευση με σχετικούς εξωτερικούς και κυβερνητικούς φορείς και αυτό θα πρέπει να διαφαίνεται στο Σημείωμα Έργου.

Κατά τη διάρκεια ετοιμασίας του Σημειώματος Έργου ορισμένα έργα δυνατόν να εγκαταλειφθούν καθώς θα διαφανεί ότι δεν πληρούν τα κριτήρια προεπιλογής. Ως εκ τούτου, είναι πιθανόν ορισμένα Σημείωματα Έργου να αρχίσουν αλλά να μην ολοκληρωθούν. Μια τέτοια εξέλιξη δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ως σπατάλη χρόνου και πόρων, αλλά ως εξοικονόμηση του κόστους από την περαιτέρω ανάπτυξη του έργου. Το Σημείωμα Έργου αποτελεί εργαλείο υποβοήθησης στη λήψη προκαταρκτικών αποφάσεων και δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μία διοικητική εργασία. Η Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης (ΓΔ ΕΠΣΑ) και η Διεύθυνση Προϋπολογισμού (ΔΠ) του Υπουργείου Οικονομικών (ΥΟ) θα αναμένουν όπως οι απαντήσεις στις ερωτήσεις που περιλαμβάνονται στο πρότυπο να υποστηρίζονται με συνεκτικά επιχειρήματα και στοιχεία. Η απουσία τέτοιων επιχειρημάτων και στοιχείων θα υποβαθμίζει την ανάγκη προώθησης του έργου.

Πέραν από την ανάγκη συμπλήρωσης Σημειώματος Έργου για νέα δημόσια επενδυτικά έργα, Σημείωμα Έργου θα πρέπει να συμπληρώνεται και να υποβάλλεται και για έργα η υλοποίηση των οποίων έχει αρχίσει αλλά έχει παραμείνει στάσιμη για μεγάλη χρονική περίοδο λόγω έλλειψης πόρων. Επίσης, Σημείωμα Έργου θα πρέπει να ετοιμάζεται και για έργα τα οποία έχουν αναπτυχθεί αλλά η υλοποίηση των οποίων δεν έχει ακόμη αρχίσει.

Τα τμήματα 1.2 μέχρι 1.9 παρέχουν οδηγίες για τη συμπλήρωση του Σημειώματος Έργου.

---

¹ Για Υπουργεία που δεν έχουν συχνά δαπάνες για δημόσια επενδυτικά έργα και μέχρι σήμερα βασίζονταν στο Τμήμα Δημοσίων Έργων για βοήθεια θα συνεχιστεί η ίδια πρακτική.

1.2 Γενικές Πληροφορίες

Οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει να παρέχουν βασικές διοικητικές πληροφορίες σχετικά με το έργο, συμπεριλαμβανομένου του επίσημου τίτλου του έργου- ο οποίος δεν θα πρέπει να τροποποιείται μετά την προ-επιλογή του - και τα ονόματα των υπεύθυνων λειτουργιών για την υλοποίηση του έργου.

1.3 Σκεπτικό του Έργου και Αξιολόγηση Αναγκών

1.3.1 Λογική Παρέμβασης

Το Σημείωμα Έργου θα πρέπει να επεξηγεί το σκεπτικό για το προτεινόμενο έργο και να αναφέρει εναλλακτικές προσεγγίσεις. Συγκεκριμένα απαιτούνται οι ακόλουθες πληροφορίες:

- Περιγραφή του συγκεκριμένου προβλήματος στην αντιμετώπιση του οποίου στοχεύει το έργο και η σοβαρότητα του,
- Επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο το έργο θα συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος,
- Σκεπτικό κυβερνητικής παρέμβασης στην εθνική οικονομία π.χ. αποτυχία αγοράς ή ανησυχίες για ανισότητες κατανομής, και
- Περιγραφή εναλλακτικών τρόπων αντιμετώπισης του προβλήματος, συμπεριλαμβανομένων μέτρων πολιτικής.

Το σημείο εκκίνησης για ένα έργο θα πρέπει να είναι ο ξεκάθαρος εντοπισμός του προβλήματος που απαιτεί αντιμετώπιση και η ανάδειξη της σοβαρότητάς του. Το πρόβλημα θα πρέπει να προσδιοριστεί σε σχέση με τις αρνητικές επιπτώσεις που δημιουργούνται στην οικονομία ή στην κοινωνία. Οι επιπτώσεις και οι αιτίες που τις προκαλούν θα πρέπει να διακρίνονται με σαφήνεια. Στον τομέα των υδάτινων πόρων και της υγείας το πρόβλημα μπορεί να είναι οι αρνητικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία ή στη βιοποικιλότητα ως αποτέλεσμα της ανεξέλεγκτης απόρριψης λυμάτων. Στο τομέα των οδικών υποδομών το πρόβλημα μπορεί να είναι το ψηλό κόστος πρόσβασης στις αγορές από τους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων ως αποτέλεσμα του ακατάλληλου οδικό δικτύου. Θα πρέπει να δίδεται μία ένδειξη της σοβαρότητας του προβλήματος κατά προτίμηση ποσοτικά (π.χ. όγκος απόρριψης λυμάτων, επιμέτρηση βακτηρίων στους υδάτινους πόρους, σκληρότητα των δρόμων, μέση ταχύτητα οχημάτων). Οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει στη συνέχεια να επεξηγήσουν συνοπτικά πως το έργο αναμένεται να αντιμετωπίσει τις αιτίες που προκαλούν το πρόβλημα που έχει εντοπισθεί.

Η οικονομική αποδοτικότητα απαιτεί τον περιορισμό των δημοσίων επενδυτικών παρεμβάσεων σε τομείς στους οποίους ο δημόσιος τομέας έχει ξεκάθαρο ρόλο. Αυτό σημαίνει συνήθως ότι θα πρέπει να υποδεικνύεται στο κατάλληλο σημείο ο λόγος για τον οποίο απαιτείται κρατική παρέμβαση, δηλαδή να αναφέρονται, όπου υπάρχουν, ενδείξεις αποτυχίας

της αγοράς και περιπτώσεις όπου εάν η αγορά αφεθεί μόνη της, ο ιδιωτικός τομέας δεν θα παρέχει ή δεν θα παρέχει σε ικανοποιητικό βαθμό συγκεκριμένες υπηρεσίες. Ανισότητες κατανομής δύναται επίσης να αποτελούν αιτία για κρατική παρέμβαση. Όπου δεν υπάρχει εμφανής λογική για παρέμβαση του δημοσίου τομέα, όπως για παράδειγμα μία επένδυση σε εμπορική δραστηριότητα σε τμήμα της χώρας που ευημερεί, δεν θα πρέπει να εξετάζεται περαιτέρω το έργο. Στην απόφαση για κρατική παρέμβαση θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι κανόνες της ΕΕ αναφορικά με τις κρατικές ενισχύσεις.

Οι οικονομικοί φορείς που προτείνουν το έργο θα πρέπει επίσης να εξετάζουν εναλλακτικές λύσεις², συμπεριλαμβανομένων λύσεων που δεν συνεπάγονται τη διενέργεια επένδυσης. Για παράδειγμα, η ικανοποίηση της αυξημένης ζήτησης νερού δύναται να επιτευχθεί μέσω της κατασκευής νέων παροχών νερού, μέσω της επιδιόρθωσης διαρροών στο υφιστάμενο δίκτυο διανομής, ή μέσω της επιμέτρησης της κατανάλωσης και της υποβολής δασμού σε επίπεδα πλήρους κάλυψης του κόστους στοχεύοντας στη συγκράτηση της ζήτησης. Στον τομέα οδικών μεταφορών, η συμφόρηση σε αστικές οδούς δύναται να αντιμετωπιστεί μέσω της διενέργειας επενδύσεων σε υποδομές ή μέσω της βελτίωσης της διαχείρισης κυκλοφορίας.

Είναι σημαντικό αρχικά να εντοπιστούν όλες οι δυνατές εναλλακτικές λύσεις στο στάδιο της διαμόρφωσης του έργου και στη συνέχεια να περιορισθεί ο κατάλογος εναλλακτικών λύσεων για περαιτέρω μελέτη (βλ. «οικονομική βιωσιμότητα» πιο κάτω). Ο εντοπισμός εναλλακτικών λύσεων δυνατόν να απαιτεί έρευνα και διαβούλευση. Η προσπάθεια και ο χρόνος που θα καταβάλλεται για τον εντοπισμό εναλλακτικών λύσεων θα πρέπει να είναι ανάλογη με το κόστος του έργου. Κατά τη διάρκεια εξέτασης εναλλακτικών λύσεων, απόρριψης τους ή επιλογής τους για περαιτέρω μελέτη, οι οικονομικοί φορείς που προτείνουν το έργο θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη σχετικά συμπεράσματα από εκθέσεις ολοκλήρωσης έργων και μελετών εκ των υστέρων αξιολόγησης παρόμοιων έργων. Αυτά τα συμπεράσματα θα πρέπει να αναφέρονται στο Σημείωμα Έργου στις περιπτώσεις που έχουν επηρεάσει την λήψη απόφασης για απόρριψη ή επιλογή εναλλακτικών λύσεων.

1.3.2 Αξιολόγηση Αναγκών

Στο Σημείωμα Έργου θα πρέπει να αναφέρονται οι τελικοί δικαιούχοι στους οποίους στοχεύει το έργο (π.χ. τελικοί χρήστες των υπηρεσιών που θα προσφέρει το έργο) και να παρέχει μία κατά προσέγγιση εκτίμηση της ζήτησης τους για τις υπηρεσίες του έργου. Απαιτούνται οι ακόλουθες συγκεκριμένες πληροφορίες:

- Συγκεκριμένη ομάδα στόχος τελικών δικαιούχων που θα επωφεληθεί από το έργο;

---

² Μία σημαντική και απαραίτητη εναλλακτική λύση έναντι της οποίας όλες οι άλλες εναλλακτικές λύσεις θα πρέπει να συγκρίνονται, είναι η λύση μηδενικής παρέμβασης, ή σε κάποιες περιπτώσεις η ελάχιστη παρέμβαση που απαιτείται για διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης. Αυτή η σύγκριση διενεργείται επίσημα στο πλαίσιο της μελέτης σκοπιμότητας, θα πρέπει εντούτοις να εξετάζεται και στο στάδιο προσδιορισμού του έργου.

- Κατά προσέγγιση εκτίμηση του αριθμού των τελικών χρηστών των υπηρεσιών του έργου, αναφέροντας τη μονάδα μέτρησης (π.χ. άτομα, νοικοκυριά, επιχειρήσεις);
- Εκτίμηση της φυσικής ζήτησης για τις υπηρεσίες του έργου όταν αυτό ολοκληρωθεί και εκτίμηση του ρυθμού αύξησης της, αναφέροντας τη μονάδα μέτρησης (π.χ. ημερήσια κυβικά μέτρα νερού, οχήματα ημερησίως); και
- Προτεινόμενη φυσική δυναμικότητα των προτεινόμενων εγκαταστάσεων του έργου, αναφέροντας τη μονάδα μέτρησης π.χ., ημερήσια κυβικά μέτρα νερού, οχήματα ημερησίως, ή τ.μ. αξιοποιήσιμου χώρου.

Κατά τον εντοπισμό της ομάδας στόχου των επωφελούμενων, το Σημείωμα Έργου θα πρέπει να επικεντρωθεί στους τελικούς χρήστες των υπηρεσιών του προτεινόμενου έργου. Οι φορείς προϋπολογισμού, οι φορείς υλοποίησης (και το προσωπικό τους), οι φορείς λειτουργίας (και το προσωπικό τους) δεν αποτελούν τους τελικούς χρήστες του έργου. Οι ομάδες στόχοι επωφελούμενων είναι μέλη του κοινού, ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, συγκεκριμένες κοινότητες ή επιχειρήσεις.

Για νέα έργα χωρίς προηγούμενο οι ποσοτικές εκτιμήσεις για τον αριθμό των χρηστών και της ζήτησης τους για τις υπηρεσίες του έργου δύναται να είναι προκαταρκτικές στο στάδιο αυτό και θα πρέπει να οριστικοποιηθούν στο πλαίσιο της μελέτης βιωσιμότητας. Είναι ωστόσο σημαντικό στο στάδιο αυτό να παρέχονται εκτιμήσεις, έστω προκαταρκτικές, ούτως ώστε να παρέχεται μία βάση για να διενεργείται μία αρχική αξιολόγηση της δημόσιας αξίας του έργου. Για όλες τις ποσοτικές εκτιμήσεις, θα πρέπει να καθορίζεται η μονάδα μέτρησης.

Το Σημείωμα Έργου θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει εκτίμηση της φυσικής δυνατότητας των προτεινόμενων εγκαταστάσεων του έργου. Αυτή θα πρέπει να εκφράζεται στην ίδια μονάδα μέτρησης με τη ζήτηση για τις υπηρεσίες του έργου ούτως ώστε να είναι δυνατή η σύγκριση. Αυτή η μέτρηση θα επιτρέπει την προκαταρκτική αξιολόγηση του κατά πόσο η προτεινόμενη παροχή υπηρεσιών του έργου θα είναι ανάλογη της εκτιμώμενης ζήτησης. Αυτή η ερώτηση παρέχει ένα αρχικό έλεγχο του κατά πόσο οι προδιαγραφές των προτεινόμενων εγκαταστάσεων του έργου είναι σημαντικά υπό ή υπέρ εκτιμημένες. Αυτός ο έλεγχος θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη πιθανή αύξηση στη ζήτηση. Η τελική επιβεβαίωση της απαιτούμενης δυναμικότητας του έργου θα εξετάζεται στο πλαίσιο της μελέτης βιωσιμότητας εάν το έργο προ-επιλεγεί.

1.3.3 Εύρος Έργου

Το εύρος του έργου, των μερών που το αποτελούν και των προτεινόμενων δραστηριοτήτων του, θα πρέπει να αντικατοπτρίζει όλες τις δαπάνες που απαιτούνται ώστε το τελικό έργο να επιτελεί στην επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού του. Το Σημείωμα έργου(PCN) απαιτεί την περιγραφή του έργου και των μερών που το αποτελούν, και πρέπει να υποστηρίζεται από επεξήγηση πώς αυτά αποτελούν μια ολοκληρωμένη λύση.

Κατά την περιγραφή του έργου, ο φορέας υλοποίησης του έργου θα πρέπει να βεβαιώνεται ότι το εύρος του έργου είναι κατάλληλο και ότι βασικά στοιχεία ή δραστηριότητες του έργου δεν έχουν παραληφθεί. Χαρακτηριστικά παραδείγματα όπου αυτό μπορεί να συμβεί (και όπου το αντικείμενο του έργου θα πρέπει να επεκταθεί) θα μπορούσε να είναι: έργα βελτίωσης δρόμου που έχουν ανεπαρκείς συνδέσεις με το υπόλοιπο δίκτυο, λόγω ελλειπόντων συνδέσμων (μία γέφυρα για παράδειγμα), εκπαιδευτικές ή υγειονομικές υπηρεσίες χωρίς πρόσβαση, ή βελτιώσεις στη διανομή του νερού ή των δικτύων αποχέτευσης χωρίς τις απαιτούμενες βελτιώσεις στην επεξεργασία νερού ή μονάδες επεξεργασίας λυμάτων.

1.4 Συνάφεια με Στρατηγική

Βασικό στοιχείο του PCN και σημαντικό κριτήριο προεπιλογής είναι η συνάφεια του έργου με την Κυβερνητική Στρατηγική. Το PCN θα πρέπει να επιδεικνύει την συνάφεια του έργου με τις στρατηγικές προτεραιότητες της κυβέρνησης και των τομεακών πολιτικών. Αυτή είναι μια βασική προϋπόθεση που πρέπει να πληρείται, διότι ακόμη και αν το έργο παρουσιάζει λογική για κρατική παρέμβαση και επαρκή ζήτηση μπορεί εντούτοις να μην αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα. Για να τεθεί το έργο στο ευρύτερο πλαίσιο της κυβερνητικής πολιτικής πρέπει τα ακόλουθα να αποδεικνύονται στο PCN:

- Συνέπεια του έργου με τους στρατηγικούς στόχους της κυβέρνησης και συμβολή του στην επίτευξη των σκοπών και στόχων του οικονομικού φορέα, και
- Η συμβατότητα μεταξύ του έργου και του χρονοδιαγράμματος για την επίτευξη των στρατηγικών σκοπών και στόχων που προορίζεται να εξυπηρετήσει.

Οι στόχοι της κυβέρνησης καθορίζονται στη Δήλωση της Κυβερνητικής Στρατηγικής. Δεσμεύσεις προς την ΕΕ θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό πολιτικής συνάφειας. Οι στόχοι του Υπουργείου και οι τμηματικοί στόχοι ορίζονται στο Στρατηγικό Σχέδιο του Υπουργείου. Σύμφωνα με την προσέγγιση του προϋπολογισμού δραστηριοτήτων (ABB), τα υπουργεία διεξάγουν δραστηριότητες για την επίτευξη καθορισμένων τμηματικών στόχων. Τα δημόσια επενδυτικά έργα δημιουργούν τα νέα πάγια περιουσιακά στοιχεία που απαιτούνται ως εισροές για αυτές τις δραστηριότητες. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο τα έργα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του υπουργείου. Για να αποδειχθεί ότι ένα έργο είναι υποστηρικτικό των σκοπών και των στόχων του υπουργείου, αυτοί οι σύνδεσμοι πρέπει να καθορίζονται σαφώς στο PCN. Για τα μεγάλα έργα με περίοδο σχεδιασμού και υλοποίησης πέρα από το πεδίο εφαρμογής των μεσοπρόθεσμων στρατηγικών στόχων ενός υπουργείου, η έμφαση πρέπει να δοθεί στην επίδειξη συνέπειας με τους μακροπρόθεσμους στόχους που διατυπώνονται στο Στρατηγικό Σχέδιο.

1.5 Προκαταρκτική Οικονομική Ανάλυση του Προτεινόμενου Έργου και των εναλλακτικών επιλογών

1.5.1 Δαπάνες Υλοποίησης Έργων

Το PCN πρέπει να περιλαμβάνει ενδεικτικές εκτιμήσεις του κόστους υλοποίησης του έργου και των εναλλακτικών λύσεων. Κατ' αρχή, οι εκτιμήσεις αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν όλες τις δαπάνες υλοποίησης που απαιτούνται για τη δημιουργία ενός πάγιου περιουσιακού στοιχείου ικανού να παρέχει τα αναμενόμενα οφέλη για τους τελικούς χρήστες. Αυτό σημαίνει λεπτομερή σχεδιασμό, την απόκτηση γης, κατασκευαστικές εργασίες, αγορά εξοπλισμού, επίπλων και εξαρτημάτων³. Στο στάδιο της προεπιλογής αυτά είναι καθαρά χρηματικές αξίες και δεν πρέπει να γίνει καμία προσπάθεια για να γίνουν προσαρμογές για το κόστος ευκαιρίας (opportunity cost). Στην πράξη, αναγνωρίζεται ότι στο στάδιο του Σημειώματος έργου, δεν έχει γίνει προκαταρκτικός σχεδιασμός ούτως ώστε να είναι δυνατή η λεπτομερής κοστολόγηση του έργου. Ωστόσο, θεωρητικά οι εκτιμήσεις θα πρέπει, να περιλαμβάνουν όλα τα στοιχεία του κεφαλαιουχικού κόστους που απαιτείται για την επίτευξη του σκοπού του έργου. Οι εναλλακτικές λύσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν και τις επιλογές που έχουν απορριφθεί λόγω του υψηλού κόστους, καθώς και εκείνες που θεωρούνται ότι χρήζουν περαιτέρω εξέτασης στο πλαίσιο της μελέτης σκοπιμότητας. Θα πρέπει επίσης να αναγράφεται το εκτιμώμενο κόστος για την προετοιμασία του έργου (προμελέτη, μελέτη σκοπιμότητας, μελέτες επιπτώσεων, κ.λπ.), αλλά ξεχωριστά. Ως εκ τούτου, οι ακόλουθες πληροφορίες σχετικά με το κόστος πρέπει να περιλαμβάνονται στο PCN:

- Τις δαπάνες για το έργο και για τις εναλλακτικές λύσεις του έργου, αναφέροντας μέτρα μετριασμού των περιβαλλοντικών επιπτώσεων εκεί όπου μπορεί να αποδειχθούν απαραίτητα
- Συνολικό εκτιμώμενο κόστος υλοποίησης⁴ (αδρός υπολογισμός σε τρέχουσες τιμές) του έργου και των σχετικών εναλλακτικών λύσεων, συμπεριλαμβανομένων των κύριων τεχνικών παραλλαγών του προτεινόμενου έργου και
- Τις παραδοχές για τις εκτιμήσεις κόστους (π.χ κατασκευαστικό κόστος ανά τ.μ, εκτιμήσεις κτηματολογίου για κόστος γης, κλπ).

Είναι σημαντικό το εκτιμώμενο κόστος για νέες ιδέες έργων να συμπεριληφθεί στο στάδιο αυτό, έστω και η εκτίμηση έχει υψηλό περιθώριο λάθους⁵. Η πιο λογική προσέγγιση είναι να χρησιμοποιούνται ενδεικτικές εκτιμήσεις που βασίζονται στις τιμές ανά μονάδα για παρόμοιες

---

³ Στην περίπτωση ενός νοσοκομείου για παράδειγμα, αυτό θα σήμαινε ότι όλα τα ιατρικά μηχανήματα που απαιτούνται για τη λειτουργία της μονάδας θα πρέπει να συμπεριληφθούν στις εκτιμήσεις του κόστους.

⁴ Δηλαδή κόστος μελετών και κεφαλαιουχικό κόστος περιλαμβανομένου του κόστους εξοπλισμού.

⁵ Για έργα προγενέστερα των μεταρρυθμίσεων PIM, όπου η τεκμηρίωση έχει ήδη ετοιμαστεί, εκτιμήσεις για το κόστος θα είναι διαθέσιμες, αλλά αυτές πρέπει να προσαρμοστούν ώστε να εκφράζονται σε τρέχουσες τιμές.

φυσικές εκροές , π.χ., ευρώ ανά χιλιόμετρο δρόμου, σε ευρώ ανά m² του δαπέδου σε κτίρια που διαφοροποιούνται ανάλογα με την πολυπλοκότητα της κατασκευής, κ.λπ. Θα πρέπει επίσης, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατόν, να ληφθεί υπόψη το κόστος των πιθανών μέτρων μετριασμού των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, όπου αυτά ενδεχομένως να αποτελούν ένα σημαντικό μέρος του συνολικού κόστους. Σε αντίθετη περίπτωση, θα πρέπει τουλάχιστον να γίνει αναφορά ότι θα υπάρξει τέτοιο κόστος. Για στάσιμα έργα, το εκτιμώμενο κόστος για την ολοκλήρωση (με βάση την επικαιροποιημένη τιμή της σύμβασης) είναι πολύ σχετικό για το PCN και θα πρέπει να συμπεριληφθεί. Η βάση και οι παραδοχές για τις εκτιμήσεις κόστους πρέπει να προσδιορίζονται και θα διαφέρουν ανάλογα με το στάδιο της ανάπτυξης.

Οι εναλλακτικές επιλογές έργου μπορούν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες, εναλλακτικές τεχνικές λύσεις για το προσδιοριζόμενο πρόβλημα και τεχνικές παραλλαγές μιας δεδομένης λύσης. Μια τεχνική παραλλαγή μπορεί να περιλαμβάνει μια αλλαγή στις προδιαγραφές (υψηλότερο ή χαμηλότερο επίπεδο σχεδιασμού⁶, για παράδειγμα, ή την αλλαγή της διάρκειας ζωής του έργου ή το αποδεκτό επίπεδο αξιοπιστίας) ή σταδιακή υλοποίηση των διαφόρων μερών του, έτσι ώστε η αύξηση της παραγωγικής ικανότητας να ακολουθεί πλησιέστερα την αύξηση της ζήτησης⁷. Για παράδειγμα, διάφορες πιθανές (οριζόντιες) ευθυγραμμίσεις για ένα οδικό έργο θα πρέπει να θεωρηθούν ως εναλλακτικές τεχνικές λύσεις (όπως εναλλακτικές λύσεις θα είναι και η βελτίωση διαχείρισης της κυκλοφορίας, αντί των επενδύσεων σε νέες υποδομές), ενώ οι επιλογές που αφορούν την κάθετη ευθυγράμμιση ή τη στερεότητα του οδοστρώματος θα πρέπει να θεωρούνται ως παραλλαγές. Τεχνικές παραλλαγές δεν αναμένεται να αναλυθούν στο στάδιο της προ-επιλογής, καθώς οι εκτιμήσεις για το κόστος είναι σχεδόν βέβαιο ότι δεν θα είναι αρκετά ακριβείς, αλλά οι πιθανές παραλλαγές μπορούν να επισημανθούν για αξιολόγηση σε μελέτη σκοπιμότητας (βλ Προσεγγίσεις για περαιτέρω μελέτες πιο κάτω).

1.5.2 Οφέλη Έργου

---

⁶ Χαμηλά πρότυπα σχεδιασμού συχνά αποδίδουν χαμηλή αξία για το δημόσιο χρήμα, ίσως λόγω υψηλότερου κόστους λειτουργίας και συντήρησης. Το υψηλότερο πρότυπο μπορεί επίσης να αντιπροσωπεύει χαμηλή αξία, γιατί τα οριακά πλεονεκτήματα δεν δικαιολογούν το πρόσθετο κόστος. Ακραίες περιπτώσεις υπέρ-σχεδιασμένων έργων συχνά αναφέρονται ως «επιχρυσωμένες» λύσεις .

⁷ Οποιαδήποτε καθυστέρηση στην πραγματοποίηση επενδυτικών δαπανών παράγει πραγματική εξοικονόμηση για την οικονομία όταν οι δαπάνες εκφράζονται σε όρους παρούσας αξίας (δηλ., προεξοφλούνται έως σήμερα), ακόμη και αν δεν υπάρχει προφανής εξοικονόμηση όταν οι δαπάνες παρουσιάζονται στις μη προεξοφλημένες τιμές ενός κοινού έτους βάσης. Η εν λόγω εξοικονόμηση θα πρέπει να σταθμίζεται σε σχέση με τις πρόσθετες πάγιες δαπάνες της σταδιακής υλοποίησης, π.χ., το κόστος κινητοποίησης σε κάθε φάση.

Στο στάδιο της προεπιλογής, είναι σημαντικό να εντοπιστούν τα πιθανά οφέλη και να γίνει μια προκαταρκτική ποιοτική αξιολόγηση της σχετικής τους σημασίας, αν και δεν αναμένεται ποσοτικοποίηση σε αυτό το στάδιο. Οι ακόλουθες πληροφορίες απαιτούνται για το PCN:

- Κύρια οφέλη για τους χρήστες των περιουσιακών στοιχείων που θα δημιουργηθούν
- Οποιαδήποτε σημαντικά εξωγενή οφέλη ή αρνητικές επιπτώσεις για τους μη χρήστες⁸ και
- Οποιαδήποτε σημαντικές διαφορές σε οφέλη μεταξύ των εναλλακτικών λύσεων, εάν υπάρχουν, με σύντομες επεξηγήσεις.

Τα οφέλη του έργου πρέπει να σχετίζονται στενά με το πρόβλημα που εντοπίστηκε νωρίτερα (στη «λογική παρέμβασης») και πρέπει να προσδιορίζονται με σαφήνεια οι επωφελούμενοι. Έστω και αν κάποιες υπηρεσίες δεν που παρέχει η κυβέρνηση δεν εξυπακούουν χρέωση στον πολίτη, οι χρήστες εξακολουθούν να λαμβάνουν οφέλη, π.χ., εξοικονόμηση χρόνου και κόστους λειτουργίας των οχημάτων για τους χρήστες δρόμων, ή παροχές ανέσεων για τους χρήστες των πάρκων, και αυτά τα οφέλη θα πρέπει να επισημαίνονται. Οφέλη και κόστη που είναι εξωγενή στην οντότητα που λειτουργεί το έργο, π.χ., αύξηση ή μείωση της ηχορύπανσης ή της ρύπανσης του αέρα από τα έργα μεταφορών, πρέπει επίσης να επισημαίνονται. Εκτιμήσεις κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων μπορεί να απαιτούνται κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας για να βοηθήσουν στην ποσοτικοποίηση αυτών των εξωγενών παραγόντων (βλ Προσεγγίσεις για περαιτέρω μελέτες πιο κάτω). Στο PCN απαιτείται να δοθούν αρχικές ενδείξεις για την πιθανή προσέγγιση για την κοστολόγηση των οφελών⁹, δηλ. :

- Εκτίμηση χρηματικών αξιών για απτά οφέλη χρησιμοποιώντας τις τιμές της αγοράς,
- Εκτίμηση χρηματικών αξιών των άυλων οφελών / ζημιών από την προσομοίωση των τιμών της αγοράς,
- Η ποσοτικοποίηση των επιπτώσεων¹⁰ των άυλων οφελών / ζημιών όταν είναι δύσκολο να εκτιμηθούν σε χρηματικές αξίες ή
- Ποιοτική αξιολόγηση των άυλων οφελών, όπου είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν οι επιπτώσεις.

---

⁸ Θετικές και αρνητικές εξωγενείς επιδράσεις είναι τα οφέλη και τα κόστη του έργου που δεν αναλαμβάνονται από τον εκτελεστή/διαχειριστή του έργου και ως εκ τούτου δεν αντανακλούνται στους οικονομικούς λογαριασμούς του έργου.

⁹ Προσεγγίσεις για εκτίμηση των διαφόρων τύπων οφελών διερευνούνται σε μεγαλύτερο βάθος στο Μέρος III του Εγχειριδίου.

¹⁰ Ποσοτικοποίηση μειώσεων ή αυξήσεων των περιβαλλοντικών οχλήσεων, όπως ο θόρυβος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, για παράδειγμα.

Δεν υπάρχει απόλυτη απαίτηση να εφαρμοστεί η προτεινόμενη προσέγγιση σε αυτό το στάδιο. Οι πληροφορίες, ωστόσο, θα βοηθήσουν να γίνει αντιληπτό σε ποιο βαθμό είναι πιθανό να χρειάζονται περαιτέρω μελέτες για βελτίωση της λήψης αποφάσεων.

1.5.3 Οικονομική βιωσιμότητα

Σύμφωνα με τα κύρια κριτήρια προεπιλογής που ορίζονται στο άρθρο 84 του Περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου, το Σημείωμα Έργου θα πρέπει να περιλαμβάνει μια προκαταρκτική εκτίμηση της οικονομικής βιωσιμότητας¹¹ του έργου, εκτιμώντας αν το έργο αποτελεί μια αξιόλογη χρήση του δημοσίου χρήματος. Δεν θα είναι δυνατό να εκτιμηθεί μια οριστική απάντηση σχετικά με την οικονομική βιωσιμότητα του έργου πριν από την ολοκλήρωση της μελέτης σκοπιμότητας που περιλαμβάνει ανάλυση κόστους-οφέλους (ή κόστους-αποτελεσματικότητας σε περιπτώσεις όπου τα οφέλη είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν). Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένοι δείκτες κόστους ανά μονάδα (βλέπε πιο κάτω), όπου τόσο οι φορείς υλοποίησης των έργων όσο και οι τεχνοκράτες θα πρέπει να λάβουν υπόψη για να αποφασίσουν, αφενός κατά πόσο το έργο έχει τη δυνατότητα να είναι μια καλή χρήση του δημοσίου χρήματος και αφετέρου να αποκλείσουν έργα υψηλού κόστους ή μειωμένης ζήτησης. Το Σημείωμα Έργου πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες πληροφορίες:

- Το εκτιμώμενο κόστος κεφαλαίου ανά τελικό χρήστη ή / και το εκτιμώμενο κόστος κεφαλαίου ανά μονάδα ζήτησης για την τελική υπηρεσία, που προκύπτει από τη διαίρεση των εκτιμήσεων για το κεφαλαιουχικό κόστος των εναλλακτικών λύσεων (όπως αναφέρθηκαν στην Ενότητα 3.5.1) με τον εκτιμώμενο αριθμό των τελικών χρηστών ή την αναμενόμενη ζήτηση για υπηρεσίες¹²
- Συγκρίσεις του κόστους ανά μονάδα μεταξύ των εναλλακτικών επιλογών και με άλλα παρόμοια, πρόσφατα ολοκληρωμένα έργα
- Αξιολόγηση της πιθανότητας οι δαπάνες για το έργο να αντιπροσωπεύουν μια αξιόλογη χρήση των δημόσιων πόρων σε σχέση με τις εναλλακτικές επιλογές (συμπεριλαμβανομένης και της επιλογής μηδενικής παρέμβασης), σύμφωνα με τις

---

¹¹ Σε ολόκληρο το Μεθοδολογικό Εγχειρίδιο, ο όρος «οικονομική βιωσιμότητα» χρησιμοποιείται ως συντομογραφία για τη βιωσιμότητα ενός έργου από τη σκοπιά της κοινωνίας στο σύνολο της. Πιο απλά ο όρος χρησιμοποιείται με την ευρύτερη έννοια των οικονομικών όπου συμπεριλαμβάνει όλα τα κόστη που αφορούν το Έργο και όχι απλά το λογιστικό κόστος από τη σκοπιά του φορέα εκμετάλλευσης ή του κρατικού προϋπολογισμού.

¹² Αυτοί είναι απλοί, προκαταρκτικοί δείκτες. Μια πλήρης ανάλυση, ως μέρος μιας μελέτης σκοπιμότητας, πρέπει να λαμβάνει υπόψη το κόστος του κύκλου ζωής ενός έργου και των εναλλακτικών επιλογών. Ωστόσο, εξετάζοντας το κεφαλαιουχικό κόστος ανά τελικό χρήστη ή ανά μονάδα προϊόντος (υπηρεσίας) που παρέχονται στους τελικούς χρήστες παρέχει την δυνατότητα να επισημανθούν δαπανηρά έργα που δεν θα πρέπει να προχωρήσουν.

διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με το κόστος, τα πιθανά οφέλη και την πιθανή συσχέτιση μεταξύ τους

- Τους κυριότερους κίνδυνους και παραδοχές που θα μπορούσαν ενδεχομένως να επηρεάσουν την οικονομική βιωσιμότητα του έργου και τα τυχόν μέτρα άμβλυνσης του κινδύνου που ενδέχεται να χρειαστούν και
- Τις εναλλακτικές επιλογές του έργου που θεωρούνται κατάλληλες για περαιτέρω μελέτη σύμφωνα με την μελέτη οικονομικής βιωσιμότητας.

Είναι προφανές ότι οι φορείς υλοποίησης των έργων δύσκολα θα είναι σε θέση να καταλήξουν σε ένα οριστικό συμπέρασμα σχετικά με την οικονομική βιωσιμότητα στο στάδιο της προεπιλογής, αλλά θα πρέπει τουλάχιστον να αποκλείσουν τα έργα που είναι προφανώς πολύ δαπανηρά ή όπου η ζήτηση είναι ανεπαρκής, και να αποφανθούν κατά πόσο υπάρχουν εναλλακτικές επιλογές που αξίζουν περαιτέρω εξέτασης μαζί με το προτεινόμενο έργο. Στις περιπτώσεις που αποκαλύπτεται ότι ένα έργο αποτελεί μια κακή χρήση των δημόσιων πόρων κατά τη διάρκεια του εσωτερικού ελέγχου, δεν υπάρχει προφανώς λόγος να συμπληρωθεί και να υποβληθεί Σημείωμα Έργου προς τον Υπουργό Οικονομικών¹³.

Καταλήγοντας σε ένα γενικό συμπέρασμα σχετικά με την πιθανή οικονομική βιωσιμότητα του έργου, οι φορείς υλοποίησης πρέπει να λαμβάνουν υπόψη¹⁴:

- Κατά πόσον το εκτιμώμενο κόστος κεφαλαίου ανά τελικό χρήστη ή / και ανά μονάδα ζήτησης κινείται σε λογικά πλαίσια
- Τον συνολικό αριθμό των δικαιούχων και την σύνθεση τους
- Το πιθανό μέγεθος και φύση των οφελών
- Την ισορροπία μεταξύ της προτεινόμενης δυναμικότητας του έργου και της ζήτησης για τις υπηρεσίες του και
- Τον βαθμό στον οποίο η ανάγκη για βέλτιστη αξιοποίηση των δημόσιων δαπανών έχει ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο του προκαταρκτικού σχεδιασμού του έργου.

Όπου είναι δυνατόν, η σύγκριση του κόστους ανά χρήστη ή ανά μονάδα ζήτησης θα πρέπει να γίνεται με άλλα παρόμοια, πρόσφατα ολοκληρωμένα έργα. Η σύγκριση αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να κατευθύνει την απόφαση σχετικά με το εάν το κόστος βρίσκεται εντός ενός αποδεκτού πλαισίου.

---

¹³ Όπως έχει προαναφερθεί, η προετοιμασία του Σημειώματος Έργου είναι μια διαδικασία και όχι ένα διοικητικό εμπόδιο

¹⁴ Επομένως, είναι σημαντικό να παρέχονται ποσοτικά στοιχεία ως απάντηση στα ερωτήματα σχετικά με τους «Δικαιούχους» και «Εκτιμώμενο κόστος»

Η οικονομική βιωσιμότητα θα πρέπει να διερευνηθεί πλήρως στο στάδιο σκοπιμότητας (μέσω της ανάλυσης κόστους-οφέλους, αν εφαρμόζεται) για τις εναλλακτικές επιλογές του έργου δίνοντας σαφείς ενδείξεις για μια βέλτιστη χρήση των δημόσιων πόρων. Το Σημείωμα Έργου θα πρέπει να προσδιορίζει τις εναλλακτικές επιλογές που θεωρούνται ότι αξίζουν περαιτέρω διερεύνησης στη βάση των δυνατοτήτων τους για την παροχή υψηλής οικονομικής απόδοσης, καθώς επίσης και τις εναλλακτικές επιλογές που έχουν απορριφθεί, εξηγώντας εν συντομία τους λόγους απόρριψης.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να προσδιοριστούν οι σημαντικοί κίνδυνοι¹⁵ ή οι βασικές παραδοχές των εναλλακτικών επιλογών που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την επιτυχία του έργου. Ευρήματα από την εκ των υστέρων αξιολόγηση παρόμοιων έργων πιθανόν να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τους κινδύνους και θα πρέπει να αναφέρονται στο Σημείωμα Έργου όπου είναι σχετικά. Αυτές οι πληροφορίες θα καθοδηγήσουν την προσέγγιση για περαιτέρω μελέτες (βλέπε παρακάτω), όπου θα πρέπει να αναλυθούν εις βάθος οι επιπτώσεις των κινδύνων και η αξιοπιστία των παραδοχών που εξετάστηκαν. Επιπλέον, σε περίπτωση που μέτρα άμβλυνσης του κινδύνου είναι δυνατό να προσδιοριστούν από το στάδιο αυτό, τέτοια μέτρα θα πρέπει να αναφερθούν στο Σημείωμα Έργου.

1.6 Δημοσιονομικές επιπτώσεις και οικονομική προσιτότητα

Σύμφωνα με τα κύρια κριτήρια προεπιλογής που ορίζονται στο άρθρο 84 του Περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου, το Σημείωμα Έργου περιλαμβάνει μια προκαταρκτική εκτίμηση της οικονομικής προσιτότητας του προτεινόμενου έργου. Αρχικά καθορίζονται οι δημοσιονομικές επιπτώσεις του έργου σε χρηματοοικονομικούς όρους σε τρέχουσες τιμές. Οι δημοσιονομικές επιπτώσεις περιλαμβάνουν τόσο το κόστος κεφαλαίου όσο και το κόστος λειτουργίας και συντήρησης. Στα πλαίσια του καθορισμού της καθαρής δημοσιονομικής επίπτωσης, τυχόν έσοδα που προέρχονται άμεσα από το έργο θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη.

Το Σημείωμα Έργου θα πρέπει να επιδιώξει να αποδείξει ότι θα υπάρξουν επαρκή δημοσιονομικά περιθώρια για την υλοποίηση του έργου για ολόκληρη την περίοδο εφαρμογής μέσω της σύγκρισης του κόστους υλοποίησης με τις μεσοπρόθεσμες κατανομές, τις τάσεις, τις τρέχουσες δεσμεύσεις και τις προβλεπόμενες δαπάνες για συμφωνηθείσες νέες πρωτοβουλίες. Τυχόν κενά χρηματοδότησης θα πρέπει να εντοπιστούν και να περιγραφούν οι

---

¹⁵ Η σημασία του κινδύνου εξαρτάται από την ισορροπία μεταξύ της πιθανότητας εμφάνισης του και του αντίκτυπου που έχει αν συμβεί. Πιο σημαντικό είναι το ρίσκο με υψηλή πιθανότητα και υψηλή επίπτωση, με το ρίσκο με χαμηλή πιθανότητα και χαμηλή επίπτωση να είναι το λιγότερο σημαντικό.

προτάσεις/εισηγήσεις για κάλυψη τους. Σε περίπτωση που αναμένεται χρηματοδότηση εκτός του προϋπολογισμού τότε θα πρέπει να προσδιοριστεί τόσο η πηγή όσο και η συνολική συνεισφορά. Όταν πρόκειται για εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης ή/και εξισωτική χρηματοδότηση θα πρέπει επίσης να αποδεικνύεται η εγγύηση τους αλλά και το χρονοδιάγραμμά τους. Το Σημείωμα Έργου θα πρέπει να παρέχει πληροφορίες που να βοηθούν κατά την διάρκεια της συζήτησης των προτάσεων των Υπουργείων στην φάση του πλαισίου Συμφιλίωσης (reconciliation framework). Οι πληροφορίες αυτές αφορούν:

- Την επάρκεια της χρηματοδότησης από τον προϋπολογισμό για την κάλυψη του εκτιμώμενου κόστους προετοιμασίας και υλοποίησης του έργου
- Τις αναμενόμενες πηγές χρηματοδότησης επιπρόσθετα του προϋπολογισμού
- Τις περαιτέρω ενέργειες ή αποφάσεις που απαιτούνται κατά τη διάρκεια και μετά από την προετοιμασία του έργου για την εξασφάλιση των πρόσθετων πηγών χρηματοδότησης, καθώς επίσης και το χρονοδιάγραμμά τους, και
- Επάρκεια της πρόνοιας, αν αναμένεται εξισωτική χρηματοδότηση από την τοπική αυτοδιοίκηση ή από αυτοχρηματοδότηση.

Σύμφωνα με τον Περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμο, οι φορείς υλοποίησης των έργων θα πρέπει να αποδείξουν ότι η χρηματοδότηση για το έργο είναι συμβατή με τις πιστώσεις του προϋπολογισμού και τις οροφές του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΜΔΠ)¹⁶. Η συμβατότητα με τα ανώτατα όρια του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΜΔΠ) θα αποτελεί το πιο σημαντικό κριτήριο για τα έργα σημαντικού οικονομικού κόστους, καθώς είναι πολύ πιθανόν να μην έχουν ολοκληρώσει την προετοιμασία, την αξιολόγηση και το σχεδιασμό του έργου για εφαρμογή στον τρέχοντα ή στον επικείμενο προϋπολογισμό. Για τα μεγάλα έργα¹⁷, η υλοποίηση πιθανότατα θα αρχίσει εκτός του χρονικού πλαισίου του ΜΤΒΦ, λόγω του χρόνου που απαιτείται για την προετοιμασία τους. Η υλοποίηση μπορεί επίσης να επεκτείνεται σε ένα μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από ό, τι καλύπτεται από το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ). Σε αυτές τις περιπτώσεις, αρχική υποχρέωση είναι να παρουσιαστεί η συμβατότητα των δαπανών για την προετοιμασία του έργου - που είναι πιθανό να είναι μεγάλες και ουσιαστικές και, σε ορισμένες περιπτώσεις, μεγαλύτερες από το όριο για ένα οικονομικά σημαντικό έργο - με βάση τα ανώτατα όρια ΜΔΠ. Για τα μεγάλα αυτά έργα τα οποία ενδέχεται να αρχίσουν την υλοποίησή τους μετά την περίοδο ΜΔΠ, η προσιτότητα θα πρέπει να εξετάζεται σε γενικούς όρους. Αυτό μπορεί να γίνει, αποδεικνύοντας ότι η προβλεπόμενη δαπάνη είναι εύλογη υπό το πρίσμα του τρέχοντος προϋπολογισμού / Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου ή μια

¹⁶ Έτη 2 και 3 του Τριετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου. Το έτος 1 είναι το έτος προϋπολογισμού

¹⁷ Αυτά είναι πιθανό να είναι σημαντικά και για τα μεγαλύτερα έργα μπορεί να είναι ακόμα μεγαλύτερα από το όριο για την «οικονομική σημαντικότητα» των €5 εκ.

αυξημένη δαπάνη θα είναι εφικτή χωρίς κίνδυνο υπέρβασης του ορίου των δημοσιονομικών αρχών που καθορίζονται στο άρθρο 4 του FRBSL¹⁸, ή στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Οι φορείς υλοποίησης πρέπει να συζητήσουν την οικονομική προσιτότητα ενός μεγάλου έργου που εκτείνεται εκτός της περιόδου του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου ΜΔΠ με το Υπουργείο Οικονομικών πριν από την υποβολή του Σημειώματος Έργου. Η γνωμοδότηση που δίνεται από τον Υπουργό Οικονομικών κατά το στάδιο της προεπιλογής είναι απλώς μια γνώμη σχετικά με την πιθανή οικονομική προσιτότητα του έργου και δεν αποτελεί δέσμευση χρηματοδότησης.

1.7 Ρυθμίσεις Υλοποίησης

1.7.1 Προσφοροδότηση: Δημόσιες Συμβάσεις vs Συμπράξεις Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα

Κατά το στάδιο της προεπιλογής είναι πολύ πρώιμη η λήψη απόφασης, έστω και προκαταρκτικά, σχετικά με την προτιμώμενη μέθοδο προσφοροδότησης του έργου, π.χ., την παραδοσιακή μέθοδο των προσφορών ή μέσω Συμπράξεων Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ). Ωστόσο, είναι σημαντικό να τονιστούν κάποια χαρακτηριστικά που θα καταδεικνύουν ότι η Σύμπραξη Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα μπορεί να θεωρηθεί ως επιλογή για την σύμβαση του έργου. Τα χαρακτηριστικά αυτά, μπορεί να περιλαμβάνουν τη δυνατότητα για τη σωστή κατανομή του κινδύνου μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, ή την καινοτομία του ιδιωτικού τομέα στις σχεδιαστικές λύσεις ή τις επιχειρησιακές πρακτικές. Θα πρέπει επίσης να υπάρχει η δυνατότητα διαμόρφωσης ενός μακράς διάρκειας συμβολαίου, επαρκούς μεγέθους, για να αντισταθμίσει τις σημαντικές σταθερές δαπάνες των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμφωνίας Σύμπραξης Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα. Σύνθετα έργα για τα οποία οι ιδιωτικοί φορείς μπορούν να παρέχουν λύσεις στον σχεδιασμό και στη διαχείριση του έργου μπορούν να θεωρηθούν ως υποψήφια για Σύμπραξη Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα, εφ'όσον: (α) τα αποτελέσματα και η ποιότητα μπορούν να οριστούν και να παρακολουθούνται με σαφή τρόπο (β) οι ανάγκες των χρηστών είναι σταθερές με την πάροδο του χρόνου (γ) το έργο είναι ευλόγως ανθεκτικό σε αλλαγές της πολιτικής και (δ) η γρήγορη τεχνολογική αλλαγή δεν αναμένεται να απαιτήσει σημαντικές αλλαγές στο σχεδιασμό του έργου. Δεν είναι απαραίτητο να εντοπιστεί η δυνατότητα για τη χρήση ΣΔΙΤ σε αυτό το στάδιο - ένα έργο δεν πρέπει να έχει επισημανθεί ως πιθανό ΣΔΙΤ στο στάδιο της προεπιλογής για να αξιολογηθεί για την καταλληλότητα του ως ΣΔΙΤ στο στάδιο της Αξιολόγησης - αλλά είναι ενημερωτική. Η περαιτέρω εξέταση του σκεπτικού για τη χρήση ΣΔΙΤ πραγματοποιείται ως τελικό βήμα στο επόμενο στάδιο της Αξιολόγησης (μετά την μελέτη κόστους οφέλους). Στην φάση εκείνη, έργα τα οποία έχουν αξιολογηθεί θετικά και πληρούν πρόσθετες προϋποθέσεις που τα καθιστούν

¹⁸ Οι εν λόγω αρχές είναι η βιωσιμότητα, η σύνεση και σταθερότητα

κατάλληλα για προώθηση ως ΣΔΙΤ μπορούν να προταθούν ως έργα που θα μπορούσαν να προφοροδοτηθούν με την μέθοδο ΣΔΙΤ.

1.7.2. Ρυθμίσεις Υλοποίησης και Πιθανών Περιορισμών

Το Σημείωμα Έργου (PCN) θα πρέπει να περιλαμβάνει μία αρχική περιγραφή των ρυθμίσεων υλοποίησης και εκτίμηση κατά πόσο η υλοποίηση του έργου θα αντιμετωπίσει τυχόν πιθανούς περιορισμούς ή θα επηρεάσει αρνητικά άλλα έργα. Το Σημείωμα Έργου (PCN) θα πρέπει να περιλαμβάνει περιγραμιακή απόδειξη ότι ο αρμόδιος οργανισμός διαθέτει την ικανότητα εποπτείας/διαχείρισης του έργου, όχι μόνο όσον αφορά την επαγγελματική επάρκεια αλλά και από πλευράς διαθεσιμότητας χρόνου σε σχέση με το όλο πρόγραμμα εποπτείας/διαχείρισης με το οποίο είναι επιφορτισμένος ο αρμόδιος οργανισμός.. Αυτά δεν είναι αναγκαίο όπως είναι συγκεκριμένα ή λεπτομερή αλλά να αποδεικνύουν ότι το έργο θα συμπληρωθεί έγκαιρα, σύμφωνα με τον αρχικό προϋπολογισμό και τις προδιαγραφές που έγιναν στην αρχική ετοιμασία του. Το μέρος αυτό του Σημειώματος Έργου (PCN) πρέπει να περιλαμβάνει και τυχόν άλλα δεδομένα όπως ευρήματα από τις εκθέσεις ολοκλήρωσης παρόμοιας φύσεως έργων. Οι ακόλουθες πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στο Σημείωμα Έργου (PCN) είναι:

- Προτεινόμενες ρυθμίσεις για εποπτεία ή/και διαχείριση της υλοποίησης του έργου¹⁹.
- Επάρκεια ανθρώπινων πόρων για υλοποίηση έργων της κλίμακας και φύσης του προτεινόμενου έργου και επιπρόσθετα μέτρα που τυχόν να είναι αναγκαία για διασφάλιση της επάρκειας τους
- Προσδιορισμός πιθανών περιορισμών που θα πρέπει να ξεπεραστούν κατά την υλοποίηση έργου από άλλα υπό εκτέλεση έργα στον τομέα (καθώς η ικανότητα επίβλεψης θα επηρεαστεί αρνητικά) και πως αυτοί θα αντιμετωπιστούν.
- Πιθανοί περιορισμοί που θα πρέπει να ξεπεραστούν ή επιπρόσθετα μέτρα που θα πρέπει να εφαρμοστούν πριν το έργο μπορεί να υλοποιηθεί επιτυχώς.

Το Σημείωμα Έργου (PCN) πρέπει να περιλαμβάνει περιγραμιακή απόδειξη για την ομάδα υλοποίησης του έργου, π.χ. αριθμός λειτουργιών που θα ασχοληθούν, προσόντα και εμπειρία. Ακόμη και σε περιπτώσεις όπου τα έργα θα ανατίθενται σε εξωτερικούς συμβούλους για τη διαχείριση και εποπτεία τους, το Σημείωμα Έργου (PCN) θα πρέπει να διασφαλίζει την ικανότητα του αρμοδίου οργανισμού να επιβλέπει τους εξωτερικούς συμβούλους και επιβλέποντες το έργο ώστε να διασφαλίζεται η όσο το δυνατό καλύτερη διαχείριση/εποπτεία

---

¹⁹ Μία επιλογή είναι η ανάθεση σε εξωτερικούς συνεργάτες της διαχείρισης και εποπτείας του έργου, αλλά στην περίπτωση αυτή οι προτεινόντες το έργο θα πρέπει να αναφέρουν τις εσωτερικές διαδικασίες εποπτείας των εξωτερικών συμβούλων έτσι ώστε να είναι «έξυπνοι πελάτες».

του έργου. Περιληπτικές πληροφορίες για έργα υπό εκτέλεση ή και έργα που προγραμματίζονται, θα πρέπει να αναφέρονται ώστε να αποδεικνύουν την ικανότητα υλοποίησης του προτεινόμενου έργου με τις υπάρχουσες ικανότητες.

Επιπρόσθετα με τους πόρους το Σημείωμα Έργου (PCN) πρέπει να περιγράφει και άλλους πιθανούς περιορισμούς στο στάδιο της υλοποίησης και επιπρόσθετα μέτρα που θα πρέπει να εντοπιστούν στα αρχικά στάδια. Αυτά περιλαμβάνουν θέματα όπως, η αγορά γης, η μεταστέγαση πληθυσμού ή μέτρα περιβαλλοντικής προστασίας. Επίσης θα πρέπει να εντοπιστούν έγκαιρα τυχόν επιπρόσθετα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν, όπως νομοθετικές τροποποιήσεις ή ρυθμίσεις που απαιτούνται ώστε το έργο να υλοποιηθεί επιτυχώς. Ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα εφαρμογής τέτοιων επιπρόσθετων μέτρων θα πρέπει να υποβάλλεται.

1.8. Θέματα Βιωσιμότητας

Η παροχή βιώσιμων ωφελημάτων στους τελικούς δικαιούχους δεν απαιτεί μόνο κεφαλαιουχικές επενδύσεις. Απαιτεί όπως ο αρμόδιος οργανισμός για τη λειτουργία και συντήρηση του έργου κατέχει την απαραίτητη διοικητική και οικονομική ικανότητα ώστε να διασφαλίζεται η αποδοτικότερη αξιοποίηση του κεφαλαιουχικού έργου που δημιουργήθηκε. Στο μέρος αυτό του Σημειώματος Έργου (PCN) θα πρέπει να καταδεικνύονται οι αρχικοί σχεδιασμοί για διασφάλιση της λειτουργικής βιωσιμότητας του έργου, ιδιαίτερα σε σχέση με τη χρηματοδότηση για βιώσιμη λειτουργία και συντήρηση. Θέματα οικονομικής προσιτότητας μπορεί να περιλαμβάνουν τη διασφάλιση χρηματοδότησης από τον προϋπολογισμό ή η επιβολή τελών στους χρήστες. Εάν οι χρήστες θα χρεώνονται για την παροχή υπηρεσιών, θα πρέπει να αποδεικνύεται έστω προκαταρκτικά ότι είναι διατεθειμένοι να πληρώνουν και να επωμιστούν τα τέλη χρήσης και κατά πόσο αυτά είναι επαρκή για να καλύψουν λειτουργικά έξοδα, έξοδα συντήρησης και αποσβέσεις. Εάν αναμένεται χρηματοδότηση από τον προϋπολογισμό, η οικονομική προσιτότητα θα πρέπει να εκτιμάται λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες κατανομές προϋπολογισμού και άλλες ανταγωνιστικές απαιτήσεις.

Το Σημείωμα Έργου (PCN) πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες για τα θέματα αυτά ώστε να γίνεται έγκαιρη αξιολόγηση κατά πόσο το προτεινόμενο επενδυτικό έργο συνάδει με το τρέχον οικονομικό περιβάλλον ή κατά πόσο η απόδοσή του είναι δυνατόν να επηρεαστεί αρνητικά από ανεπαρκείς προϋποθέσεις. Το Σημείωμα Έργου (PCN) πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες πληροφορίες:

- Καθορισμός του οργανισμού που θα έχει την κυριότητα και ο οποίος θα χειρίζεται το περιουσιακό στοιχείο που θα προκύψει από το έργο, όπως και κατά πόσο διατηρεί ενημερωμένο μητρώο περιουσιακών στοιχείων.

- Απόδειξη επιγραμματικά για την επαρκή τεχνική, διοικητική και οικονομική ικανότητα του οργανισμού υπεύθυνου για τη λειτουργία και συντήρηση του περιουσιακού στοιχείου, με την ολοκλήρωσή του. Εάν αυτό δεν ισχύει προσδιορισμός των αναγκαίων μέτρων για τη δημιουργία των απαραίτητων ικανοτήτων.
- Επεξήγηση του τρόπου που τα λειτουργικά έξοδα, τα έξοδα συντήρησης και αποσβέσεων θα καλυφθούν όταν το έργο ολοκληρωθεί περιλαμβανομένης της βιωσιμότητας της επιβολής τελών χρήσης.

Η περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη κατά την ετοιμασία του Σημειώματος Έργου (PCN). Ολοκληρωμένες μελέτες επιπτώσεων δεν αναμένονται σ' αυτό το στάδιο (βλ. παρ.1.9 πιο κάτω) αλλά θα πρέπει να εντοπίζονται σημαντικές επιπτώσεις οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν την μακροπρόθεσμη επιτυχία του έργου. Όπου αναμένονται σημαντικές επιπτώσεις θα πρέπει να αναφέρονται και πιθανά μέτρα για μετριασμό τους.

1.9. Προσέγγιση Περαιτέρω Μελετών

Η απόφαση προ-επιλογής έργου αποτελεί απόφαση για τη δέσμευση πόρων για περαιτέρω μελέτες. Το Σημείωμα Έργου (PCN) περιλαμβάνει τη σκιαγράφηση της προσέγγισης για περαιτέρω μελέτες και το αναμενόμενο κόστος τους. Στη βάση αυτού του μέρους του Σημειώματος Έργου (PCN) και της προηγούμενης ανάλυσης, θα είναι δυνατή η ετοιμασία όρων εντολής για τη μελέτη σκοπιμότητας που αποτελεί το βασικό στοιχείο της Αξιολόγησης Έργου που αποτελεί το επόμενο στάδιο του κύκλου του έργου.

Αυτό το στάδιο του Σημειώματος Έργου (PCN) θα πρέπει να παρουσιάζει τις εναλλακτικές επιλογές έργου συνοψίζοντας το σκεπτικό τους περιλαμβανομένου και του σκεπτικού για το υπό αναφορά προτεινόμενο έργο²⁰. Οι επιλεγμένες εναλλακτικές επιλογές θα πρέπει να συγκρίνονται ευνοϊκά με το προτεινόμενο έργο όσον αφορά την δυνητική οικονομική βιωσιμότητα, οικονομική προσιτότητα, ανάλυση κινδύνου, ρυθμίσεις υλοποίησης και λειτουργική βιωσιμότητα. Σύντομη αναφορά να γίνεται και στις εναλλακτικές επιλογές οι οποίες απορρίφθηκαν. Οι λόγοι απόρριψης μπορεί να περιλαμβάνουν ψηλότερα κόστη ή χαμηλότερα οφέλη από το προτεινόμενο έργο, σημαντικά μεγαλύτερο κίνδυνο, απαιτητικές ρυθμίσεις υλοποίησης ή αμφιβολίες σχετικά με τη λειτουργική βιωσιμότητα τους. Ειδικά θέματα αναφορικά με την οικονομική βιωσιμότητα τα οποία πρέπει να αναλυθούν σε βάθος

---

²⁰ Αυτές μπορεί να μην είναι οι ίδιες με τα αποτελέσματα της οικονομικής βιωσιμότητας, καθώς άλλοι παράγοντες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη, όπως η οικονομική προσιτότητα και λειτουργική βιωσιμότητα του έργου.

στο στάδιο της αξιολόγησης, θα πρέπει να αναφερθούν επίσης στο Σημείωμα Έργου (PCN). Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν τις εναλλακτικές επιλογές έργου που θα πρέπει να εξεταστούν, η επιλογή τεχνολογίας για το έργο ή η προσέγγιση για ποσοτικοποίηση μη χρηματικού/ων κόστους ή οφελών.

Το Σημείωμα Έργου (PCN) θα πρέπει να περιλαμβάνει περίγραμμα της προσέγγισης για περαιτέρω μελέτες και διαβουλεύσεις που θα χρειάζονται εάν το έργο προχωρήσει στο στάδιο της αξιολόγησης.

Απαιτούνται οι ακόλουθες πληροφορίες:

- Κατάλογος των εναλλακτικών επιλογών έργου που θα προωθηθούν στο στάδιο της αξιολόγησης, μαζί με εκείνες που απορρίφθηκαν και τους λόγους γι' αυτό;
- Αναφορά σε περαιτέρω μελέτες που θα απαιτηθούν πριν ληφθεί η απόφαση αξιολόγησης;
- Εκτίμηση του κόστους των περαιτέρω μελετών;
- Περιγραφή τυχόν επίσημων ή ανεπίσημων διαβουλεύσεων που θα πρέπει να διενεργηθούν πριν τη λήψη απόφασης;
- Εντοπισμός τυχόν ειδικών θεμάτων που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής, στο πλαίσιο περαιτέρω μελετών, συμπεριλαμβανομένων αυτών που εντοπίζονται στα ευρήματα από την εκ των υστέρων αξιολόγηση παρόμοιων έργων;
- Αν είναι αναγκαία μια προ-μελέτη σκοπιμότητας;
- Αναφορά κατά πόσον απαιτείται εκτίμηση κοινωνικών επιπτώσεων και προσδιορισμός των βασικών τομέων στους οποίους θα πρέπει να εστιάσει η εκτίμηση;
- Αναφορά κατά πόσο υπάρχει νομική υποχρέωση για διενέργεια εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και τυχόν λόγους για τους οποίους η εκτίμηση των περιβαλλοντικών περιπτώσεων θα πρέπει να επεκταθεί πέραν αυτών των ελάχιστων απαιτήσεων.

Για τα έργα με σημαντικό οικονομικό κόστος, οι περαιτέρω μελέτες θα περιλαμβάνουν μελέτη σκοπιμότητας που θα περιέχει οικονομική ανάλυση. Επιπλέον για τη συμπλήρωση της μελέτης σκοπιμότητας μπορεί να απαιτούνται εξειδικευμένες μελέτες για την ποσοτικοποίηση μη χρηματικού κόστους και οφελών. Ανάλογα με τη λειτουργική βιωσιμότητα του έργου, η οποία μπορεί να απαιτεί την εισαγωγή νέων επιβαρύνσεων στους χρήστες ή αύξηση των ήδη υπάρχουσών, ίσως απαιτηθούν ειδικές μελέτες που θα επιμετρούν τη διάθεση των χρηστών και την ικανότητα τους να πληρώνουν και θα αναπτύσσουν προβλέψεις εσόδων. Επίσης είναι αναγκαίες και τεχνικές μελέτες – προκαταρκτικές μεν στο στάδιο αξιολόγησης και περισσότερο λεπτομερείς όταν συμπληρωθεί η αξιολόγηση του έργου. Οποιαδήποτε εξειδικευμένα τεχνικά

θέματα που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής πρέπει να επισημαίνονται στο Σημείωμα Έργου (PCN). Όπου είναι δυνατό, η ανάγκη για περαιτέρω μελέτες θα προέρχεται και από τα ευρήματα από την εκ των υστέρων αξιολόγησης παρόμοιων έργων.

Για μεγάλα, πολύπλοκα και καινοτόμα έργα, η διεξαγωγή προ-μελέτης σκοπιμότητας σε κάποιες περιπτώσεις κρίνεται απαραίτητη για να διαφανεί κατά πόσο δικαιολογείται η διενέργεια μελέτης σκοπιμότητας που συνήθως κοστίζει πολύ. Η προμελέτη σκοπιμότητας συχνά εντοπίζει την προτιμότερη επιλογή έργου, παρόλο που ορισμένες από τις άλλες επιλογές θα περιληφθούν στη μελέτη σκοπιμότητας (οι λιγότερο αποδοτικές θα απορριφθούν στο στάδιο της προμελέτης σκοπιμότητας). Η προμελέτη αξιολόγησης δεν είναι απαραίτητο στάδιο στον επενδυτικό κύκλο για τα έργα με σημαντικό οικονομικό κόστος, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους προτείνοντες το έργο ώστε να λαμβάνονται πιο ορθολογιστικές αποφάσεις στο στάδιο της αξιολόγησης και να συμβάλλει στη διαμόρφωση του πεδίου εφαρμογής της μελέτης σκοπιμότητας. Ο Υπουργός Οικονομικών²¹ έχει το δικαίωμα να απαιτήσει τη διεξαγωγή προ-μελέτης σκοπιμότητας. Αυτό θα αποτελεί μέρος της απόφασης προ-επιλογής έργων.

Το Σημείωμα Έργου (PCN) θα πρέπει να αναφέρει τυχόν απαιτήσεις για εκτίμηση κοινωνικών ή περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Είναι αναγκαίο όπως διασφαλίζεται ότι οι ελάχιστες νομικές υποχρεώσεις για διενέργεια εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων εντοπίζονται και ότι αυτές θα εκπληρωθούν σε περαιτέρω μελέτες. Μπορεί όμως να συνηγορούν λόγοι για επέκταση της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων πέραν των ελάχιστων νομικών υποχρεώσεων εάν ορισμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις αρνητικές και θετικές θεωρούνται σημαντικές για αποτίμηση του δημόσιου οφέλους από τη διενέργεια του έργου. Οι επιπτώσεις αυτές θα πρέπει να εντοπίζονται στο μέρος του Σημειώματος Έργου (PCN) που αφορά τον εντοπισμό και εκτίμηση των οφελών. Είναι αναγκαίο να εντοπίζονται οι μελέτες που απαιτούνται για την εκτίμηση του μεγέθους τυχόν περιβαλλοντικών επιπτώσεων ώστε αυτές να λαμβάνονται υπόψη στην οικονομική ανάλυση στο στάδιο της αξιολόγησης του προτεινόμενου έργου

Εάν η Σύμπραξη Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) έχει επισημανθεί ως πιθανή μέθοδος προσφοροδότησης, είναι σημαντικό να αναφερθούν οι αναγκαίες μελέτες οικονομικής ανταποδοτικότητας για ΣΔΙΤ (Value for money studies). Ο χρόνος ετοιμασίας των μελετών αυτών σε σχέση με τις άλλες μελέτες αξιολόγησης θα πρέπει επίσης να καθορίζεται ώστε να προγραμματίζονται αναλόγως ώστε να είναι έτοιμες στον κατάλληλο χρόνο για ενημέρωση στο στάδιο της τελικής λήψης αποφάσεων.

---

²¹ Δε συντρέχει λόγος για προμελέτη σκοπιμότητας για έργα μη σημαντικού οικονομικού κόστους καθώς δεν απαιτείται μελέτη σκοπιμότητας.

2. Κύρια κριτήρια προ-επιλογής των έργων

Για να καταστεί δυνατή η προεπιλογή ενός έργου θα πρέπει να πληροί όλα τα κριτήρια που αναφέρονται πιο κάτω στο Πίνακα 1. Οι ανεξάρτητοι αξιολογητές θα πρέπει να κρίνουν κατά πόσον τα κριτήρια πληρούνται, βάσει των πληροφοριών που παρέχονται στο συμπληρωμένο Σημείωμα Έργου. Πριν την υποβολή του Σημειώματος Έργου στη ΓΔ ΕΠΣΑ, οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει να διεξάγουν πρώτα τη δική τους εσωτερική αξιολόγηση, ώστε να είναι ικανοποιημένοι ότι το έργο πληροί τα κριτήρια. Η ΓΔ ΕΠΣΑ και η ΔΠ του ΥΟ μπορούν, για το αντίστοιχο μέρος της αξιολόγησης, αν είναι απαραίτητο, να διεξάγουν συζητήσεις για τεχνικά θέματα με τους αναδόχους των έργων ώστε να κατανοήσουν καλύτερα το έργο και το Σημείωμα Έργου.

Για να προ-επιλεγεί ένα έργο θα πρέπει να πληρούνται τα κριτήρια που καθορίζονται στον Πίνακα 1. Αυτά θα αξιολογηθούν βάσει των πληροφοριών που παρέχονται στο Σημείωμα Έργου και όλα τα κριτήρια πρέπει να τύχουν θετικής αξιολόγησης. Δεδομένου ότι οι πληροφορίες και λεπτομερείς μελέτες δεν έχουν διενεργηθεί σε αυτό το στάδιο, απαιτείται η κριτική αξιολόγηση κατά πόσο τα κριτήρια πληρούνται. Η θετική ή αρνητική απάντηση, επομένως, θα βασιστεί σε μια ποιοτική αξιολόγηση των διαφόρων πιθανοτήτων. Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι, στο παρόν στάδιο, η πρόθεση δεν είναι να εντοπιστούν τα καλύτερα έργα, αλλά να αποκλειστούν τα χειρότερα έργα, δηλαδή, τα προφανή έργα που δεν προσφέρουν αξία (white elephants).

Πίνακας 1: Βασικά Κριτήρια Προεπιλογής²²

Διαστάσεις / Κριτήρια για λήψη απόφασης	Ναι	Όχι
A. Γενικά		
1. Οι πληροφορίες που παρέχονται στο Σημείωμα Έργου είναι επαρκείς για να καταλήξουμε σε συμπέρασμα κατά πόσο το έργο μπορεί να προεπιλεγεί		
2. Είναι ξεκάθαρο ποιος φορέας είναι υπεύθυνος για υλοποίηση του έργου και ποιος τελικά θα είναι υπεύθυνος για την έγκαιρη παράδοση του έργου μέσα στα πλαίσια του προϋπολογισμού του		
B. Σκεπτικό για το Έργο και Αξιολόγηση των Αναγκών		
3. Η υπόδειξη του προβλήματος ή των ευκαιριών που το έργο θα αντιμετωπίσει καθώς <u>και</u> η επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο το έργο θα βοηθήσει στην επίλυση του προβλήματος ή θα εκμεταλλευτεί τις νέες ευκαιρίες		
4. Η περιγραφή του πεδίου εφαρμογής του έργου είναι αρκετά λεπτομερής για το στάδιο της προεπιλογής <u>και</u> δεν υπάρχουν προφανείς παραλείψεις των κύριων μερών που το αποτελούν που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την επίτευξη του σκοπού του έργου		
5. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη (δηλαδή, μέσα στα επόμενα 3 χρόνια) για τις υπηρεσίες που προσφέρει το έργο, όπως αποδεικνύεται από ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα στοιχεία: <ul style="list-style-type: none"> • υπάρχουσα ζήτηση για ένα έργο που βρίσκεται κοντά στο τέλος της οικονομικής ζωής του ή είναι τεχνολογικά απηρχαιωμένο • έλλειψη δυναμικότητας σε υφιστάμενες εγκαταστάσεις με αποτέλεσμα τη μη εξυπηρέτηση της ζήτησης • αυξανόμενη ζήτηση, που ενδέχεται να ξεπερνά την ικανότητα των υφιστάμενων εγκαταστάσεων στο εγγύς μέλλον, ή 		

²² Αναφέρεται ότι παρόλο που όλα τα τμήματα/ερωτήματα που περιλαμβάνονται στον Πίνακα είναι σχετικά και θα πρέπει να τύχουν εξέτασης, η αξιολόγηση της ΓΔ ΕΠΣΑ και του ΔΠ του ΥΟ θα εστιαστεί κατά κύριο λόγο στα ερωτήματα που περιλαμβάνονται στα τμήματα Δ και Ε αφού αυτά είναι τα πιο σχετικά με την αξιολόγηση της οικονομικής βιωσιμότητας και προσιτότητας του έργου, αντίστοιχα. Τα ερωτήματα που περιλαμβάνονται στο τμήμα Γ δεν θα αποτελούν κριτήριο απόρριψης ενός έργου στο στάδιο αυτό και θα αποτελούν αντικείμενο συζήτησης μεταξύ της ΔΠ του ΥΟ και των Υπουργείων στο πλαίσιο της διαδικασίας στρατηγικού σχεδιασμού και προϋπολογισμού.

Διαστάσεις / Κριτήρια για λήψη απόφασης	Ναι	Όχι
<ul style="list-style-type: none"> ζήτηση για νέες υπηρεσίες που δεν προσφέρονται 		
Γ. Συνάφεια με τη Στρατηγική		
6. Το έργο θα συμβάλει στην επίτευξη των σχετικών στρατηγικών στόχων και των στόχων που καθορίζονται στο εγκεκριμένο εθνικό στρατηγικό σχέδιο ή το στρατηγικό σχέδιο του Υπουργείου ή άλλων σχετικών εγγράφων.		
7. Υπάρχει αιτιολόγηση για την παρέμβαση του δημόσιου τομέα λόγω της ανεπάρκειας της αγοράς ή / και λόγω ανισοτήτων κατανομής και η παρέμβαση του δημοσίου τομέα δεν θέτει σε κίνδυνο πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα.		
Δ. Προκαταρκτική Οικονομική Ανάλυση και ανάλυση των εναλλακτικών επιλογών		
8. Η προτεινόμενη τεχνική λύση είναι κατάλληλη για το πρόβλημα που εντοπίστηκε, δηλαδή, η προτεινόμενη τεχνική λύση δεν είναι ούτε πολύ υπερβολική ούτε διαλαμβάνει περιττά στοιχεία.		
9. Τα σημαντικά οφέλη του έργου είναι εύλογα και οι δικαιούχοι αποτελούν προτεραιότητα για την κυβέρνηση.		
10. Τα οφέλη για τους χρήστες είναι πιθανό ότι μπορούν να επιτευχθούν σε ένα αποδεκτό κόστος, για παράδειγμα το κατά προσέγγιση κόστος κεφαλαίου ανά χρήστη ή ανά μονάδα προϊόντος είναι σύμφωνα με άλλα συγκρίσιμα έργα ή / και με παρόμοια διεθνή έργα.		
11. Σε γενικές γραμμές, δεν υπάρχει σοβαρός λόγος να πιστεύουμε ότι οι προτεινόμενες δαπάνες του έργου είναι πιθανό να υπερβούν τα πιθανά οφέλη.		
12. Έχουν εξεταστεί εναλλακτικές λύσεις και η προτεινόμενη λύση θεωρείται η πιο κατάλληλη μεταξύ αυτών έχουν εντοπιστεί για να διενεργηθεί σε βάθος ανάλυση για αξιολόγηση.		
Ε. Δημοσιονομική και Οικονομική Βιωσιμότητα		
13. Οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες δημοσιονομικές επιπτώσεις του έργου συνάδουν με τις δημοσιονομικές προβλέψεις και τάσεις, και λαμβάνουν υπόψη τις υφιστάμενες δεσμεύσεις του οικονομικού φορέα που προτείνει το έργο.		

Διαστάσεις / Κριτήρια για λήψη απόφασης	Ναι	Όχι
14. Εάν το έργο πρόκειται να υλοποιηθεί και λειτουργήσει από ένα ανεξάρτητο οικονομικά φορέα, η οικονομική κατάσταση του φορέα – ταμειακές ροές και φερεγγυότητα – θα πρέπει να είναι υγιής και να προβλέπεται ότι θα παραμείνει έτσι.		
ΣΤ. Ρυθμίσεις Υλοποίησης		
15. Ο αρμόδιος φορέας υλοποίησης έχει την απαραίτητη ικανότητα να προωθήσει το έργο ή να είναι σε θέση να επιλύσει οποιοσδήποτε μη σημαντικές αδυναμίες πριν από την έναρξη της εφαρμογής.		
Ζ. Θέματα Βιωσιμότητας		
16. Η βιωσιμότητα του έργου δεν είναι πιθανό να τεθεί σε κίνδυνο: <ul style="list-style-type: none"> • Από την έλλειψη χρηματοδότησης για την λειτουργία ή / και τη συντήρηση, • Από σημαντικές αδυναμίες στην ικανότητα του φορέα διαχείρισης που είναι απίθανο να επιλυθούν έγκαιρα για την ολοκλήρωση του έργου. 		
17. Μέτρα μετριασμού για πιθανές σημαντικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις.		
Η. Προσέγγιση για Διεξαγωγή Επιπρόσθετων Μελετών		
18. Κατά πόσο έχουν περιληφθεί κατάλληλα εμπεριστατωμένες απαιτήσεις για περαιτέρω μελέτες, συμπεριλαμβανομένων των αξιολογήσεων των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, όπου είναι αναγκαίο.		

Ποτάσις που υποβάλλονται για Διαγωνιστικά Προγράμματα και εργαθίονα Απομύκνωση και Απομύκνωση

Α	Β	Γ	Δ	Ε		Ζ	Η	Θ	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν				Ο
				Αριθμός Διαγωνιστικού Προγράμματος	Αριθμός Εργαθίου								Αριθμός Διαγωνιστικού Προγράμματος	Αριθμός Εργαθίου	Αριθμός Διαγωνιστικού Προγράμματος	Αριθμός Εργαθίου	
Όνομα Διαγωνιστικού Προγράμματος και Έτος Έγγραφο	ΡΑΔΕΣ Ε.Ε.Ε	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αγροτική Ανάπτυξη	Επένδυση	Ποσό ΕΕ (€)	Ποσό Κοινοπραξίας (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)
Όνομα Διαγωνιστικού Προγράμματος και Έτος Έγγραφο	ΕΤ.Ε.Α.Α.	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αγροτική Ανάπτυξη	Επένδυση	Ποσό ΕΕ (€)	Ποσό Κοινοπραξίας (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)	Ποσό Κ.Ε. (€)
ΕΠΕΡΧΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑ																	
ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΕΥΡΕΘΗΣ ΚΙΝΗΤΗ																	

ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ

Όπως αναφέρεται στη Δήλωση Πολιτικής Απασχόλησης του Στρατηγικού Πλαισίου Δημοσιονομικής Πολιτικής 2017-2019, η Πολιτική Απασχόλησης μετά την οικονομική κρίση συνεχίζει να αποσκοπεί στη συγκράτηση της συνολικής απασχόλησης στη Γενική Κυβέρνηση και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, μέσω των μέτρων που παρατίθενται πιο κάτω, ούτως ώστε να επιτευχθεί η βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών εντός του πλαισίου της οικονομικής ανάπτυξης. Παράλληλα, συνεχίζεται η προώθηση μεταρρυθμίσεων με σκοπό τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των οργανισμών της Γενικής Κυβέρνησης του ευρύτερου δημόσιου τομέα και την περαιτέρω ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Μόνιμο Προσωπικό

(α) Συνέχιση της απαγόρευσης της πλήρωσης κενών θέσεων Πρώτου Διορισμού, Προαγωγής και Πρώτου Διορισμού και Προαγωγής (υπαλληλικές θέσεις) σύμφωνα με τις πρόνοιες των περί της Απαγόρευσης Πλήρωσης Κενών θέσεων στο Δημόσιο και Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα (Ειδικές Διατάξεις) Νόμων του 2013 έως 2015, οι οποίοι έχουν ισχύ για το 2016 και 2017 στη Γενική Κυβέρνηση και στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα. Το μέτρο ισχύει και την πλήρωση κενών θέσεων Ωρομίσθιου Κυβερνητικού Προσωπικού. Οι περιπτώσεις που δικαιολογούν εξαίρεση από την απαγόρευση θα εξετάζονται σύμφωνα με τις πρόνοιες του εν λόγω Νόμου.

(β) Συνέχιση της παγοποίησης στις προσλήψεις ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού με την εξαίρεση που παραχωρήθηκε και για το 2016 για το ωρομίσθιο προσωπικό των Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας καθώς και για το ωρομίσθιο επάγγελμα της Καθαρίστριας στις Ειδικές Σχολές του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, όπου θα εφαρμόζεται ο όρος «μία πρόσληψη ανά πέντε αφυπηρετήσεις» και συνέχιση της εφαρμογής της κινητικότητας εντός και μεταξύ των Υπουργείων και σε άλλους κυβερνητικούς οργανισμούς.

(γ) Συνέχιση της μη δημιουργίας πρόσθετων μόνιμων θέσεων και της μη αναβάθμισης μισθοδοτικών κλιμάκων σε προσωπική βάση, τόσο για τις υπαλληλικές θέσεις όσο και για τις θέσεις Ωρομίσθιου Προσωπικού, με ελάχιστες εξαιρέσεις οι οποίες θα εγκρίνονται από τον Υπουργό Οικονομικών. Το μέτρο ισχύει τόσο για τη Γενική Κυβέρνηση όσο και για τον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Στο Παράρτημα 8 παρουσιάζεται πίνακας με το κόστος των θέσεων κατά κλίμακα για το 2017, με τις προβλεπόμενες απολαβές κατά μισθολογική κλίμακα σύμφωνα με τον περί Αναδιαρθρώσεως του Μισθολογίου των Κρατικών Υπαλλήλων και της Αντιμισθίας των Μελών των Επιτροπών Δημόσιας Υπηρεσίας και Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμο (Νόμος Αρ.50(Ι)/2005) συμπεριλαμβανομένων των αυξήσεων συνολικού ύψους 6,656% που προκύπτει από τις πρόνοιες του περί Κρατικών Υπαλλήλων (Αύξηση Μισθών και Συντάξεων) Νόμου του 2008 (Νόμος Αρ.49(Ι)/2008).

Εποχικό Ωρομίσθιο Προσωπικό

(δ) Η απασχόληση εποχικού ωρομίσθιου προσωπικού για το 2017 διατηρείται στα ίδια επίπεδα με το 2016.

Απασχόληση Εργοδοτούμενων Αορίστου ή Ορισμένου Χρόνου

(ε) η απασχόληση εργοδοτούμενων αορίστου ή ορισμένου χρόνου διέπεται από τον περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμο του 2016 (Ν. 70(Ι)/2016), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ από τις 28.4.2016.

(στ) Διευκρινίζεται ότι σε καμία περίπτωση η ψήφιση του εν λόγω Νόμου, ο οποίος σκοπό είχε να ρυθμίσει και να απλοποιήσει το καθεστώς και το πλαίσιο απασχόλησης που εφαρμοζόταν για τις διάφορες κατηγορίες εκτάκτων υπαλλήλων, δεν πρέπει να παρερμηνευθεί, δεδομένου ότι η πολιτική για προσλήψεις συνεχίζει να είναι η ίδια με τα προηγούμενα χρόνια. Ως εκ τούτου, η πρόσληψη εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου συνεχίζει να απαγορεύεται για ολόκληρη τη δημόσια υπηρεσία και για το 2017, όπως διαλαμβάνεται στη Δήλωση Πολιτικής Απασχόλησης 2017-2019 και στο Άρθρο 16 του εκάστοτε περί Προϋπολογισμού Νόμου. Συνεχίζεται επίσης και η απαγόρευση της αντικατάστασης υπαλλήλων που αποχωρούν από την υπηρεσία για οποιοδήποτε λόγο, με νέες προσλήψεις εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου.

(ζ) Από την απαγόρευση προσλήψεων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου και την απαγόρευση αντικατάστασης υπαλλήλων που αποχωρούν με νέες προσλήψεις εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, εξαιρούνται τα Υπουργεία/Τμήματα/Υπηρεσίες που αναφέρονται πιο κάτω. Νοείται ότι, η απασχόληση έκτακτου προσωπικού στο κάθε ένα από τα εν λόγω Υπουργεία/Τμήματα/Υπηρεσίες το 2017, θα πρέπει να διατηρηθεί στα επίπεδα του 2016 και να είναι πάντα εντός του εγκεκριμένου ανωτάτου ορίου εργοδοτούμενων

(σύνολο μόνιμων υπαλλήλων και εργοδοτούμενων αορίστου και ορισμένου χρόνου), όπως αυτό καθορίζεται στο Άρθρο 16 του περί Προϋπολογισμού Νόμου:

- Προεδρία και Προεδρικό Μέγαρο (Διερευνητική Επιτροπή Αγνοουμένων)
- Δικαστική Υπηρεσία (Στενογράφοι Δικαστηρίου)
- Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως: Τμήμα Φυλακών (Δεσμοφύλακες)
- Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού: Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη, Κλάδος Πτωχεύσεων
- Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων: Τμήμα Εργασίας, Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (Λειτουργοί Κοινωνικών Υπηρεσιών) και Τμήμα Εργασιακών Σχέσεων
- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού: Διοίκηση (Επιμελητές και Εκπαιδευτικοί Ψυχολόγοι)
- Υπουργείο Υγείας, Τμήματα και Υπηρεσίες
- Τμήματα και Υπηρεσίες που έχουν ανάγκες που προκύπτουν ως αποτέλεσμα υλοποίησης έργου για το οποίο εξασφαλίστηκε χρηματοδότηση στα πλαίσια Ευρωπαϊκών Ανταγωνιστικών Προγραμμάτων ή άλλων συναφών Διεθνών Οργανισμών, υπό την προϋπόθεση ότι η σχετική δαπάνη ανακτάται πλήρως, νοουμένου ότι τα συμβόλαια απασχόλησης θα γίνονται για συγκεκριμένο έργο, και θα αναφέρεται ρητά σε αυτά ότι θα τερματίζονται με τη λήξη του συγκεκριμένου έργου, χωρίς δυνατότητα ανανέωσης, οι αναγκαίες πιστώσεις θα περιληφθούν στον Προϋπολογισμό του 2017 και Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΜΔΠ 2017-2019).

(η) Εξαίρεση από την απαγόρευση πρόσληψης εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου υφίσταται και για την πρόσληψη εποχικού προσωπικού στη Στατιστική Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών, σε ισοδύναμο ανθρωπομηνών πλήρους απασχόλησης που καθορίζεται στο Άρθρο 16 του περί Προϋπολογισμού Νόμου.

(θ) Συνέχιση της απαγόρευσης για αναπλήρωση υπαλλήλων που απουσιάζουν με άδεια ασθένειας ή με άδεια μητρότητας ή για κάθε άλλο νόμιμο λόγο, με εργοδοτούμενους ορισμένου χρόνου, με εξαίρεση τα Υπουργεία/Τμήματα/Υπηρεσίες που αναφέρονται πιο κάτω, στο πλαίσιο του ανώτατου ορίου που θα καθοριστεί στο Άρθρο 16 του περί Προϋπολογισμού του 2017 Νόμο του 2016:

- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διοίκηση (Επιμελητές στο πλαίσιο του εγκεκριμένου ανώτατου ορίου απασχόλησης και Εκπαιδευτικοί Ψυχολόγοι)
- Υπουργείο Υγείας, Τμήματα και Υπηρεσίες (Ιατρικοί και Νοσηλευτικοί Λειτουργοί στο πλαίσιο του εγκεκριμένου ανώτατου ορίου απασχόλησης)

Στο **Παράρτημα 9** επισυνάπτεται το **Έντυπο Α** που αφορά στην απασχόληση εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου και εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, το οποίο θα πρέπει να συμπληρωθεί σε δύο αντίγραφα, ένα για το Υπουργείο Οικονομικών και ένα για το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού.

(ι) Συνέχιση της απαγόρευσης της αντικατάστασης ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού που αποχωρεί από την υπηρεσία για οποιοδήποτε λόγο με νέες προσλήψεις ωρομίσθιου προσωπικού, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που αφορούν στην κάλυψη αναγκών που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της κένωσης μόνιμων θέσεων στο επίπεδο εισδοχής και της απουσίας με μακροχρόνια άδεια (άδεια ασθένειας, άδεια μητρότητας) ωρομίσθιου προσωπικού στο Υπουργείο Υγείας και στα Τμήματα/Υπηρεσίες του καθώς και στο ωρομίσθιο επάγγελμα της Καθαρίστριας στις Ειδικές Σχολές του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Απασχόληση Εκπαιδευτικού Προσωπικού για τη σχολική χρονιά 2016-2017

(ια) Η στελέχωση σε έκτακτο και μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό για τη σχολική χρονιά 2016-2017, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει την εγκεκριμένη στελέχωση της σχολικής χρονιάς 2015-2016, που ανέρχεται στους 11,967 εκπαιδευτικούς.

(ιβ) Οι εκπαιδευτικοί που απουσιάζουν με άδεια ασθένειας ή μητρότητας ή για κάθε άλλο νόμιμο λόγο, κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, θα αναπληρώνονται.

Εναλλαξιμότητα / Κινητικότητα Υπαλλήλων

(ιγ) Η περαιτέρω ενίσχυση της κινητικότητας των υπαλλήλων αποτελεί ένα μέτρο αντιμετώπισης των δυσκολιών που παρουσιάζονται λόγω και των δημοσιονομικών συνθηκών που επικρατούν και της συνεχιζόμενης μείωσης του προσωπικού. Κύρια πλεονεκτήματα της κινητικότητας, όπως επιτυγχάνεται μέσα από το θεσμό της εναλλαξιμότητας, τον οποίο εξυπηρετούν οι εναλλάξιμες κατηγορίες προσωπικού, αλλά και τους θεσμούς της ανάθεσης καθηκόντων και απόσπασης, είναι η δυνατότητα ικανοποίησης αναγκών σε προσωπικό όπως αυτές ανακύπτουν, η αξιοποίηση των εμπειριών και ικανοτήτων των υπαλλήλων και η πρόκληση του ενδιαφέροντός τους για απόδοση.

(ιδ) Ήδη έχουν υλοποιηθεί αρκετά μέτρα που αφορούν στη βελτίωση των δυνατοτήτων μετακίνησης προσωπικού ώστε μέσω της μεγαλύτερης ευελιξίας/άρσης νομικών κωλυμάτων να αντιμετωπιστούν / απαμβλυνθούν τα κενά που αναπόφευκτα προκύπτουν λόγω της συνεχιζόμενης μείωσης του προσωπικού. Συγκεκριμένα, ενισχύθηκαν τα

εργαλεία διαχείρισης του προσωπικού που έχουν στην διάθεση τους τα Υπουργεία/ Ανεξάρτητες Υπηρεσίες, τα οποία πλέον μπορούν να μετακινούν/ αναθέτουν καθήκοντα στο προσωπικό που απασχολούν, εντός των ορίων των Υπουργείων/ Ανεξάρτητων Υπηρεσιών, χωρίς την εμπλοκή του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού. Επιπρόσθετα, με την ψήφιση σχετικής νομοθεσίας, όλοι οι εργοδοτούμενοι αορίστου χρόνου, πλην αυτών που υπάγονται στο Υπουργείο Υγείας, έχουν ενταχθεί σε ευρύτερες εναλλάξιμες κατηγορίες προσωπικού, διευρύνοντας τη συνολική αριθμητική δύναμη του εναλλάξιμου προσωπικού κατά 50%. Περαιτέρω μετά από απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου θεσπίστηκε μηχανισμός που διέπει τη λειτουργία εσωτερικής αγοράς εργασίας στη Δημόσια Υπηρεσία, και ο οποίος επιτρέπει από την μια στις διάφορες υπηρεσίες να ανταγωνίζονται για ποιοτικά καλό προσωπικό, και από την άλλη στους ίδιους τους υπαλλήλους να εκδηλώνουν ενδιαφέρον για απασχόλησή τους σε θέσεις, οι οποίες τους ενδιαφέρουν και είναι συναφείς με τα προσόντα που κατέχουν. Η δημιουργία μιας τέτοιας αγοράς εργασίας ενισχύει τα εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους οι διοικήσεις των διάφορων Υπουργείων/ Ανεξάρτητων Υπηρεσιών για κάλυψη των υπηρεσιακών τους αναγκών, αλλά επιλύει, εν μέρει, τα προβλήματα που σχετίζονται με την ελλιπή πρόσβαση των ιδίων των υπαλλήλων σε ευκαιρίες για μετακίνηση/ απόσπαση για εκτέλεση άλλων καθηκόντων, είτε λόγω της μη γνωστοποίησης σ' αυτούς των αναγκών, είτε λόγω της μη συναίνεσης των υπηρεσιών τους στη μετακίνησή/ απόσπασή τους σε άλλες Υπηρεσίες.

(ιε) Τα εργαλεία κινητικότητας αναμένεται να διευρυνθούν περαιτέρω σε περίπτωση ψήφισης των νομοσχεδίων που εκκρεμούν στη Βουλή των Αντιπροσώπων σε σχέση με τη μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα. Σημειώνεται ότι, ανάμεσα σε άλλα, τα νομοσχέδια προνοούν την εισαγωγή του θεσμού της διατμηματικής προαγωγής, καθώς και την επέκταση του πεδίου εφαρμογής του θεσμού της απόσπασης ώστε αυτός να καλύψει και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Δηλαδή, να παρέχεται η δυνατότητα διενέργειας αποσπάσεων από τη Δημόσια Υπηρεσία προς τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και αντίστροφα, καθώς και μεταξύ των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.

Ωρομίσθιο Κυβερνητικό Προσωπικό

(ιστ) Πέραν της νομοθετικής διάταξης που ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, Άρθρο 16 του περί Προϋπολογισμού του 2016 Νόμου του 2015 καθώς και Σημειώσεις 17 και 18 του Δελτίου Δαπανών του υπό αναφορά Νόμου, το επίπεδο απασχόλησης ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού σε κάθε Υπουργείο/Τμήμα/Ανεξάρτητη Υπηρεσία θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια ώστε όπου είναι δυνατόν να μειωθεί.

Προς τούτο επισύρεται η προσοχή σας στη συμμόρφωση με την πιο πάνω νομοθετική διάταξη και στην πιστή τήρηση της σε συνάρτηση με τις σχετικές εγκυκλίους της Μικτής Εργατικής Επιτροπής με αρ. 8/94, 4/95, 13/95, 3/96 με ημερομηνίες 18/11/94, 23/3/95, 4/12/95 και 4/3/96 αντίστοιχα, που ρυθμίζουν τα θέματα πλήρωσης των θέσεων ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού.

(ιζ) Για πληρέστερη και πιο ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης για το ωρομίσθιο προσωπικό, οι προτάσεις σας για κονδύλια που περιέχουν ωρομίσθια θα πρέπει να συνοδεύονται απαραίτητα από τα έντυπα που επισυνάπτονται ως **Παράρτημα 10** και **11** κατάλληλα συμπληρωμένα, διαφορετικά ουδεμία πρόνοια για ωρομίσθια θα γίνεται στον Προϋπολογισμό και να συνοδεύονται από τις καταστάσεις για τα έτη 2017-2019 που θα ετοιμάζονται βάσει του ειδικού λογισμικού προγράμματος το οποίο έχει διατεθεί ηλεκτρονικά από τη Διεύθυνση Προϋπολογισμού και Δημοσιονομικού Ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών.

(ιη) Το έντυπο του **Παραρτήματος 10** αφορά τις ήδη εγκριμένες ωρομίσθιες θέσεις για κάλυψη μόνιμων αναγκών. Για τις περιπτώσεις εποχιακού ωρομίσθιου προσωπικού, όπου αυτές εφαρμόζονται, θα πρέπει να συμπληρώνεται το έντυπο που επισυνάπτεται ως **Παράρτημα 11** το οποίο θα συνοδεύεται επίσης από τις καταστάσεις για τα έτη 2017-2019 που θα ετοιμάζονται βάσει του ειδικού λογισμικού προγράμματος το οποίο έχει διατεθεί ηλεκτρονικά από τη Διεύθυνση Προϋπολογισμού και Δημοσιονομικού Ελέγχου του Υπουργείου Οικονομικών. Αντίγραφα των Παραρτημάτων 10 και 11 θα αποστέλλονται χωριστά και έγκαιρα στον Τομέα Διοίκησης Ωρομίσθιου Κυβερνητικού Προσωπικού του Τμήματος Δημόσιας Διοικήσεως και Προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών.

Διατήρηση των ρυθμίσεων που εφαρμόστηκαν με τον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2016 σε ότι αφορά την καταβολή επιδομάτων, αποζημιώσεων και άλλων οικονομικών ωφελημάτων

(ιθ) Κατά το 2017 θα διατηρηθούν, σε γενικές γραμμές, οι ρυθμίσεις για την καταβολή επιδομάτων, αποζημιώσεων και άλλων οικονομικών ωφελημάτων σύμφωνα με τις Σημειώσεις 17 και 31 του Πρώτου Πίνακα Δελτίων Δαπανών του περί Προϋπολογισμού του 2017 Νόμου του 2016.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΟΥ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2017

Κλίμακα / Πάγιος μισθός	02102	02103	02107	02141	Ολικό (περιλαμβανομένου) 13 ^{ου} μισθού)
	Βασικός Μισθός	Αύξηση Μισθών (με κατώτατο όριο €881)	13ος μισθός (με Τιμαριθμικό Επίδομα 27,99% με κατώτατο όριο €3.370)	Τιμαριθμικό Επίδομα 27,99% με κατώτατο όριο €3.370 (βασισμένο πάνω σε ετήσιο βασικό μισθό €12.041)	
	€	€	€	€	€
A1*	9.295	881	1.129	3.370	14.675
A1	10.800	881	1.254	3.370	16.305
A2*	9.347	881	1.133	3.370	14.731
A2	10.858	881	1.259	3.370	16.368
A2 ^{(4η βαθμ.)*}	9.596	881	1.154	3.370	15.001
A2 ^(4η βαθμ.)	11.134	881	1.282	3.370	16.667
A3*	9.524	881	1.148	3.370	14.923
A3	11.055	881	1.275	3.370	16.581
A4*	9.631	881	1.157	3.370	15.038
A4	11.170	881	1.285	3.370	16.709
A4 ^{(6η βαθμ.)*}	12.809	881	1.460	3.832	18.982
A5	11.773	881	1.350	3.542	17.545
A5 ^{(2η βαθμ.)*}	10.892	881	1.262	3.370	16.405
A5 ^(2η βαθμ.)	12.265	881	1.402	3.679	18.227
A6*	13.216	881	1.504	3.946	19.546
A6	14.686	978	1.671	4.384	21.718
A7	16.591	1.104	1.887	4.953	24.536
A8*	16.151	1.075	1.837	4.822	23.885
A8	17.946	1.194	2.041	5.357	26.539
A9*	20.048	1.334	2.281	5.985	29.648
A9	22.276	1.483	2.534	6.650	32.943
A9 ^{(4η βαθμ.)*}	22.951	1.528	2.611	6.852	33.941
A9 ^(4η βαθμ.)	25.501	1.697	2.901	7.613	37.712
A10	25.112	1.671	2.857	7.497	37.137
A11*	26.716	1.778	3.039	7.976	39.509
A11	29.684	1.976	3.377	8.862	43.898
A11 ^{(4η βαθμ.)*}	29.958	1.994	3.408	8.943	44.303
A11 ^(4η βαθμ.)	23.287	2.216	3.787	9.937	49.226
A12	32.947	2.193	3.748	9.836	48.724
A13	39.013	2.597	4.438	11.647	57.694
A14	41.810	2.783	4.756	12.482	61.831
A15	47.406	3.155	5.393	14.152	70.106
A16	52.026	3.463	5.918	15.531	76.939
Πάγιος Μισθός	65.315	4.347	7.430	19.498	96.591
Πάγιος Μισθός	68.023	4.528	7.738	20.307	100.596
Πάγιος Μισθός	70.685	4.705	8.041	21.102	104.532
Πάγιος Μισθός	70.812	4.713	8.055	21.140	104.720
Πάγιος Μισθός	64.835	0	6.299	Τιμάρημος Υπουργών	81.890
Πάγιος Μισθός	92.475	6.155	10.520	27.607	136.756

* Μείωση κλιμάκων εισδοχής νεοεισερχομένων κατά 10%

ΕΝΤΥΠΟ Α

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2017

Συνολικά Μεγέθη και Συνεπαγόμενη Δαπάνη

(α) Εργοδοτούμενοι Αορίστου Χρόνου

(β) Εργοδοτούμενοι Ορισμένου Χρόνου

Να συμπληρωθεί ένα έντυπο για το μη εναλλάξιμο προσωπικό και ξεχωριστό έντυπο για κάθε κατηγορία του εναλλάξιμου προσωπικού

Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία:

.....

1. Κεφάλαιο στο οποίο να χρεώνεται η δαπάνη

.....

.....

2(α) Σύνολο υπηρετούντων εργοδοτούμενων αορίστου χρόνου κατά το 2016 (για σκοπούς πιστώσεων):

----- Άρθρο 02106: για πρόσθετες βοηθητικές εργασίες

(β)(ι) Σύνολο υπηρετούντων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, κατά το 2016, οι οποίοι προσλήφθηκαν με βάση τον περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμο του 2016 (Ν. 70(Ι)/2016), για την κάλυψη αναγκών προσωρινής φύσεως ή για την κάλυψη πρόσθετων αναγκών ή για την κάλυψη αναγκών έναντι κενών θέσεων:

----- Άρθρο 02106: Για κάλυψη ανάγκης προσωρινής φύσεως ή για την κάλυψη πρόσθετων αναγκών ή για την κάλυψη αναγκών έναντι κενών θέσεων

(β)(ιι) Σύνολο υπηρετούντων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, κατά το 2016, οι οποίοι προσλήφθηκαν με βάση τον περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμο του 2016 (Ν. 70(Ι)/2016), για την αντικατάσταση υπαλλήλων που απουσιάζουν με μακροχρόνια άδεια απουσίας:

----- Άρθρο 02106: Για αντικατάσταση υπαλλήλων που απουσιάζουν με μακροχρόνια άδεια απουσίας

(β)(ιι) Σύνολο υπηρετούντων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, κατά το 2016, οι οποίοι προσλήφθηκαν με βάση τον περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμο του 2016 (Ν. 70(Ι)/2016), για την εκτέλεση έργου τακτής προθεσμίας (να σημειωθεί η ημερομηνία λήξης της απασχόλησης):

----- Άρθρο 02106: Για εκτέλεση έργων τακτής προθεσμίας

(β)(ιγ) Σύνολο υπηρετούντων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, κατά το 2016, οι οποίοι προσλήφθηκαν με βάση τον περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμο του 2016 (Ν. 70(Ι)/2016), λόγω της ακύρωσης με δικαστική απόφαση του διορισμού υπαλλήλου σε μόνιμη θέση:

----- Άρθρο 02106: Λόγω ακύρωσης με δικαστική απόφαση του διορισμού υπαλλήλου σε μόνιμη θέση

(β)(ιδ) Σύνολο υπηρετούντων εργοδοτούμενων ορισμένου χρόνου, κατά το 2016, οι οποίοι προσλήφθηκαν με βάση τον περί της Ρύθμισης της Απασχόλησης Εργοδοτούμενων Αορίστου και Εργοδοτούμενων Ορισμένου Χρόνου στη Δημόσια Υπηρεσία Νόμο του 2016 (Ν. 70(Ι)/2016), για την εργοδότηση υποτρόφων, οι οποίοι αποκτούν πτυχίο ελεγκτή Εναέριας Κυκλοφορίας από την Εκπαιδευτική Μονάδα του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας του Υπουργείου Μεταφορά, Επικοινωνιών και Έργων, καθώς και αποφοίτων του Δασικού Κολλεγίου Κύπρου οι οποίοι δύναται να προσλαμβάνονται από το Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας ή το Τμήμα Δασών, αντίστοιχα:

----- Άρθρο 02106: Για εργοδότηση υποτρόφων του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας ή αποφοίτων του Δασικού Κολλεγίου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 10

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΟΣ ΩΡΟΜΙΣΘΙΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Επαρχία: .....

Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία: .....

Κεφάλαιο: .....

Άρθρο: .....

Α/Α	Όνοματεπώνυμο Ωρομίσθιου	Ημερομ. Γέννησης	Αρ. Κοιν. Ασφαλίσεων	Επάγγελμα	Μισθο- λογική Κλίμακα**	Κωδ. Επαγγ.	Ωρομίσθιο		Ολική Πρόνοια για το 2017	Ημερομηνία διορισμού στο παρόν επάγγελμα	Ημερομηνία πρώτου διορισμού ως ωρομίσθιος	Παρατηρήσεις
							01/01/2016	01/01/2017				

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Αριθμός Εγκεκριμένων Θέσεων*: .....

Αριθμός Κενών Θέσεων: .....

* Στις εγκεκριμένες θέσεις δεν πρέπει να αναφέρεται οποιοδήποτε εποχιακό προσωπικό.

** Αν ο ωρομίσθιος βρίσκεται στην κορυφή της Κλίμακας να αναγράφεται στη στήλη "Παρατηρήσεις" έναντι του ονόματός του, η λέξη "Τορ".
 Ονοματεπώνυμο Λειτουργού που ετοίμασε την Κατάσταση: ..... Τηλ.: ..... Ημερ.: .....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 11

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΠΟΧΙΑΚΟΥ ΩΡΟΜΙΣΘΙΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία: ..... Επαρχία: .....

Α/Α	Επάγγελμα	Κωδ. Επαγγ.	Κλίμακα	Αριθμός Ωρομισθίων		Περίοδος Απασχόλησης		Κονδύλι στο οποίο χρεώνεται η δαπάνη	Πρόνοια 2017	Σκοπός
				2016	2017	2016	2017			

Ονοματεπώνυμο Λειτουργού που ετοίμασε την Κατάσταση: ..... Τηλ.: .....

Ημερομηνία: .....

Ημερομηνία: .....